

Cittaslow i Falköping

Av: Karin von Zweigbergk

**Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitektprogrammet
Sveriges lantbruksuniversitet
Alnarp, 2009**

Sveriges
lantbruksuniversitet

Examensarbete inom Landskapsarkitektprogrammet, 30 hp
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Område Landskapsarkitektur
SLU, Sveriges lantbruksuniversitet
Alnarp, 2009

Författare: Karin von Zweigbergk
Titel: Cittaslow i Falköping
English titel: Cittaslow in Falköping
Nyckelord: Cittaslow, Slow city, Falköping, stadsutveckling, stadsutvecklingsmetod, platsmarknadsföring, platsidentitet, hållbar utveckling, småskalighet
Foto och illustration: Karin von Zweigbergk
Handledare: Mattias Qviström
Huvudexaminator: Erik Skärbäck
Biträdande examinator: Ingrid Sarlöv-Herlin
Opponent: Sara Bengtsson

© Karin von Zweigbergk 2009

Förord

Det här är ett examensarbete skrivet inom landskapsarkitektutbildningen vid SLU i Alnarp. Handledare har varit Mattias Qviström och jag vill tacka honom för snabba svar på mejl och för bra och konstruktiv kritik under arbetets gång. Tack även till Conny Svensson och de övriga på Falköpings kommun som ställt upp på intervjuer och varit mycket tillmötesgående. Jag vill också tacka min kära familj och fantastiska vänner i både Sverige och Norge. Jag är så väldigt glad att ni finns!

Slutligen vill jag önska trevlig läsning.

Malmö, 2008-09-06

Karin

Sammanfattning

Cittaslow är en internationell organisation som grundades i Italien 1999 av några norditalienska städer, för att hindra den hotande avfolkningen genom att visa på den lilla stadens fördelar och stärka dess identitet. Falköping är Sveriges första Cittaslow och blev under sommaren 2008 medlem i nätverket. Detta examensarbete utgör en diskussion om hur Cittaslow kan tolkas, vad det kan innebära i praktiken samt hur det har fungerat i Falköping. Arbetet behandlar även hur Cittaslow påverkar en stads identitet. Falköpings arbete för medlemskap i Cittaslow har varit en lång process och började med idén om att ta fram ett nytt varumärke för kommunen. Denna uppsats bygger till stor del på intervjuer med tjänstemän på Falköpings kommun gällande i första hand ansökningsprocessen och kommunens arbete för att bli en Cittaslow. En analys av Falköpings arbete har gjorts utifrån två teoretiska utgångspunkter: Cittaslow som en stadsutvecklingsmetod och Cittaslow som platsmarknadsföring. Det finns vissa svårigheter med att använda sig av konceptet Cittaslow i Sverige i och med att kriterierna inte är anpassade för svenska förhållanden. Studien av Falköping tyder på att Cittaslows grundläggande filosofi snarare än kriterierna ger kommunen en bra utgångspunkt i arbetet för att få en positiv utveckling i kommunen.

Abstract

Cittaslow is an international organization founded in Italy in 1999 by a few towns in Northern Italy, in order to stop the trend of people moving to bigger cities. The aim was to show the advantages of small towns and to strengthen their identities. Falköping is, since the certification in the summer 2008, the first Cittaslow in Sweden. This thesis presents an analysis of the Cittaslow movement, how it works in practice and how Cittaslow has been used in Falköping. Additionally, the influence of Cittaslow on the identity of the town, is studied. It has been a long process for Falköping to become a member of Cittaslow, a process that started with the idea of coming up with a new trade mark for Falköping. The study is based on interviews with people at the municipality of Falköping concerning the process of becoming a member of Cittaslow. The analysis of Falköping's work with the Cittaslow concept is primarily based on two different theoretical perspectives: Cittaslow as an alternative urban development strategy and Cittaslow as place marketing. There are some difficulties in using the Cittaslow concept, since the criteria are not adjusted to Swedish conditions. The study of Falköping shows that the Cittaslow philosophy rather than the criteria makes a solid ground for the town's work for positive development.

Innehållsförteckning

LÄSANVISNING	8
--------------------	---

Del 1 Inledande läsning

INLEDNING	10
Projektidé	10
Mål och syfte	11
Metod och arbetsupplägg	12
Arbetsprocess	14
Avgränsningar och definitioner	14
CITTASLOWS UPPKOMST OCH FILOSOFI	15
Organisationens huvudsäte	17
Nationella nätverk	17
Slow-rörelsen	20

Del 2 Idéhistorisk och teoretisk bakgrund

LAND, STAD ELLER MITTEMELLAN	22
Landsbygden	23
Staden	24
Idyllen mittemellan	27
Komplexa begrepp	30
Det goda livet eller Det effektiva samhället	31
STADSUTVECKLINGSMETOD ELLER PLATSMARKNADSFÖRING	34
Alternativ stadsutvecklingsmetod	35
Stadsutvecklingsmetod som främjar social platskonstruktion	41
Platsmarknadsföring	49

Del 3 Studie av Falköping

PÅ BESÖK	53
Besök i Brå	55
Turistens perspektiv	56
Landsbygds kommun	57
Knutpunkt	57
Tillverkningsindustri och jordbruk	57
FALKÖPING	57
Negativ befolkningsutveckling på väg att vända	58
Falbygden	58
Gammal kulturbygd med unik natur	60
Kultur, fritid, friluftsliv och föreningsliv	61
Turismens intåg i näringslivet	61
Tanken föds	63
Nytt varumärke	63
CITTASLOW I FALKÖPING - ANSÖKNINGSPROCESS	63
Cittaslow – en del av varumärket	67
Projektledare och arbetsgrupper	67
Ansökan	68
Cittaslow i kommunverksamheten	69
Cittaslow i översiktsplanen	71
Förankringsarbete	72
Sveriges första Cittaslow	73
INTERVJUER	74
Presentation av intervjupersonerna	75
Intervju med Conny Svensson	76
Intervju med Ulf Lindén	84
Intervju med Sonja Lejmark	95
Intervju med Gunilla Balutia	101
Intervju med Eva Holmlind	108
Möte med Niclas Fällström	112
ANALYS	114
Processen	115
Gemensam värdegrund	117
Implementera i organisationen	118

Underifrånperspektiv	119
Kriterierna	121
Identitet	124
Ger Cittaslow ett mervärde?	125

Del 4 Avslutning

SLUTDISKUSSION OCH SLUTSATSER	129
Identitet	131
Dynamisk organisation	132
Cittaslow i den svenska planeringsprocessen	133
Utopi eller verklighet	135
AVSLUTANDE KOMMENTARER	136
REFERENSFÖRTECKNING	138
Skriftliga källor	138
Elektroniska källor	139
Muntliga källor	140
BILAGA 1: INTERVJUGUIDE	142
BILAGA 2: CITTASLOW-KRITERIER	144

Läsanvisning

Denna uppsats består av fyra delar. I **Del 1** beskrivs projektiden samt mål och syfte med uppsatsen. Den innehåller också grundläggande information om ämnet och organisationen Cittaslow som behövs för den fortsatta läsningen.

I **Del 2** redovisas de teoretiska utgångspunkterna för uppsatsen. Här ges även ett idéhistoriskt perspektiv för att sätta ämnet i ett större sammanhang.

Del 3 handlar om Falköping. Den inleds med en kort beskrivning av mitt första besök i Falköping, ett besök i den italienska staden Brà och lite reflektioner kring hur det är att vara ”besökare”. Därefter ges en introduktion till kommunen med fakta om Falköping och en beskrivning av kommunens arbete med att bli en Cittaslow. En stor del av uppsatsen ägnas åt de intervjuer som gjorts med folk på Falköpings kommun. I Del 3 redovisas alla intervjuer i sin helhet (dock i en sammanfattad version) för att läsaren själv ska kunna bilda sig en uppfattning av varje intervju. I denna dels sista kapitel görs en analys av intervjuerna grundad på de teorier som lagts fram i Del 2. Den som inte är intresserad av att gå djupare in i intervjuerna kan hoppa över intervjukapitlet och gå direkt till analysen med tanke på att intervjuerna är så pass omfattande.

I **Del 4** förs en diskussion kring analysen och uppsatsens inledande frågeställningar. Till sist reflekterar jag lite kring mina arbetsmetoder och hur de påverkat resultatet.

Text som står skriven inom färgade rutor är sådant jag vill belysa lite extra eller lyfta till diskussion.

Del 1

Inledande läsning

- Inledning
- Cittaslows uppkomst och filosofi

Inledning

Eкологи och kretsloppstänkande, maskar i jorden, vänliga människor, solmogna tomater från granngården, potatis från myllan, delikata anrättningar och lokala viner, historiska vingslag, lugn och ro, framtid och utveckling.

Cittaslow är en organisation som grundades 1999 av några små italienska städer för att hindra den hotande avfolkningen och som en protest mot vårt stressade samhälle. Man ville bevara och lyfta fram den lugna lilla stadens fördelar, och använda sig av lokala produkter och delikatesser för att ge en identitet till staden och locka folk att stanna. Organisationen ville motverka att affärskedjor som annars dominerar skapar monoton och suddar ut varje stads unika kärna. Målet är att skapa ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara småstäder. Cittaslow handlar också om det njutfulla i livet, men det finns en mängd kriterier som ska uppfyllas för att en stad ska kunna bli certifierad.

Projektidé

När jag började fundera över mitt examensarbete, hade jag flera vitt skilda projektförslag, men alla var ganska svävande och svåra att göra konkreta. Under en praktikperiod på Boverket två år tidigare hade jag vid något tillfälle kommit att diskutera examensarbeten och vad jag skulle kunna skriva om. Det var då jag för första gången hörde talas om Cittaslow. En av mina kollegor föreslog det som ett uppsatsämne, just för att där finns så många intressanta utgångspunkter. Jag tänkte inte mer på det då, men när jag så två år senare satt med alla mina olika förslag och inte kunde bestämma mig för något av dem, kom jag återigen att tänka på Cittaslow. Eftersom jag knappt visste något om det började jag söka lite på Internet och ju mer jag läste desto mer insåg jag hur komplext ämnet var, men också att det fanns kopplingar till många av de saker jag är intresserad av.

Jag har länge varit fascinerad över att man kan känna en sådan kärlek till en plats eller ett landskap, och förundrad över den starka känsla av nostalgi som ibland griper tag i en. Vad är det som gör att vi så starkt knyter an till platser? Det som fascinerade mig med Cittaslow var idyllen som målades upp av den lilla staden, men också tanken om att man ska vara stolt över sin bygd och lyfta fram det som är unikt för just den. Filosofin tilltalade mig på ett sätt, men jag ställde mig också frågande till hur dessa städer skulle kunna se ut i praktiken. Cittaslow härstammar från Medelhavslandet Italien. Hur skulle ett sådant koncept fungera i kalla Sverige med helt andra förutsättningar?

Mål och syfte

Detta arbete har därför kommit att handla om hur konceptet Cittaslow kan användas och om det, beroende på hur det används, kan påverka, medverka till eller motverka en liten stads identitet. Jag vill uppmärksamma Cittaslow och föra en diskussion kring vad Cittaslow är, vad det står för och hur det kan användas. Jag vill också utifrån ett verkligt exempel undersöka om Cittaslow kan påverka en stads identitet. I samband med det lyfter jag fram problematiken med, och det paradoxala i, att överföra ett koncept med strikta kriterier, där grundtanken är att lyfta fram det unika i varje stad, från Italien till det vitt skilda Sverige.

Organisationen får fler och fler medlemsstäder världen över, men i Norden är det främst Norge som har kommuner med i nätverket. I Sverige har Cittaslow uppmärksamrats de senaste åren, och i år blev Falköpings kommun Sveriges första Cittaslow-medlem. Som exempel har jag därför valt att undersöka Falköping, som när jag började mitt arbete precis hade lämnat in sin ansökan om medlemskap.

Huvudmål

Att studera och problematisera Cittaslow i en svensk kommun, med Falköping som exempel, samt diskutera om kriterierna och konceptet Cittaslow möjliggör eller förhindrar kommunens utveckling och tillvaratagandet av kommunens identitet.

Delmål

Att ge en bakgrund till och en sammanfattning av vad begreppet Cittaslow innebär, samt föra en diskussion kring begreppet och dess innebörd.

Att studera Falköpings kommun och den arbetsprocess som lett fram till en ansökan om medlemskap i Cittaslow.

Att utifrån studien av Falköping och relevant litteratur föra en diskussion om hur konceptet Cittaslow kan appliceras på en kommun och hur det påverkar kommunens identitet, samt om kriterierna möjliggör uppfyllandet av organisationens grundläggande filosofi.

Metod och arbetsupplägg

Eftersom jag var intresserad av hur Cittaslow kunde se ut när det applicerades i verkligheten var det naturligt att titta närmare på en eller flera kommuner och deras praktiska arbete. Inledningsvis sökte jag på Cittaslow på Internet. Jag fick relativt många träffar och fick information om att flera svenska städer var intresserade av Cittaslow. Jag tog därför kontakt med dessa kommuner. Det visade sig att den enda kommun som fortfarande hade frågan aktuell var Falköping, och där var man mycket tillmötesgående och nappade direkt på idén om ett samarbete. Valet av undersökningskommun blev därför enkelt.

Uppsatsen är uppbyggd kring litteraturstudier och intervjuer. Ett av mina mål var att få en bild av hur själva ansökningsprocessen i Falköping gått till, och jag fann intervjumetoden vara den bästa metoden för att ta reda på detta. Att använda mig av kvalitativa intervjuer med några få personer, gav mig också möjlighet att ställa djupare frågor kring hur de intervjuade tänkte om Cittaslow och hur det hela påverkade kommunen, dess invånare och identitet.

För att få fakta om Cittaslow har jag främst använt mig av organisationens officiella hemsida. Genom litteraturstudierna har jag sedan fått en teoretisk utgångspunkt.

Som bonus har jag även haft möjlighet att besöka en italiensk Cittaslow. Jag var i Italien under sommaren 2007 och tog mig då till staden Brà. Besöket har inte använts som underlag för min diskussion, men finns med som referens för hur en verklig Cittaslow kan se ut.

Intervjuer

Kontaktperson på kommunen har varit Conny Svensson. Han hjälpte mig att komma i kontakt med alla intervjupersoner utom Ulf Lindén, som jag själv kontaktade. (Se kapitlet Intervjuer) Jag har valt att enbart intervjua personer som har en koppling till kommunen för att grundligt få deras perspektiv och som sagt för att få en bild av ansökningsprocessen. Det hade även varit intressant att intervjua

någon från näringslivet eller vanliga medborgare för att få deras syn på Cittaslow, men tiden räckte inte till och jag var därför tvungen att göra denna avgränsning. I och med att Cittaslow-ansökan visade sig vara ett initiativ inifrån kommunorganisationen var kunskapen mycket låg hos kommuninvånarna, vilket i och för sig är en intressant upplysning men som skulle ha gjort det svårt att göra några omfattande intervjuer. Jag fann det därför viktigast att koncentrera mig på kommunorganisationens perspektiv. Hur intervjuerna gått till beskrivs närmare i kapitlet "Intervjuer"

Litteratur

I litteraturstudierna ville jag se vad som fanns skrivet om själva Cittaslow och sedan fördjupa mig i ämnet platsidentitet, eftersom jag valt att inrikta mig på det i min fallstudie.

Jag insåg efter de första litteratursökningarna att det inte fanns så mycket skrivet om Cittaslow. Det som fanns var i huvudsak olika debattartiklar och krönikor. Jag fann till slut två vetenskapliga artiklar och en magisteruppsats som behandlade ämnet. Det fanns dock väldigt mycket litteratur som behandlar platsidentitet, och jag hade därför till en början svårt att avgränsa mig.

När jag läst de vetenskapliga artiklarna kopplade till Cittaslow, insåg jag att de även behandlade det som jag var ute efter, nämligen identitet kopplat till Cittaslow. Artiklarna var "Slow Cities: sustainable places in a fast world" (Knox & Mayer 2006) och "Creating ordinary places: Slow Cities in a fast world" (Knox 2005). Där refererades till mycket av den litteratur jag valt ut om platsidentitet. Efter att jag genomfört intervjuerna i Falköping såg jag även flera beröringspunkter med Falköpings sätt att angripa Cittaslow. Jag fann också att magisteruppsatsen om Cittaslow, "Långsamhetens lov - platsmarknadsföring av Slow Cities i Italien" (Svärd, Widarsson & Wirell 2006) handlade om identitet men med ett helt annat angreppssätt än de övriga artiklarna. Därför har jag valt att koncentrera mig på de två vetenskapliga artiklarna i den teoretiska delen men använder också magisteruppsatsen som en motvikt för att skapa diskussion.

Förutom nämnda källor som tar upp Cittaslow finns boken "Slow - lev livet långsamt" av Carl Honoré, men den är skriven som en "livsstilsroman" med ett annat perspektiv än det jag var ute efter. Jag har ändå med ett kort avsnitt som behandlar detta.

Jag har också valt att lägga ett idéhistoriskt perspektiv på Cittaslow. Dels för att det är något som intresserar mig och dels för att de tydliga kopplingarna till bl.a. trädgårdsstaden var svåra att bortse ifrån.

Arbetsprocess

Inläsning om Cittaslow

Besök i Falköping 12-13 juni 2007, genomförande av intervjuer

Besök i Brå juli 2007

Bearbetning av material, intervjutranskribering

Besök i Falköping 13 november 2007, konferens

Analys av intervjuer utifrån teorier

(Litteraturstudier har skett parallellt med det andra arbetet)

Avgränsningar och definitioner

Cittaslow eller Slow City är en vidareutveckling av konceptet och organisationen Slow Food. Det finns många likheter mellan de två begreppens grundidéer men Cittaslow innefattar mycket mer. I det här arbetet koncentrerar jag mig på Cittaslow och nämner bara Slow Food inledningsvis för att beskriva Cittaslow-rörelsens framväxt.

Cittaslow omfattar många olika ämnen och ett av de mer framträdande är ”hållbar utveckling”. Det hade varit intressant att titta närmare på hur arbetet med en sådan viktig fråga kan påverkas genom medlemskap i Cittaslow. Men det skulle bli övermäktigt och jag lämnar därför det ämnet till någon annan.

Marknadsföring är ett ämne som jag inte hade tänkt att ta upp men som jag redan tidigt kom i kontakt med. Jag fördjupar mig inte i själva ämnet men tar ändå upp det i diskussionen om identitet. I uppsatsen ”Långsamhetens lov - platsmarknadsföring av Slow Cities i Italien” behandlas ämnet mer grundligt, och jag hänvisar till den, om man är intresserad av marknadsföring. När det gäller Falköping har det skrivits en uppsats om Falköpings varumärkesarbete. Att dessa uppsatser finns gjorde att jag kunde koncentrera mig på det som jag är intresserad av, nämligen hur Cittaslow fungerar i praktiken och hur det kan påverka stadens utveckling och identitet. Vad platsidentitet innebär diskuteras i teoriavsnittet i Del 2. Det är den definitionen som jag sedan utgår från i uppsatsens övriga delar.

Cittaslows uppkomst och filosofi

Cittaslow är alltså en organisation som från början hade sina rötter i Italien, men som sedan spridit sig och blivit ett internationellt nätverk av städer världen över. Grundtankarna är hämtade från rörelsen Slow Food.

Idén till Slow Food föddes som en protest mot snabbmatskedjornas eller ”fast food”-restaurangernas utbredning. Det började med att McDonalds ville öppna en restaurang intill den kända spanska trappan i Rom. Carlo Petrini, idag ordförande för Slow Food, bildade efter en gemensam protest tillsammans med flera kända kulturpersonligheter, bland annat Dario Fo, rörelsen Agricola med strävan att rädda det traditionella italienska köket. (Svärd, Widarsson & Wirell 2006) Namnet ändrades sedan till Slow Food när ett internationellt nätverk bildades 1989 (www.slowfood.com 2007-11-25).

Slow Foods filosofi går ut på att alla har rätt att njuta av mat, tradition och kultur, vilket därmed också innebär att alla har ett ansvar att skydda det lokala arvet när det gäller mat, tradition och kultur för att göra njutningen möjlig. Filosofin bygger dessutom på ett eko-gastronomiskt synsätt, att man ser sambandet mellan mat och miljö, ”plate and planet”. Det innebär att maten vi äter ska smaka gott, vara producerad utan att skada miljön, djuren eller vår egen hälsa samt att producenterna ska få en rättvis kompensation för sitt arbete. (www.slowfood.com 2007-11-25)

Med denna filosofi som inspiration och utgångspunkt grundades Cittaslow i oktober 1999 av Slow Foods grundare, Carlo Petrini, samt borgmästarna i de fyra norditalienska städerna Brà, Greve in Chianti, Orvieto, och Positano. Anledningen var det ökande hotet mot små städers överlevnad, när folk flyttar därifrån till förmån för de växande storstäderna. För att råda bot på problemet med avfolkningen kom borgmästarna i de fyra städerna på idén att utveckla konceptet Slow Food till att gälla hela städer, det vill säga Slow City eller Cittaslow. (Svärd, Widarsson &

Wirell 2006) På engelska använder man ofta namnet Slow City, men organisationens internationella namn är Cittaslow. Genom att lyfta småstadens kvaliteter, visa på varje stads och regions unika traditioner samt förespråka det goda, lugnare livet ville de försöka locka folk till att stanna.

Organisationens mål är alltså att rädda orterna från avfolkning men också att höja invånarnas livskvalitet, jobba mot hållbar utveckling, skapa mer besöksvänliga städer samt motarbeta de stora kedjornas varumonopol till förmån för det lokala. Även om Cittaslow är en fristående organisation ingår det att jobba efter Slow Foods principer i produktionen av mat. En viktig punkt är att försöka skapa en dialog mellan lokala producenter och konsumenter. (www.cittaslow.net 2007-11-25)

“We are looking for towns where men are still curious about times past, towns rich in theatres, squares, cafes, workshops, restaurants and spiritual places, towns with untouched landscapes and fascinating craftsman, where people are still aware of the slow passing of the seasons, marked by genuine products, respecting tastes, health and spontaneous customs....” (Citat ur The Cittaslow manifesto: www.cittaslow.net 2007-11-25)

De här raderna är hämtade från The Cittaslow manifesto och visar viljan att bevara det gamla och traditionella. Det gäller bland annat metoder för produktion av mat och vin unika för varje region, vilket faller sig naturligt eftersom rörelsen är från norra Italiens vindistrikt (www.cittaslow.net 2007-11-25). Det genomsyras också av en känsla för livet och det som omger oss, hur allting hänger ihop. Det handlar om en medvetenhet om dåtiden, nutiden, om naturen och om årstidernas växlingar och hur det formar och har format oss.

Men förutom denna känsla för det traditionella, förespråkar Cittaslow användandet av modern teknik för att till exempel höja kvaliteten på miljön och för att skapa ett gott liv.

“‘Living slow’ means being in a hurry slowly; ‘festina lente’ in Latin, seeking the ‘offbeat accents of modernity’ every day, in other words selectively reviewing the best of past knowledge, with the best that the present and the future have to offer in the form of technological opportunities, avant-garde solutions in communication, transportation, reception, production, consuming and selling. At present living and managing a Slow-city is a particular way of carrying on an ordinary life-style in contrast to the current trend. Slower, of course, not as frantic, prolific and fast paced, but without doubt more human, ecologically correct, more concerned with the present and with future generations, respectful of the place in an in-

creasingly global and interconnected world.” (Citat ur The Cittaslow manifesto: www.cittaslow.net 2007-11-25)

Det handlar om att ta vara på den bästa kunskapen från igår och den bästa från idag, men även det bästa från staden och det bästa från landsbygden. En Cittaslow ska vara en liten stad med stort kulturutbud, restauranger där det serveras lokal mat, små affärer med lokalt hantverk och lokala varor, platser där människor kan mötas och alltihop ska genomsyras av ett ekologiskt tänkande. Det är en livsfilosofi och ett sätt att leva ett gott liv. Symbolen för Cittaslow är en snigel med hus på huset. Meningen är att namnet och symbolen Cittaslow ska vara en kvalitetsstämpel för små städer.

Det finns ingenting som säger att en Cittaslow ska se ut på ett visst sätt enligt organisationen. Alla städer kan vara med oavsett var de ligger eller vad de har för historisk bakgrund, så länge de delar organisationens grundfilosofi.

”These towns certainly vary, located here and there in the world, imperfect cities, lively cities, that have in common a goal, that of a sustainability that keeps pace with quality in all its forms, starting with the human being-citizen, a “Cives” or true citizen of the Year 2000, aware, respectful, hospitable.” (Citat ur The Cittaslow manifesto: www.cittaslow.net 2007-11-25)

Organisationens huvudsäte

Idag är Cittaslow en stor organisation med certifierade medlemmar från hela världen med huvudsäte i den italienska staden Orvieto. Cittaslows internationella organisation består av sju organ, där de olika posterna tillsätts på tre år. Det största organet är *The International Assembly* som består av representanter för alla medlemsländer som har betalt den årliga avgiften. *The International Coordination Committee* består av 21 medlemmar där representanter för de fyra städer som grundade Cittaslow finns med, samt representanter för 11 italienska och fem utländska medlemsstäder. *The International President* är den som representerar hela organisationen och överblickar alla organisationens aktiviteter samt kallar till möten. Till sin hjälp har presidenten två vicepresidenter som tillsammans bildar *The President Council*. De övriga organen har hand om bl.a. juridiska frågor. (www.cittaslow.net 2008-08-09)

Nationella nätverk

För att organisationen ska vara bättre anpassad för medlemsstäder i olika länder

har nationella nätverk byggts upp. Det första bildades i Tyskland och idag finns nätverk även i Norge, Storbritannien och Spanien. Inom kort kommer nationella nätverk i Polen och Portugal att certifieras samt ett australiensiskt nätverk som även inkluderar Nya Zeeland. (www.cittaslow.net 2007-11-25)

Kriterier

Organisationen Cittaslow har tagit fram 52 kriterier som en Cittaslow bör uppfylla. För att bli en certifierad Cittaslow måste kommunen uppfylla 50 % av de 52 kriterierna samt ha en plan för hur samtliga ska uppnås och upprätthållas. Kommunen får inte heller ha mer än 50 000 invånare. (www.falkoping.se 2007-11-25) Kommunerna certifieras sedan vart fjärde år (Knox & Mayer 2006). Kriterierna är indelade i sex nyckelområden: miljö, infrastruktur, stadsplanering, lokal produktion, gästfrihet och slutligen information och engagemang.

På nästa sida visas kriterierna som gäller för medlemskap i Cittaslow. Det är Falköpings svenska översättning från engelska av de kriterier som finns i organisationens formella ansökningshandling. Kriterierna har redigerats flera gånger och det här är den senaste versionen.

Organisationens officiella logotyp. (www.cittaslow.net 2008-08-09)

KRITERIER

Miljö

- 1 Kvalitetskontroll på luft, vatten och mark
- 2 Stimulera och informera om källsortering
- 3 Stimulera och informera om kompostering av industri- och hushållsavfall
- 4 Bra renings- och avloppsverk
- 5 Plan för energibesparing och alternativa energikällor
- 6 Förbud mot genmanipulering
- 7 Reglering av reklam och trafikskyltar
- 8 Kontroll av elektromagnetisk förorening
- 9 Kontroll av bullernivåer
- 10 Kontroll av ljusföroreningar
- 11 Anpassning till lednings- och kvalitetssystem (EMAS, ISO 9001, Agenda 21 m.m.)

Infrastruktur

- 1 Bevara/förbättra historiska centra med kulturella och historiska värden
- 2 Skapa en säker trafikmiljö
- 3 Planera cykelvägar till skolor och allmänna byggnader
- 4 Stimulera kollektivt resande (pendelparkering, cykelvägar, kollektivtrafik m.m.)
- 5 Tillgänglighet för funktionshindrade
- 6 Aktiviteter som skapar band mellan skola och familj
- 7 Center för sjukvård
- 8 Kvalitativa grönområden
- 9 Kommersiellt center för naturprodukter
- 10 Butiker med god service
- 11 Förfallna delar av staden ska återuppbyggas och vitaliseras
- 12 Program för att bibehålla stadens karaktär och modernisering
- 13 Medborgarkontor med information om Slow City/Cittaslow

Stadsplanering

- 1 Utbildningsprogram, information och marknadsföring om ekologiskt byggande
- 2 Optisk fiberkabel och trådlösa datasystem i kommunen
- 3 Övervakning av elektromagnetiska fält
- 4 Schemalagd tömning av papperskorgar vars placering och utformning ska smälta in i miljön
- 5 Plantering av växter med inriktning på lokal flora som är naturlig för vår miljö

- 6 Utbilda invånarna att använda kommunala tjänster via internet
  - 7 Kontroll av buller i särskilt utsatta områden
  - 8 Plan för färgsättning
  - 9 Marknadsföring av distansarbete
- Kommentarer till kriterierna

Lokal produktion

- 1 Plan för utveckling av ekologisk odling
- 2 Kvalitetscertifiering av lokala produkter, lokalt hantverk samt konsthantverk
- 3 Bevara hantverk och konsthantverk
- 4 Bevara traditionella arbetsmetoder och yrken
- 5 Använda ekologiska, närproducerade produkter i restauranger och skolor
- 6 Utbildning för elever i smak- och näringslära i samarbete med Slow Food
- 7 Aktiviteter som värdesätter produkter/arter som är på väg att försvinna
- 8 Inventering av typiska lokala produkter och stimulera nätverk mellan handel och konsument
- 9 Inventering av stadens trädbestånd samt öka värdet av stora och historiska träd
- 10 Marknadsföring och bevarande av lokala kulturevenemang
- 11 Stads- och skolträdgårdar med inriktning på lokala och traditionella odlingsmetoder

Gästfrihet

- 1 Utbildning för turistinformation och högkvalitativ gästfrihet
- 2 Internationella turistskyltar för historiska platser med guidade turistturer
- 3 Information om parkeringsplatser, öppettider samt evenemang
- 4 Skapa ”slow” och sevärda resvägar i kommunen
- 5 Tydlig prismärkning i butik och skyltfönster

Information och engagemang

- 1 Förse invånarna med information om Slow City/Cittaslow
- 2 Involvera kommunens invånare i slow-filosofin och i olika projekt som stöder Cittaslowkonceptet
- 3 Program för information om Cittaslow och Slow Foodaktiviteter

(Falköpings kommun 2008a)

Slow-rörelsen

Tankar som liknar Cittaslow återkommer i mycket av det som finns runtomkring oss idag. Det långsamma och miljömedvetna har blivit en trend som existerar parallellt med, och som en motvikt till, det snabba utvecklingssamhälle som karakteriserar vår moderna värld. Spa-behandlingar i unik och vacker miljö, KRAV, rättvisemärkt, hållbar utveckling, hantverk, ekoturism, kolonilotter och trädgårdsintresse, husmanskost, caféer med hemodlat och hembakat, egen design.

Slow-rörelsen har blivit en världsomspännande trend. I boken *Slow – Lev livet långsamt!* skriver Carl Honoré (2006) om slow-rörelsen som ett alternativ till det snabba livet. Det handlar om ”slow” inom en rad områden som mat, där det hela började med Slow Food, och sedan om städer, kropp och själ, läkekonst, sex, arbete, fritid och barnuppfostran och hur man gör det ”slow”. Honorés bok är en samhällskritik mot vårt sätt att leva och hur vårt samhälle styrs av tiden. Den har blivit en storsäljare och finns i pocket. Boken vill få läsaren att stanna upp och fundera över varthän det barkar. Däremot tycker jag att många av de saker Honoré tar upp ter sig självklara i dagens samhällsdebatt. Särskilt de inledande kapitlen om den ökande snabbheten som föder ”ursinnets tid” samt om den vackra långsamheten, ger en ganska onyanserad bild av samhället. Han kastar fram exempel efter exempel på hur vi stressar, äter färdigmat, använder konstgödsel, genmodifiering och tillväxthormoner för att skynda på matproduktionen, blir feta och rusar i tunnelbanan för att komma ikapp tiden. Detta är saker man diskuterat länge. Det intressanta är hur vi ska komma till rätta med problemen. Honoré beskriver de slow-organisationer och rörelser som finns, och läsaren får möta människor som gjort ett försök att ändra livsstil. Där finns många intressanta tankar, men det är lätt att sådana här böcker blir nästan missionerande, och lite grann bortser från den verklighet vi lever i. Det är inte helt lätt att ändra livsstil när världen ser ut som den gör. Härliga beskrivningar av besök i norra Italiens småstäder med utsökta restaurangbesök, tar över den diskussion som skulle behövas för att ge en nyanterad bild av vad till exempel Slow Food egentligen handlar om. I grunden tycker jag att slow-filosofin handlar om hållbar utveckling, och att vi ska sträva mot ett hållbart samhälle.

Del 2

Idéhistorisk och teoretisk bakgrund

- Land, stad eller mittemellan
- Stadsutvecklingsmetod eller
platsmarknadsföring

Land, stad eller mittemellan

När jag först hörde talas om Cittaslow och lite grand vad det innebar, gav det mig många associationer. Mina tankar vandrade iväg till platser i skönlitteraturen, idéer inom stadsplanering, längtans platser i religionen, politiska visioner och inte minst mina egna drömmars mål. Det jag associerade till var bland annat tanken om det goda livet, idyllen där allting är i harmoni, för även om Cittaslow finns i verkligheten ligger det ett utopiskt skimmer över den lilla, långsamma staden. I en Cittaslow ryms både stadens goda egenskaper och landsbygdsromantiken. Å ena sidan får jag bilden av den vackra rofyllda landsbygden och å andra sidan bilden av staden med kultur, restauranger och liv och rörelse. Det är två helt skilda idealbilder, landet och staden, naturen och kulturen. Resonemanget om dessa två parallella spår eller utopier har en lång idétradition och går att finna i litteratur från alla tider, allt från barnlitteratur till facklitteratur. Den lilla staden är den perfekta kombinationen, utopin där stadens och landets fördelar möts. Även den finns representerad i litteraturen.

För att visa på dessa två ideal, landet och staden, samt den perfekta kombinationen (som skulle kunna vara en Cittaslow), tar jag därför upp några exempel från litteraturen som jag kommit att tänka på när jag läst om organisationen. Men jag vill med dem också belysa den problematik och spänning som uppstår i mötet mellan de två polerna. Jag börjar med landsbygden och naturen som ideal, fortsätter sedan med drömmen om staden, och tar i samband med det upp exempel som visar på den komplexitet som finns i begreppen. Avslutningsvis ges exempel på den lilla staden mittemellan, där jag också plockar in facklitterära exempel för att dra paralleller till Cittaslow.

Landsbygden

Edens lustgård

I Bibeln beskrivs en plats och ett ideal där naturen står som förebild, nämligen Paradiset, Edens Lustgård. Det handlar i det fallet om den plats som en gång var grunden till alltings existens, där människan levde i naturen och där ännu inget ont existerade. I Skapelseberättelsen beskrivs hur Gud skapar människan och gör åt henne denna plats att leva på och förvalta.

”Så tog nu Herren Gud mannen och satte honom i Edens lustgård, till att bruka och bevara den.” (Första Mosebok 2:15)

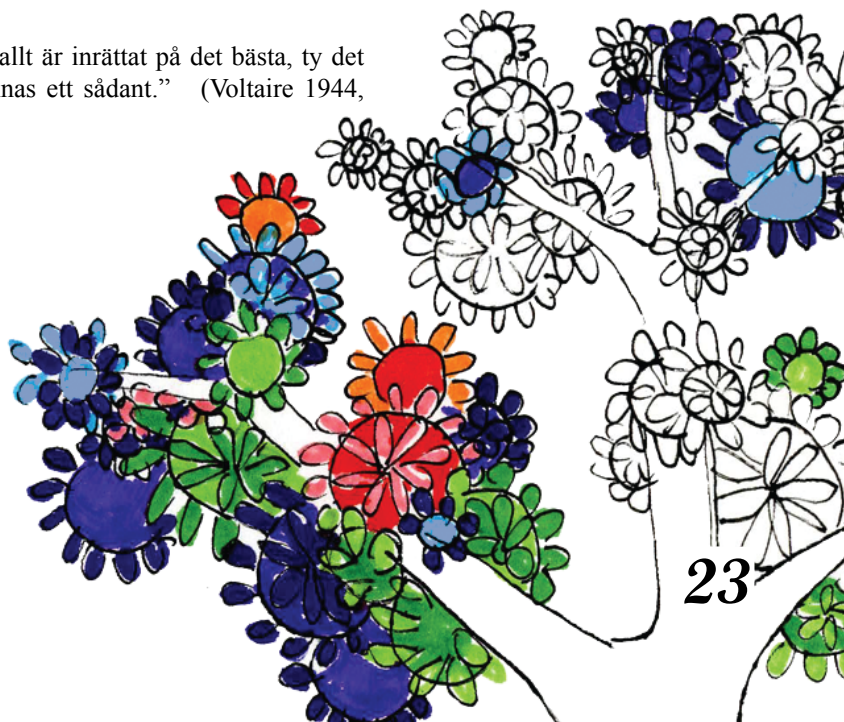
Människans uppgift är enligt Bibeln och det här citatet att bruka, d.v.s. odla jorden och använda naturens resurser, men alltså samtidigt att bevara vår jord. Det kan tolkas som att människan ses som herre över naturen, istället för en del av, vilket också medför ett stort ansvar. Hur ska människan bruka sin makt? Förhållandet mellan människa och natur och olika synsätt kan vara intressant i diskussionen om vilka utopier vi drömmer om, naturen eller staden. (Se avsnittet ”Det goda livet eller Det effektiva samhället”.)

Att odla sin trädgård

Ett annat exempel där brukandet av jorden hyllas är Voltaire's (1944) ”Candide eller optimismen”. Boken handlar om Candides sökande efter ”den bästa av världar”, som han är övertygad om finns, (boken driver i grunden med filosofin om att allting har en mening) men vart han än kommer finner han bara hemskheter och olycka. Vid ett tillfälle kommer Candide till landet Eldorado.

”Markerna prunkade i färger och dignade under skördar; jorden hade uppodlats i lika omfång för skönhetens och behovens skull. Överallt var det nyttiga förenat med det angenäma.” (Voltaire 1944, sid. 88)

”Antagligen är detta landet, där allt är inrättat på det bästa, ty det måste ju dock nödvändigtvis finnas ett sådant.” (Voltaire 1944, sid. 91)

I denna den bästa av världar beskrivs ett land där alla är vänliga mot varandra, där finns ingen girighet, man äter god mat och jordarna bär goda skördar. Men Candide väljer ändå att lämna landet för att söka vidare. Det är inte förrän han, i slutet av boken möter en vänlig gammal man som odlar sin jord och lever ett fridfullt liv, som Candide förstår hur han ska finna harmoni och lycka.

”- Jag vet också, sade Candide, att vi måste odla vår trädgård.”
(Voltaire 1944, sid. 182-183)

Astrid Lindgrens värld

Något som de allra flesta kan relatera till och som ger en stark bild av den svenska landsbygden, är Astrid Lindgrens böcker Emil i Lönneberga och Barnen i Bullerbyn. Där skildras en idyllisk tillvaro och ett liv nära djur och natur. Det Astrid Lindgren beskriver är på många sätt en idealbild, den romantiserade bilden av landsbygden och naturen, som kanske inte alltid stämmer med verkligheten.

Staden

Mina drömmars stad

I ovanstående böcker beskrivs landsbygden och naturen som det livgivande, där allting började och där det goda livet finns. Motsatsen till det är att istället se staden som det livgivande hjärtat och pulsen i samhället, där också utvecklingen sker.

”Mina drömmars stad” av Per Anders Fogelström (2007), den första boken av fem i hans Stadsserie, handlar om den femtonåriga pojken Henning som kommer till Stockholm under slutet av 1800-talet, för att söka arbete. För honom visar det sig vara ett många gånger hårt och strävsamt liv i staden när han försöker passa in. Men boken, med sin träffande titel, visar på det ideal och den dröm om ett bättre liv, som staden kan stå för.

Storstaden, det nya Eden

Fogelströms bokserie är kanske främst en Stockholmsskildring. För att ytterligare se den komplexitet och spänning som uppstår i valet mellan staden och landet, kan man läsa någon av de svenska arbetarförfattarna. De visar ofta en tvetydighet i relationen till staden och innehåller inte, som till exempel Astrid Lindgrens värld, ett lika klart budskap. Ivar Lo-Johansson (1978) beskriver i sin ”Kungsgatan”, en tid under 1900-talets början då väldigt många människor flyttade till staden för att få jobb efter år av missväxt och fattigdom, och för att det inte fanns tillräckligt med jord att bruka. Denna folkomflyttning kan jämföras med dagens situation, där det istället handlar om en flytt till de riktiga storstäderna från småstäder, vilken var en av anledningarna till att Cittaslow bildades. Idag handlar det om att den lilla staden inte kan erbjuda de möjligheter som storstaden kan, i fråga om arbete och högre studier.

Adrian och Marta kommer till staden för att prova sin lycka. De träffar där vana stadsmänniskor som lär dem hur de ska föra sig och följa med i stadens rusch. De träffar också likasinnade landets barn. I boken beskrivs den längtan tillbaka till landet och den nostalgi som kommer fram, när de inflyttade tänker tillbaka på lugnet och naturen från det nya livets folkmyller och skitiga gator. Men på samma gång finns det något i dem som inte alls längtar tillbaka. En del vill inte på något sätt se bakåt utan tror på staden och dess möjligheter som den enda framtiden.

”– Det är storstaden, som är det nya Eden, sade han, och ändå var det ingen entusiasm i orden.”

”– Förr i tiden föreställde man sig alltid Paradiset som en trädgård, sade Kurt. Det berodde på att man inte förstod annat. Den nya människan måste, för att kunna begripa bilden, föreställa sig Eden som en stad.” (Lo-Johansson 1978, sid. 387-388)

Lo-Johansson beskriver här staden som det nya Paradiset, vilket jag tycker är en fantastisk liknelse som tydligt lyfter fram dessa två motpoler. I ”Kungsgatan” är kampen, mellan det staden kan erbjuda och det landsbygden kan ge, det nya och det gamla, ständigt närvarande. I slutet av boken, efter mycket slit och svårigheter som anpassningen till det nya livet inneburit, börjar Adrian äntligen trivas och finna sin plats i stadens myller.

”Två dagar senare började Adrian på det nya bygget. Han steg en vårmorgon – på landet närmade det sig såningstiden – in mellan skrällande plank, fullklistrade med affischer om lustresor, biografer, konserter och alla stadens upptåg. Bygget vaknade med ett brak, det var portarna som slogs undan.” (Lo-Johansson 1978, sid. 392)

En bygd utvecklad till tystnad

Samma motsättningar, fast skildrat ur landsbygdens perspektiv, finns i Stig Claessons (1986) "Vem älskar Yngve Frej". Boken handlar om mötet mellan glesbygdens befolkning och den moderna stadsmänniskan, och den krock som uppstår. Mitt ute i ingenstans bor några människor som anser att de gjort sitt.

"I allmänhet leder dessa små vägar till hus vari det bor män eller kvinnor som har gjort sitt. Inte bara på grund av ålder, men därför att det för dessa människor, småbönder och småhantverkare, ingenting mer finns att göra.

De är fria män och fria kvinnor som sett denna bygd växa, utvecklas, avfolkas och försvinna."

"Dom är kvarlämnade, ensamma sittande på stolar i ren förvåning över att en egendomlig tystnad sänkt sig över trakten medan dom sov.

Dom begrep inte hur det var meningen att bygden skulle utvecklas till tystnad." (Claesson 1986, sid. 14)

Dessa människor har lämnats kvar i en trakt där mycket av det som en gång utgjorde deras liv har rationaliserats bort. Men livet får en vändning när före detta skomakaren Gustafsson, bokens huvudperson, en dag får för sig att han ska sätta upp en ny skylt nere vid vägen som visar riktningen till hans hus. Problemet är att namnet på gården inte används längre och han vet därför inte vad han ska skriva. Gustafsson skriver då Fornminne på skylten, eftersom "dom skulle i alla fall få gå här som fornminnen" (Claesson 1986, sid. 17). Hans skylt lockar flera förbipasserande att stanna till för att besöka fornminnet.

"Vad är det här, sa hon.

Det är ett orv, sa skomakaren. Ett lieskaft.

Kvinnan tittade undrande på lieskaftet. Hon kunde inte placera det i nån verklighet.

Det är vackert, sa hon.

Även den unge mannen föreföll intresserad.

Man kunde kanske få köpa det här, sa han.

Jag vet inte, sa skomakaren. Det är Erikssons. Det är bäst att fråga honom. Men vad ska ni med ett orv till? Ska det inte va en lie på?

Det är vackert som det är, sa den unga kvinnan. Det är så vackert med dom här kohornen. Se så slitet det är." (Claesson 1986, sid. 29)

Det som de gamla ser som förlegat ser de unga som vackert, gediget och äkta. Så-

dana föremål väcker nostalgi för dem som själva aldrig använt dem. För Gustafsson och hans grannar är det ett redskap som inte längre fyller någon funktion, och boken är full av liknande exempel. Förr var hantverket, av praktiska skäl, en naturlig del av vardagen och det sätt varpå man tillverkade det man behövde. Hantverket var ett arbete. Dagens människor ser det istället som konsthantverk. Det är två helt olika perspektiv, där de unga människornas synsätt blir ett objektifierande.

Det här resonemanget visar på den komplexitet som finns i relationen mellan stad och land. Å ena sidan kan staden verka lockande med sitt stora utbud, som i de tidigare exemplen ”Kungsgatan” och ”Mina drömmars stad”. Å andra sidan kan landsbygden för dem som bor i stan, te sig exotisk och full av drömmar. Men Claessons bok visar samtidigt hur ett samhälle som blir alltför långsamt, alltför mycket obygd får svårt att överleva. Förr när det var liv och rörelse under slåttern fungerade det, men inte nu när alla är borta. Längtan till det gamla finns, och nostalgin, men samtidigt det lockande i den moderna staden. Mycket av det som skildras i ”Vem älskar Yngve Frej”, krocken mellan det nya och gamla och problemet med avfolkningen, går att koppla direkt till Cittaslow. Cittaslows grundtanke är, kan man säga, att binda ihop dessa båda längtans mål. Frågan är ur vilket perspektiv man kommer att se på en sådan stad. Är det ur konsthantverkets perspektiv eller ur hantverkets? Är det med ”turistens” ögon man betraktar eller med de boende och verkandes? Innebär Cittaslow ett objektifierande av den lilla staden och dess identitet?

Idyllen mittemellan

Elsa Beskows småstad.

Efter att ha gett exempel på idyllisk landsbygd, modern stad och den kamp som uppstår i mötet, ska jag ge ett exempel som skildrar idyllen mittemellan. Det är en bok som de flesta känner till.

”Det var en gång en liten stad, och i den staden fanns en liten gata, och vid den gatan låg ett litet gult hus, och i det lilla huset bodde tre systrar: Tant Grön, Tant Brun och Tant Gredelin.” (Beskow 1981)

Det här var inledningen till Elsa Beskows (1981) bok ”Tant Brun, tant Grön och tant Gredelin” i vilken man får bekanta sig med det trevliga småstadslivet. Här finns både närheten till naturen och livet i staden. Boken ger en bild av ett fridfullt samhälle som verkar ha allt och erbjuder ett gott liv. Det är främst bilderna som talar ett tydligt språk och som ger en målande beskrivning av den lilla staden, kanske en Cittaslow.

Trädgårdsstaden

Efter denna litterära genomgång ska jag visa på några fackliga exempel. En välkänd planeringsteori med innebörd att skapa just idyllen mittemellan, och som har stora likheter med Cittaslow, är engelsmannen Ebenezer Howards idéer om trädgårdsstaden. Dessa tankar utvecklades kring sekelskiftet 1900, under en tid då urbaniseringen och den ökande industrin hade börjat skapa stora problem i storstäderna. I boken "Garden Cities of Tomorrow" beskriver Howard (1985) trädgårdsstaden och lägger fram bevis för hur den skulle bli lösningen på problemen. Han lade ihop flera av dåtidens idéer till en utopisk vision och tanken var att trädgårdsstaden skulle kombinera det bästa från landsbygden och det bästa från staden. Howard litade på de fria marknadskrafterna som skulle gynna dessa små städer. I boken visar han detta med ett schema där tre magneter, staden, landsbygden och så trädgårdsstaden, är riktade mot folket som illustreras av en ask med synålar. Han menar att folket kommer att dras till trädgårdsstaden. Den lilla staden skulle ge möjligheter till arbete, erbjuda en god miljö i och med närheten till landsbygden, samt vara mer eller mindre självförsörjande, tankar som alla påminner om Cittaslow. Howard tänkte sig att trädgårdsstäderna skulle vara ekonomiskt överlägsna och därmed konkurrera ut de överbefolkade ineffektiva storstäderna. (Rådberg 1994)

Även Cittaslow kan sägas vara en sammanslagning av nutidens idéer till ett helhetsbegrepp men med lite annorlunda syfte än Howards trädgårdsstad. Trädgårdsstaden föddes som svar på frågan om storstadens överbefolkning. Cittaslow föds också i en tid då flytten till storstäder är kraftig, men målet är istället att lösa problemet med små städers hotande avfolkning. Båda idéerna bygger på att skapa små städer med stor attraktionskraft, med skillnaden att trädgårdsstaden byggdes från grunden och Cittaslow utgår från en befintlig småstad.

Trädgårdsstaden skulle vara liten för att kunna erbjuda ett gott liv. I boken "Den svenska trädgårdsstaden" skriver Rådberg att detta blev kritiserat av samtiden. Man ansåg det orealistiskt att en stad kunde ha en förutbestämd storlek samtidigt som städerna hade så kraftig tillväxt. (Rådberg 1994) Samma kritik skulle man kunna rikta mot Cittaslow. Cittaslow har ett kriterium som innebär att staden inte får ha mer än 50 000 invånare. Hur kan man skapa attraktiva småstäder som drar till sig folk och samtidigt behålla den lilla staden? Howards svar på kritiken var att när en stad var full, skulle en ny byggas en bit därifrån, så att det till slut bildades ett pärlband av trädgårdsstäder. På så sätt kunde man behålla den nära relationen till landsbygden och proportionerna mellan stad och land. (Rådberg 1994)

Lite roligt är att även Rådberg har associerat till Elsa Beskows ”Tant Brun, Tant Grön och Tant Gredelin” i sin bok om trädgårdsstaden, utan att jag visste om det.

Den måttfulla staden

Det finns även ett nutida svenskt exempel på idéer om den lilla idylliska staden. Boverket gav 1996 ut boken ”Den måttfulla staden” och ville med den lyfta fram den lilla och medelstora stadens kvaliteter, ”det som är av värde, peka på handlingsalternativ och stimulera till ansvar för den stad som våra barnbarn och deras barnbarns barn ska bebo.” (Berntsson 1995, sid. 5)

”Den måttfulla staden:

- är unik. Var och en har egen identitet att utgå ifrån, skapad av platsen, husen och livet mellan husen
- har närhet till det gröna och ofta även till vattnet
- är rymligt byggd och innehåller mycket grönska
- är lagom stor, begriplig och överskådlig i sin uppbyggnad. Man kan gå och cykla i den måttfulla staden och ut ur den, ut i naturen
- har allt man behöver nära: handel, service, arbete, kultur, nöjen, fritidsaktiviteter och andra människor
- har en blandning av boende, arbete och fritid
- har väl fungerande trafik både inom staden och till omgivande städer, samhällen och landsbygd
- har kontinuitet och måtta i sin stadsbyggnad vad avser såväl struktur och byggnader som trafik och befolkning
- har ett rikt kulturarv med byggnader från olika tidsepoker
- har vackra och väljorda hus med mänsklig skala och omsorgsfullt utförda detaljer
- har vackra offentliga rum i form av gator, torg och parker för rörelse, möten och vila” (Berntsson 1995, sid. 16)

Det här är ett utdrag ur boken som visar visionen och checklistan för vad som är den måttfulla stadens kvaliteter. Så gott som alla punkter stämmer överens med kriterierna för Cittaslow (jämför med kriterierna på sid. 19). Den grundläggande tanken är att en liten stad har värden som ska tas tillvara på och utvecklas. Det gäller det fysiska såväl som det sociala, och det gäller att ta vara på det unika och stadens identitet. Vidare skriver Boverket:

”Finns dessa kvaliteter i staden så får det vissa konsekvenser som i sig utgör kvaliteter. De kan utgöra mål att sträva mot i alla städer.

Den måttfulla staden:

- är resurssnål
- är robust och levande och tål förändringar
- ger stolthet och självkänsla
- ger trygghet men också förväntan

- har mänskligt liv och mångfald
- är arenan för människor i olika skeden av livet och med olika kulturella behov” (Berntsson 1995, sid. 16)

En liten stad har enligt Boverket allt man kan önska sig och står dessutom för hållbar utveckling. Den måttfulla staden kanske ännu mer än trädgårdsstaden liknar Cittaslow, eftersom stadens identitet finns med som en väsentlig punkt, till skillnad från i Howards trädgårdsstad.

Komplexa begrepp

Att dela in saker i poler och motpoler är ett vanligt sätt att beskriva verkligheten på. Förutom land-stad är natur-kultur ett begreppspår som används flitigt, och när det gäller Cittaslow även långsamt-snabbt. Som flera av ovanstående exempel visar är de flesta företeelser ofta mer komplexa än så, och resonemanget blir ansträngt när man försöker tydliggöra och särskilja alltför mycket. Men ett sådant sätt att systematisera ger en bra utgångspunkt varifrån man sedan kan problematisera och ifrågasätta. Dessa teser och antiteser är inte statiska utan förändras i takt med att samhället och våra värderingar förändras. Som ett exempel kan jag nämna ett system som Germundsson och Mels (1999) beskriver. I detta system görs en indelning i tre landskapstyper: staden, trädgården och vildmarken. Motpolerna sträcker sig i det fallet från det helt vilda (till skillnad från dagens landsbygd som ju är brukad) till staden som är det mest människopåverkade landskapet. Trädgården beskrivs som mellanformen och exemplifieras av godsmiljöer och Egnahem. Enligt Mels och Germundsson (1999) tillhör även Paradiset mellanformen, det vill säga det lite brukade. Det kan jämföras med begreppsparet land-stad (landsbygd-stad) som jag använt i mitt resonemang, där jag räknat Paradiset till landsbygd.

Ett annat exempel är att jämföra situationen i ”Kungsgatan” under början av 1900-talet då människor flyttade från landsbygden till staden, med dagens situation då folk flyttar från småstad till storstad. Då ansågs landsbygden vara ena änden på skalan och förknippades med naturen. Idag anses på samma sätt småstaden vara landsbygdsromantisk. Naturen fanns före staden, som ju endast är ett resultat av mänsklig aktivitet. I och med att det hela tiden sker en utveckling, där städerna växer (eller kommer trenden att vända?) och vi människor fortsätter att påverka vår omgivning, flyttas gränsen mellan vad vi ser som land och stad eller natur och kultur. I stort handlar det om två ytterligheter där gränserna är glidande och det finns miljöer på nästan hela skalan.

Det gäller alltså, efter att ha systematiserat, att också problematisera. Cittaslows

filosofi, skulle kunna placeras mitt på skalan land-stad, men också längst ut på skalan långsamt-snabbt. I båda fallen skulle jag vilja påstå att det handlar om ytterligare en utopi om man inte ifrågasätter och beskriver komplexiteten. Om man tittar närmare på Cittaslow finns det mycket i deras filosofi som är motsägelsefullt. Många av kriterierna innebär en svår balansgång mellan ytterligheter. Hur gör man till exempel för att hitta en bra balans mellan turism och att behålla den romantiska småstadens skimmer?

Det goda livet eller Det effektiva samhället

Idéhistorikern Tore Frängsmyr (1990) skriver i sin bok "Framsteg eller förfall" om två tanketraditioner, den om Det goda livet och den om Det effektiva samhället. Han går igenom framtidsbilder och utopier i västerländsk tanketradition och deras idéhistoriska bakgrund. I ett avslutande kapitel försöker han sammanställa dessa idéer och skriver att han efter sin inläsning på området funnit "att människans förhållande till naturen var ett slags grundläggande princip, genom vilken synen på framtiden kunde belysas" (Frängsmyr 1990, sid. 221). Det stämmer överens med min härledning av Cittaslow som en kamp mellan landet (naturen) och staden. Frängsmyr poängterar också att han gör en renodling av idéerna för att skapa sin modell, och att inga framtidsbilder är så enkla. Han försöker i boken bevisa det samband som finns mellan samhället vi lever i och det samhälle vi hoppas se i framtiden. För att göra det, drar Frängsmyr vissa generella slutsatser: "att ett samhälle i kris ger upphov till verklighetsfrämmande utopier" och "att ett samhälle i balans föder förhoppningar om fortsatt utveckling" (Frängsmyr 1990, sid. 225). Han menar med det att man, när det råder missförhållanden och det är svårt att se något positivt i tillvaron, drömmer sig bort till utopier präglade av fantasi. Man skulle kanske kunna säga att 70-talets gröna vågen-rörelse och radikala åsikter för en strävan mot Det goda livet. I tider av god utveckling blir framtidsbilderna inte lika radikala, utan präglade av utvecklingstro och tro på samhället man lever i. Både ett positivt samhälle och ett negativt, kan existera samtidigt beroende på ur vems perspektiv man ser det. Till exempel rådde det för arbetaren under industrialismens tid ofta missförhållanden, medan det för fabriksägaren var en god utveckling (Frängsmyr 1990).

Frängsmyr berör också maktförhållandet mellan människa och natur, som jag nämnde i samband med citatet från Bibeln tidigare i kapitlet. Han menar att synen

på naturen förändrats genom tiderna. I de utopiska framtidsbilderna finns en tro på att människan måste anpassa sig till naturen, medan det i de utvecklingspräglade framtidsbilderna istället finns en syn som innebär att människan härskar över naturen. (Frängsmyr 1990)

En väsentlig skillnad mellan Det effektiva samhället och Det goda livet, är att det endast är det förstnämnda som blivit testat i verkligheten (Frängsmyr 1990). Det finns ständigt de som strävar mot att utveckla samhället, men de fantastiska utopierna är svårare att förverkliga.

Historiesyn:	Framsteg Utvecklingstro	Förfall Utopi
Natursyn:	Härskar över naturen	Anpassa sig till naturen
Framtidssyn:	Det effektiva samhället Rationalism Teknisk utveckling Stad Stat Centralism Elitstyre	Det goda livet Känsla Personlighetens utveckling Land Individ Decentralism Totaldemokrati

(Frängsmyr 1990, sid. 235)

Detta är Frängsmyrs schema över de två tanketraditionerna. Han likställer här Det effektiva samhället med staden, och Det goda livet med landet. I diskussionen om stad och land tar han också upp Trädgårdsstaden som ett försök att sammanföra det effektiva med den romantiska utopin. Ebenezer Howard ville skapa ett tredje alternativ. Men som Frängsmyr nämner blev Trädgårdsstaden aldrig i praktiken som det en gång var tänkt.

Diskussion

Var skulle då Cittaslow hamna i denna uppdelning? Organisationens filosofi handlar mycket om att skapa ett gott liv för stadens invånare. Samtidigt är dagens samhälle på vissa sätt präglad av en framtidsoptimism när det gäller den tekniska utvecklingen, vilket borde frammana en tro på Det effektiva samhället. Precis som under industrialismen är situationen olika för olika människor. För många präglas livet av stress och alltför höga krav. Klimatdebatten som blossat upp visar också

på en negativ syn på framtiden. Detta senare perspektiv får kanske människor att längta sig bort till naturen och en bättre värld. Tillhör Cittaslow Det goda livets utopi? Eller lyckas organisationen med det Ebenezer Howard aldrig lyckades med, att förena de två till det tredje alternativet, det mitt emellan?

Stadsutvecklingsmetod eller platsmarknadsföring

Cittaslow har vuxit från en liten organisation med några få norditalienska medlemsländer till en internationell rörelse. Detta borde betyda att organisationens idéer faktiskt ger ett mervärde för de städer som ansluter sig till organisationen. Hur ska man då tolka Cittaslows filosofi? Är det en stadsbyggnadsteori eller är det endast ett sätt att marknadsföra småstäder? För att småstäderna inte ska försvinna och därmed det goda livet som småstäder har att erbjuda, krävs att folk inte flyttar därifrån samt att städerna har en någorlunda god ekonomi. Går det att finna en bra balans mellan marknadsföring och ett uthålligt samhälle som erbjuder ett gott liv? Kan marknadsföring med ett sådant koncept hjälpa uthålligheten på traven? Vad händer då med stadens identitet?

Jag redogör i detta kapitel för tre texter som behandlar Cittaslow ur två olika perspektiv, som stadsutvecklingsmetod och som platsmarknadsföring. Paul Knox är geograf och professor och Heike Mayer är "associate Professor" i "Urban Affairs and Planning", båda vid Virginia Tech. Tillsammans har de skrivit artikeln "Slow Cities: sustainable places in a fast world" där de diskuterar Cittaslow som en ny stadsutvecklingsmetod, som tar god hänsyn till och främjar små städers identitet. Knox har också skrivit artikeln "Creating ordinary places: Slow Cities in a fast world", där han tar fasta på identitet och social platskonstruktion. Det andra perspektivet ger kandidatuppsatsen "Långsamhetens lov - platsmarknadsföring av Slow Cities i Italien" skriven av Svärd, Widarsson & Wirell vid Lunds universitet, Institutionen för Service Management.

Jag uppehåller mig längst vid de första två artiklarna, som på ett grundligt sätt tar upp den problematik och de frågor kopplade till identitet som jag vill belysa med den här uppsatsen. Den tredje artikeln som handlar om platsmarknadsföring, är ett bra komplement som kan ställas mot artiklarna om Cittaslow som en stadsutvecklingsmetod. Dessa perspektiv visar på två helt skilda tolkningar av Cittaslow.

Alternativ stadsutvecklingsmetod

I artikeln "Slow Cities: sustainable places in a fast world" undersöker Knox och Mayer (2006) Cittaslow utifrån politisk-ekonomiska teorier, så kallad "urban regime theory" som innebär att en politisk dimension läggs till den ekonomiska. De beskriver Cittaslow som en alternativ stadsutvecklingsmetod som tar tillvara det lokala, och jämför med det som de ser som motsatsen nämligen "corporate-centered urban development". För att se hur Slow Food och Cittaslow kan fungera som en alternativ stadsutvecklingsmetod i praktiken, har Knox och Mayer genomfört två fallstudier. I artikeln vill de med studierna av de tyska städerna, Waldkirch och Hersbruck, visa hur slow-filosofin kan införlivas i städernas övriga verksamhet och därmed bidra till en god utveckling.

Corporate-centered development eller mainstream development, innebär ofta storskaleprojekt där ekonomiska intressen tar överhanden. Projekten är homogent utformade och bär stora likheter oavsett var de utförs med snabbmatsrestauranger och franchise-kedjor. (Knox & Mayer 2006) Knox och Mayer skriver att städerna är tvingade till den här utvecklingen för att de måste hävda sin ekonomiska ställning i den ökande konkurrensen med andra städer på global nivå. Inom urban regime theory, som Knox och Mayer utgår ifrån menar man att "the relationship between popular control of government and private control of the means of production, distribution and exchange is a fundamental dichotomy in society that tends to play out in favour of business interests" (Knox & Mayer 2006, sid. 323). Det betyder alltså att det är relationen mellan den folkligt styrda kommunen och den privata kontrollen av produktionsmedel m.m., som gör att affärsintressena tar överhanden, vilket i sin tur resulterar i att alternativa, mer rättvisa, demokratiska och hållbara lösningar inte kommer fram. Men utgångspunkten i Knoxs och Mayers resonemang är att det finns alternativa metoder som utmanar denna typ av utveckling. Cittaslow är enligt Knox och Mayer ett exempel på ett sådant alternativ till corporate-centered urban development, som alltså är mindre beroende av aktörer utifrån och istället bygger på en lokal ekonomi. Fokuseringen på enbart den ekonomiska utvecklingen som corporate-centered development innebär, gör ofta att mindre grupper i samhället marginaliseras vilket leder till ett ojämnt samhälle (Knox & Mayer 2006). Knox och Mayer menar att alternativa strategier som Cittaslow, istället strävar mot jämlikhet och demokrati med representation på gräsrotsnivå. Här nedan följer en tabell där de jämför corporate-centered development med en alternativ stadsutveckling. Nämnas bör att det i Sverige inte förekommer corporate-centered development på samma sätt som i många andra länder, t.ex. USA. Det är också intressant att jämföra denna uppställning med Frängsmyrs resonemang i föregående kapitel och tabellen på sid. 32.

Comparing Corporate-Centered to Alternative Urban Development Agendas

Agendas:	Corporate-centered/mainstream	Alternative
Characteristics:	Homogenized Single imperative Inequitable Industrial Standardized Corporate Unsustainable Copied Low quality Replicable Insensitive to local history, culture Fast	Idiosyncratic/asset specific Multiple imperatives Equitable Craft Customized Grassroots Sustainable Authentic High quality Asset specific Sensitive to local history, culture Slow
Examples:	Urban mega projects Smokestack chasing Industrial food systems	Community economic development Slow City Slow Food

(Knox & Mayer 2006, sid. 325)

Något som gör Cittaslow till en bra metod är, enligt Knox och Mayer, att man knyter samman bevarande av miljö och kulturlandskap, och social hållbarhet med den lokala ekonomin. Kulturmarker som fruktodlingar och betesmarker som tvingats ge vika för den moderna livsmedelsproduktionen kan på nytt göras lönsamma genom att det tillverkas unika produkter som säljs lokalt. Det innebär att viktiga och unika miljöer bevaras samtidigt som det stärker den lokala ekonomin. I en av fallstudierna, Hersbruck i Tyskland, har man startat tillverkning av ekologisk äpplejuice, av äpplen från lokala fruktträdgårdar. Man har också ett projekt där man länkar samman målet att bevara kulturmarker med målet att lyfta fram det traditionella lokala köket. Det innebär att lokala producenter förser restaurangerna med säsongens produkter och restaurangerna erbjuder i sin tur en speciell meny där producentens namn och var gården ligger, står utsatt. Ett exempel på hur social hållbarhet kan knytas till den lokala ekonomin ges i artikelns andra fallstudie, som handlar om den tyska staden Waldkirch. Där har kommunen låtit renovera ett hus som tidigare var tillhåll för hemlösa och som näst intill höll på att förvandlas till en soptipp. Huset var beläget i ett nedgången område med mycket brottslighet och vandalism. Idag håller socialarbetare till i huset och där finns ett kommunalt kök där långtidsarbetslösa får möjlighet att jobba. Knox och Mayer skriver att huset enligt kommunen blivit en mötesplats där invånare i olika åldrar och från olika

etniska grupper möts och knyter strakare band. Även brottslighet och vandalism har minskat i området.

Knox och Mayer menar att dessa två tyska Cittaslows illustrerar möjligheterna att faktiskt implementera en metod som fokuserar på samspelet mellan ekonomi, miljö och jämlikhet. Städernas olika strategier är ett arbete mot ökad ekonomisk stabilitet, att ta tillvara och utveckla de specifika tillgångarna på orten och den lokala ekonomin, vilket stämmer överens med de strategier som beskrivits för en alternativ stadsutveckling i tabellen ovan (Knox & Mayer 2006). Knox och Mayer frågar sig sedan om detta verkligen är en livskraftig metod som förändrar städers regim på sikt. För att svara på frågan går de tillbaka och för ett resonemang kring hur det gått till när städerna blivit medlemmar, det vill säga processen bakom medlemskapet. Det framkommer då att båda städerna hade implementerat flera av aktiviteterna och strategierna redan innan medlemskapet. Knox och Mayer skriver att de intervjuade, det vill säga styrande politiker samt planerare, i de två fallstudierna säger att deras ansökan innehöll beskrivningar av de projekt och program som redan existerade, och att städerna förmodligen inte blivit certifierade utan dessa projekt. I Hersbruck hade man redan påbörjat stora insatser för att bevara betesmarker och marknadsföra lokala produkter från skogen. I Waldkirch hade ett lokalt Agenda 21-projekt startat diskussionen om hållbarhet långt innan de blev en certifierad Cittaslow. Däremot skriver Knox och Mayer att Agenda 21-arbetet främst handlat om teoretiska ställningstaganden. Deras intervjuer visar däremot att Cittaslow-medlemskapet bidragit till att en process satts igång med ett mer kraftfullt handlingsprogram.

Som en förklaring till den goda utveckling som skett i och med Cittaslow-medlemskapet, nämner Knox och Mayer också att båda städerna har socialdemokratiskt styre samt att borgmästarna i båda fallen suttit länge på sin post, vilket medfört ett stort förtroende från både invånare och kommunfullmäktige. Dessutom har båda städerna ett aktivt föreningsliv och en god sammanhållning. Föreningarna är delaktiga i Cittaslow och hade också i många fall en aktiv roll i skapandet av de olika projekten långt innan det blev tal om att ingå i nätverket (Knox & Mayer 2006). Ytterligare något som Knox och Mayer poängterar är att båda städerna, tack vare deras goda ekonomi som medelstora marknadsorter i nära anslutning till framgångsrika storstäder har ett gott klimat för, och en stark tradition av småföretagande. I denna företagskultur finns också goda ledare för Cittaslow-rörelsen. Ett sådant småföretagssamhälle med fokus på det lokala utgör ett livskraftigt alternativ till corporate-centered regimes (Knox & Mayer 2006).

Knox och Mayer skriver i det avslutande kapitlet, att de Cittaslow-strategier som

de beskrivit utifrån sina fallstudier utgör en stark alternativ stadsutvecklingsmetod, utifrån det faktum att det handlar om små städer i nära anslutning till större städer som kan bidra med jobb och kunder, och för att dessa små städer har en relativt homogen befolkning. Hersbruck och Walldkirch visar sig ha en god ekonomi till skillnad från många andra små städer i Tyskland, som har en sjunkande befolkning och krympande ekonomi (Knox & Mayer 2006). Detta tror författarna beror på de strategier som följer av att Cittaslow har satt upp konkreta mål, som sedan ska nås genom uppfyllelse av en rad kriterier. Enligt Knox och Mayer stämmer dessa mål överens med urban regime theory (i artikeln nämns Stone's urban regime elements) för att skapa en god stadsutveckling som inte enbart styrs av stora ekonomiska aktörer. En viktig del som går i linje med dessa teorier är städernas arbete för ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, men också hur Cittaslow-konceptet motiverar och involverar stadens invånare. Knox och Mayer menar också att Cittaslow skulle kunna ha en stark marknadseffekt på de två städerna, eftersom medlemskapet kan användas som marknadsföring utåt gentemot turister och affärskontakter. De tror även att de mer konkreta målen för bevarande av kulturmiljöer och en lokal och hållbar ekonomi, talar till gräsrötterna, det vill säga invånarna som kan bygga vidare på de redan existerande t.ex. konst- och miljöföreningarna och lokala småföretagen. Att arbeta tvärssektoriellt är en annan viktig faktor för en god stadsutveckling enligt Knox och Mayer som även Cittaslow förespråkar. Slutligen nämner de att städerna måste certifieras vart fjärde år, vilket kommer att skapa en kontinuitet. En ny certifiering motiverar till en fortsatt utveckling av handlingsprogram och uppstartande av nya projekt (Knox & Mayer 2006).

Cittaslows mål och idéer kan inte bara appliceras på städer med mindre än femtio tusen invånare, utan kan också användas av stora städer men då av mindre stadsdelar var för sig, menar Knox och Mayer.

Diskussion

En god filosofi eller delaktighet i ett nätverk?

I artikeln konstaterar Knox och Mayer att Cittaslow är en god alternativ stadsutvecklingsmetod. Det beror till stor del på att organisationen främjar lokalt småföretagande och lokalt engagemang och föreningsliv. Enligt artikelförfattarna utgör Cittaslows kriterier en morot för städernas arbete och gör målen konkreta för invånarna. Men man kan ändå ifrågasätta om det är medlemskapet i sig samt att vara delaktig i ett internationellt nätverk, som utgör den verkliga vinsten för städernas utveckling eller om det är sättet att arbeta på. Knox och Mayer menar ju själva att Cittaslows mål och idéer också kan användas av stora städer där varje stadsdel blir

en mindre enhet. Det innebär alltså med ett sådant resonemang att själva filosofin används som en alternativ stadsutveckling, medan medlemskapet blir mindre viktigt. Om man istället använder Cittaslow som en tillgång i marknadsföringen av en stad, har symbolen och certifikatet en annan roll. (Se avsnittet "Platsmarknadsföring på sid. 49".)

Får alla vara med?

Knox och Mayer menar som nämnts att Cittaslow är en metod som strävar mot demokrati och jämlikhet. Men skapar verkligen Cittaslow ett samhälle där alla får vara med? Är det demokrati om man bestämmer att det är vissa lokala produkter som ska leda marknaden och att det är den lokala kulturen som ska råda och bevaras? Knox och Mayer tar själva i sin slutdiskussion upp att de städer som varit föremål för studien är små relativt homogena städer. Det innebär alltså att så länge befolkningen är relativt likartad kan de få som är av annan härkomst införlivas i den lokala kulturen och man kan vinna gräsrötternas förtroende, men om det skulle gälla en mer heterogen befolkning blir det svårt att anpassa så många till den lokala kulturen. Skulle man då inte i en stad med en heterogen befolkning kunna bygga på en blandkultur med inslag från många olika kulturer? Rymmer det inom ramarna för Cittaslow, eller är Cittaslow enbart för de städer som passar in i mallen? I tabellen där Knox och Mayer jämför Corporate-Centered Development med Alternative Urban Development finns en punkt som handlar om homogeniserat respektive unikt, platsspecifikt. Cittaslow står där för det unika och platsspecifika till skillnad från de mer ekonomiskt drivna stadsutvecklingsmetoderna som skapar homogena samhällen. Trots detta är det alltså de redan homogena städerna som blir medlemmar i Cittaslow och drar nytta av konceptet i sin utveckling. Det finns något motsägelsefullt i detta som bör lyftas fram. Går det att skapa ett koncept för något som ska vara unikt? Kan det leda till diskriminering och minskad mångfald?

En ny trädgårdsstad eller ett fungerande koncept?

Enligt Knox och Mayer är ett av de viktigaste målen med en alternativ stadsutvecklingsmetod, att skapa en stark lokal ekonomi. Det ligger nära till hands att jämföra med Howards trädgårdsstad (se sid. 28), som också skulle vara uppbyggd så att den klarade konkurrensen från större städer. Trädgårdsstäderna på sin tid fungerade inte så i praktiken utan utvecklades istället till förorter till storstäder. Något som Knox och Mayer nämner som en faktor för de studerade städernas framgångar med Cittaslow är närheten till större städer, vilket kan ses som en paradox. Skulle Cittaslow också kunna skapa förorter beroende av storstäderna trots viljan att skapa en lokal ekonomi? Cittaslow är dock mycket mer nere på handlingsnivå, och har kriterier som uppmuntrar konkreta program som involve-

rar stadens invånare, vilket är långt ifrån Howard trädgårdsstad.

Genom att göra småstäderna livfulla och attraktiva vill man med Cittaslow locka folk att stanna istället för att flytta till storstäderna. Kan trenden med flytt till storstäder brytas? Är många små självförsörjande enheter mer uthålliga än få stora? Är det lättare att göra små städer hållbara ekologiskt, ekonomiskt och socialt? Med all sannolikhet går det inte att stoppa inflyttningen till storstäderna som det ser ut idag. Men frågan är om en Cittaslow är beroende av att ha storstäder i nära anslutning?

Utopi eller verklighet?

En reflektion jag gör när jag läser Knoxs och Mayers jämförelsetabell (se sid. 36) är den stora likheten med Frängsmyrs tabell om Det goda livet och Det effektiva samhället. Den alternativa stadsutvecklingsmetoden har då mycket gemensamt med Det goda livets utopi. Är den alternativa stadsutvecklingsmetoden som den beskrivs enligt Knox och Mayer, och filosofin som Cittaslow grundar sig på enbart en utopi som är svår att förverkliga?

Stadsutvecklingsmetod som främjar social platskonstruktion

I artikeln "Creating ordinary places: Slow Cities in a fast world" skriver Paul Knox (2005) om hur Cittaslow kan bidra till en positiv social platskonstruktion. Knox diskuterar vad en lyckad plats är och hur en sådan skapas, och menar att det sociala är en viktig del. Han lägger tonvikten på relationen mellan livstempo och den kapacitet stadsmiljöns utformning har för att underlätta vardagliga och rutinmässiga möten mellan människor, vilka bidrar till det sociala skapandet av en plats. En plats existens är också beroende av de fysiska förutsättningarna, men de miljöer som saknar symboliska strukturer eller landmärken är extra mycket beroende av de sociala konstruktionerna (Knox 2005). Knox tar även upp vikten av ett utifrånperspektiv på en plats. En plats skapas av dess invånare på ett subjektivt plan samtidigt som den också skapas och ses som en annan plats av betraktare utifrån (Knox 2005).

Social platskonstruktion

Knox menar att det viktigaste elementet i den sociala platskonstruktionen är den existentiella tanken om att vi människor definierar oss i relation till den materiella världen. Den här tanken grundar sig på Martin Heideggers filosofi om att människan definierar sig genom sin sociospatiala miljö, och därför skapar rum och platser för att skaffa sig rötter, något att identifiera sig med (Knox 2005). Knox tar också specifikt upp människans egenskap att bosätta sig och knyta an till platser och menar att vår förmåga att associera, att samla erfarenheter och att bosätta oss, medför att vi kan skapa platser och ge dem en djupare mening som också kvarstår över tid. Det finns ett starkt samband mellan våra vardagliga handlingar och de sociala strukturerna, "we live both in and through places" (Knox 2005, sid. 2). Men skapandet av platsen inifrån kan inte heller ske oberoende av världen utanför (Knox 2005).

Vad är då en plats? Knox menar att det är något mer än en urban form: "It is both text and context, a setting for social interaction that, among other things, structures the daily routines of economic and social life; structures people's life paths (providing them with both opportunities and constraints); provides an arena in which everyday, 'common-sense' knowledge and experience is gathered; provides a site for processes of socialization and social reproduction; and provides an arena for contesting social norms." (Knox 2005, sid. 2) Lyckade platser både ur inifrån- och utifrånperspektiv, har en bra fysisk form, men innehåller också en dynamik där människor träffas, spontant eller planerat och där man utbyter erfarenheter (Knox 2005). Knox nämner pubar, caféer, marknader och allmänna sittplatser där man kan sitta och vänta eller bara se på folk, som exempel på platser med stora möjligheter till möten och social aktivitet.

Snabb förändring skapar identitetslösa platser

Platser står alltså under en ständig förändring. Vi människor förändrar platsen vi lever på så att den ska passa våra behov och uttrycka de värderingar vi står för, men på samma gång anpassar vi oss till och förändras av den fysiska miljön och de värderingar människor omkring oss har. Det är det här som kallas för den socio-spatiala dialektiken. (Knox 2005) Men Knox menar att vi de sista årtiondena har konfronterats med förändring på ett helt annat sätt än tidigare. Det innebär alltså att den socio-spatiala dialektiken till viss del satts ur spel. Knox skriver om hur globaliseringen och det nya ”snabba samhället” har påverkat platsers identitet eller ”sense of place”. Globalisering både när det gäller ekonomi och kultur har skapat ett nätverks-samhälle där flöde av kapital, idéer och människor dominerar. (Knox 2005) Knox skriver: ”Globalization has generated a ‘fast world’ – a world of restless landscapes in which the more places change the more they seem to look alike, the less they are able to retain a distinctive sense of place, and the less they are able to sustain public social life.” (Knox 2005 sid. 3) Flödet av människor och de kraftiga förändringar platser genomgår gör att identiteten aldrig hinner byggas upp. Den samverkan mellan människa och plats som den socio-spatiala dialektiken innebär, får inget utrymme i den snabba världen.

Knox menar vidare att det snabba samhället är en produkt av den ökande kapitalismen på global nivå. I det globala ekonomiska systemet kostar tid pengar och det resulterar i att livstakten accelererar (Knox 2005). Knox beskriver det som att den snabba världen består av människor och platser (konsumenter och producenter) involverade i internationella nätverk av industri, konsumtion, kommunikation, nyheter och underhållning som binder samman 800 miljoner människor. Motsatsen, den långsamma världen, menar han i det här fallet är de mindre utvecklade länder (85 % av jordens befolkning) som står mer eller mindre utanför dessa nätverk. Det som främst satte igång utvecklingen mot en snabbare värld var enligt Knox de radikala förändringar som de ekonomiska systemen genomgick i mitten av 70-talet. Ett nytt internationellt finanssystem byggdes upp, bland annat till följd av den ökande handeln med olja och de resurser oljeländerna innehade (Knox 2005). I de postindustriella samhällen som följde, uppstod nya sociala formationer som också innebar en ny internationell materiell kultur som byggde på konsumtion av globala märken och produkter (Knox 2005). Denna internationella cirkulation av kapital, har lett till att livet går snabbare, vilket i sin tur, enligt Knox, har påverkat och minskat det dagliga sociala livet som är väsentligt för platsskapande. Nya stadsformer uppkom på grund av den nya ekonomiska situationen och den nya sociala strukturen. Men i dessa nya rum och platser finns, enligt Knox, ingen äkthet. Trots att människor p.g.a. den ökade internationaliseringen söker äkthet och identitet i det lokala genom att designa unika och spektakulära miljöer som marknadsplatser,

parker och köpcentrum, blir dessa konstruerade platser med sitt tydliga formspråk och uppfunna traditioner och kommersiella ”kulturarv” istället mer lika varandra än vad de blir unika (Knox 2005) Knox menar alltså att ju mer man tävlar om att göra spektakulära platser, desto mer likspårigt blir det vilket leder till ett ännu större behov av att uppleva fantastiska platser.

Globaliseringen gör det också viktigt att tänka på turister, affärer, media och konsumenter. Platsens själ eller ”sense of place” blir då värdefull i marknadsföringsyfte. För att hitta sanningen och det äkta, analyseras platser in i minsta detalj och därefter designas, paketeras och marknadsförs de. (Se avsnittet ”Platsmarknadsföring” sid. 49) För att kunna konkurrera på den globala marknaden har många städer och platser fått genomgå en total makeover: gågator och promenadstråk har skapats, havsnära områden utvecklats, historiska områden renoverats, man har dragit igång festivaler och karnevaler och sport- och mediaarrangemang. Städer och platser har egna hemsidor med information, kalendarium, kartor och möjlighet att besöka platsen virtuellt. (Knox 2005) Knox tar här också upp en viktig sak, nämligen att vem som gör de här analyserna och kulturella paketen och på vems villkor de görs, kan bli viktigt för det lokala livets kvalitet.

Knox skriver att platsmarknadsföring till största delen handlar om modern stadsutveckling i kombination med den manipulation som görs av den visuella kulturen och återupplivandet av gamla lokalt rotade traditioner, för att öka platsens dragningskraft. Han kallar den här typen av platsskapande ”the heritage industry”, alltså en ”kulturarvsindustri”. Knox hänvisar till skriften *Cities in a globalizing world* från UNCHS (United Nations Centre for Human Settlements) där det bland annat står: ”Local identity becomes an ornament, a public relation artifact designed to aid marketing.” Urbana landskap innehåller alltså, enligt Knox, plaster utan äkthet som ofta är mer influerade av bilder och symboler från film, reklam och populärkultur, än av kulturarv och lokala traditioner. Knox menar att den snabba världen, med sin internationella arkitektur och populärkultur, sina internationella klädkoder, butikskedjor, turister och affärsmän, mer och mer associeras med platslöshet, brist på lokal identitet och en minskad känsla av att vara kopplad till en viss plats.

Det Knox vill visa på med sitt resonemang är att det alltid kommer motrörelser i samband med utvecklingen, och ju kraftigare förändringar sker i en viss riktning, desto större blir motreaktionerna. Trender och mottrender skapas parallellt. Knox skriver att ju större likhet det blir i människors konsumtionsmönster p.g.a. globaliseringen, desto större grund läggs för mot-kulturella rörelser. Han hänvisar här bland annat till Honorés (2007) bok om Slow-rörelsen, som nämnts tidigare.

Vidare skriver Knox att ju mer internationella samarbeten styr ekonomin, desto mer ökar intresset för regionalism och ju mer materialism styr kultur och livsstil, desto mer värderas lokal och etnisk identitet. På samma sätt blir längtan till hemmet och egna platser större i takt med att man allt snabbare når ut i världen med nya kommunikationsvägar, samt längtan efter fritid och lugn i takt med den allt större satsningen på ett jobb och en karriär som ger pengar (Knox 2005). Knox menar att New Urbanism är ett exempel på en stadsutveckling som har utvecklats till följd av den här motrörelsen. Men han menar att denna nya "samhällskonst", där man bygger nya områden med traditionell arkitektur tillsammans med nya stadselement, med hög kvalitet och med inbyggd identitet, har med fysiska former och mönster och inte så mycket med relationen mellan människa och plats att göra. New Urbanism är ett sätt att bygga städer på som inte innefattar den sociala konstruktionen av plats, som enligt Knox är väsentlig för identiteten och platsens själ. (Ett exempel på New Urbanism som ligger nära till hands är Jakriborg mellan Malmö och Lund. Man har byggt en helt ny "stad" eller bostadsområde i medeltidsstil som ser väldigt speciellt ut och är unikt i sitt slag, men där det liv och den rörelse som var tänkt skulle skapas, inte har infunnit sig.) Knox menar att spridningen av dessa nytraditionella idéer om stadsutveckling har gjort att New Urbanism, istället för att lyckas med det som var målet, att skapa identitetsstarka, goda miljöer, har blivit ett element för globalisering som lett till livlösa platser utan själ.

Social platskonstruktion genom Cittaslow

Till skillnad från New Urbanism är Knox av den åsikten att Cittaslow är ett bra och annorlunda exempel på hur människor försöker återskapa platsidentiteten och kulturen. Istället för att vara en del i globaliseringsprocessen och ett försök att uppifrån skapa autenticitet, menar han att Cittaslow är gräsrotternas svar mot globalisering. Organisationen är för lokala, traditionella kulturer och en avslappnad livsstil och emot stora företag och globalisering. Enligt Knox är inte drivkraften i så stor grad politisk utan snarare ekologisk och humanistisk, något som skiljer Cittaslow från till exempel New Urbanism. Cittaslow handlar om att bygga på den egna identiteten, och arbeta med att skapa ett gott liv för städernas invånare, genom att skapa gemenskap och sociala aktiviteter kopplade till en avslappnad livsstil och miljö. Knox menar att det, för att nå målen för Cittaslow, i ett första steg hänger på ett starkt ställningstagande för de här principerna och filosofin. Att på längre sikt nå framgång beror, enligt Knox, på om man lyckas implementera filosofin i kommunen och utveckla en politisk dynamik som innebär att den politiska ledningen, lokala affärsmän och företag samt invånarna stödjer idéerna.

Knox tar också upp kritiska synpunkter som man skulle kunna ha mot Cittaslow. En är att Cittaslow kan skapa förslappade, bakåtsträvande isolationistiska samhäl-

len, som kan ses som levande mausoleum som protest mot den snabba världen. Men som svar på det skriver Knox att man inom Cittaslow inte vill vara långsamma i den bemärkelsen, eller skapa platser där inget händer, utan diversitet och utan något för ungdomar att göra på kvällarna. Inte heller vill de vara emot ny teknik och nya affärsidéer. Väl medvetna om de negativa konsekvenserna "slow" kan ha, vill Cittaslow skapa liv genom lokala marknader, festivaler och skapa inbjudande allmänna platser (Knox 2005). Ny teknik ska utnyttjas för moderna kompostanläggningar och luftförbättrare m.m. Det Cittaslow vill är att gynna verksamheter och företag som jobbar med ekologiska metoder, regional autenticitet och gastronomi-turism.

En annan fara som Knox tar upp är att Cittaslow bara blir ett märke i "the heritage industry", kulturarvsindustrin. Han menar att de små städerna skulle kunna bli överösta av turister. Ju mer de förespråkar den långsamma livsstilen, desto snabbare skulle förändringen och utvecklingen kunna ske. Knox beskriver ett sådant scenario. Priserna skulle då rusa i höjden och restaurangerna förlora sin autenticitet. I takt med att Cittaslow blir känt vill fler och fler flytta dit och skaffa semesterbostad där. Huspriserna skulle stiga och unga och fattiga bli utskuffade ur samhället. Det bästa försvaret mot detta enligt Knox, är att förespråka rörelsen. Ju fler medlemmar, desto mindre exklusivt blir det att vara medlem vilket minskar uppmärksamheten på varje enskild Cittaslow. I det sammanhanget menar Knox att det blir viktigt hur de första medlemsstäderna handskas med sitt medlemskap och använder idéerna som en plattform för en bred utveckling.

Knox avslutar sitt resonemang med att knyta an till diskussionen om social platskonstruktion. Han menar att Cittaslows principer stämmer överens med människans tradition, vilja och förmåga att bosätta sig, samt främjar möten mellan människor, vilket är nyckeln till social platskonstruktion, och blir därigenom en lyckad modell för stadsbyggnad. Genom att utveckla en respekt för säsongsmässig rytm och traditionella livscyklar, sätter man igång skapandet av återkommande arrangemang och händelser som i sin tur skapar "cultural transactions" och möten mellan människor i allmänhetens sfär (Knox 2005). Knox menar att element i den dagliga livsrytmen är avgörande för hur mycket man träffar människor och utbyter erfarenheter. Det i sin tur ligger till grund för den intersubjektivitet som är grundläggande i platsens själ och för känslan att känna sig som en del av samhället och platsen. Lika väl bidrar livets veckorytm och säsongscyklar, som helgens frukt- och grönsaksmarknad och höstens skördefest eller vårens konstrunda, till socialisering. Dessa rytmer är beroende av särskilda platser som gator, torg, öppna allmänningar, men också något som Knox beskriver som "third places" dvs. caféer, pubar, postkontor, apotek, kiosker, vilka skapar möten mellan alla olika

typer av människor. (I detta sammanhang definieras hemmet som "first place" och arbetsplatsen som "second place".)

Knox menar att resonemanget ovan binder samman stadsbyggnad med "structuration theory" som är en väl använd samhällsvetenskaplig analysmetod, där man tittar på hur sociala händelser struktureras i tid och rum. Enligt teorin skapas mänskliga landskap av aktörer med särskild kunskap, t.ex. arkitekter och planerare, som i sin tur handlar i en särskild social struktur i form av djupt rotade sociala mönster som styr det dagliga livet t.ex. samhällets eller familjens nätverk. Medlaren i relationen mellan aktörerna och strukturen är institutionella organisationer som planregelverk etc. Knox avslutar artikeln med att påstå att lyckade platser och lyckad stadsbyggnad därför måste ses som något som inte bara skapas av nyckelaktörer som arkitekter och planerare, utan också av sociala normer, olika former av social organisation samt institutioners, professionella organisationers och formaliserade rörelsers regelverk och koder.

Diskussion

Är det alltid fel att bygga nytt?

Grundläggande i Knoxs resonemang är att många av den moderna tidens sätt att bygga städer skapar identitetslösa städer och platser, och att det är de snabba förändringarna som skapar denna brist på identitet. När vi idag gör totala ombyggnationer och ändrar stora områden från grunden, sker detta ofta väldigt fort. Platser blir mer likriktade och saknar identitet, eftersom identiteten tar lång tid att bygga upp och är beroende av så många olika faktorer. Platserna saknar också det sociala liv som enligt Knox har stor del i skapandet av "sense of place". Man skulle kunna se det som att det i fall av kraftig förändring, blir själva förändringen som blir platsens identitet istället för den identitet man försöker bygga in med hjälp av t.ex. monument och historiska flirtar. Men innebär det att den identitet som skapas över tid aldrig kan infinna sig i en ny stadsdel? Precis som Knox, tror jag att det är viktigt att komma ihåg att det tar tid att bygga upp en identitet, särskilt när det gäller den sociala platskonstruktionen som ju innebär en process. Men just därför bör vi inte döma ut en plats för fort. Identiteten kan kanske mogna fram, även när någonting skapas ifrån grunden. Det behöver inte vara fel att bygga nya områden och försöka bygga in identitet, men att däremot tro att det endast är den fysiska formen som skapar identitet är naivt. Alla områden är en gång nybyggda och kändes säkert ganska anonyma när de byggdes.

Kan de ekonomiska intressena ta överhanden?

Knox menar att Cittaslow handlar om att skapa gemenskap och sociala aktiviteter och på det sättet skapa ett gott liv baserat på stadens egen identitet. Han anser vidare att Cittaslow inte är ekonomiskt orienterad på samma sätt som t.ex. New Urbanism. Men man kan ändå säga att det delvis var ekonomiska intressen som låg bakom Cittaslows bildande. Inte ekonomiskt i den meningen att organisationen ska gå med vinst, men att medlemsstäderna ville skapa en positiv ekonomisk utveckling. Medan Slow Food var ett direkt resultat av anti-globalisering, så var Cittaslow en rörelse som ville utnyttja denna filosofi för att skapa hållbara småstäder såväl ekonomiskt som socialt och ekologiskt. Enligt organisationen handlar det dock inte om marknadsföring eller att skapa något spektakulärt, utan att bygga på det som finns för att skapa ett gott liv. Men var går gränsen? När tar det ekonomiska överhanden?

Underifrånperspektiv eller ovanifrånperspektiv

För att nå målen för Cittaslow hänger det, enligt Knox, i ett första steg på ett starkt ställningstagande för själva principerna och filosofin. Att på längre sikt nå framgång, menar han sedan beror på om man lyckas implementera filosofin i kommunen och utveckla en politisk dynamik där alla stödjer idéerna, såväl politiker, som affärsmän och stadens invånare. Med det resonemanget kan man fråga sig om Cittaslow verkligen är ett initiativ från gräsrotterna, som Knox samtidigt hävdar att det är. Kräver inte det att idéerna från början kommer från invånarna och inte som i ett andra steg implementeras i kommunen? Idéerna till Cittaslow kom från borgmästarna i några små städer, och har på det viset ett uppifrånperspektiv gentemot invånarna. Men sett ur ett större perspektiv är de små fattiga städernas borgmästare, gräsrotter i förhållande till de ekonomiskt starka aktörerna på den globala marknaden. Cittaslow bygger till stor del på invånarnas engagemang vilket kan ses som ett underifrånperspektiv. Svårigheten tror jag kan bli att nå ut till de verkliga gräsrotterna och låta filosofin spira nerifrån, och identiteten byggas på lång sikt genom en långsam process.

Ett märke i kulturarvsindustrin

Knox nämner också risken med att Cittaslow skulle kunna bli ett märke i "the heritage industry", kulturarvsindustrin som skapar en viss typ av städer som ser likartade ut. Detta var något som jag såg som en fara när jag först läste om Cittaslow. Jag tror därför att det är mycket viktigt att gå försiktigt tillväga och hela tiden fråga sig vilka krafter och intressen som ligger bakom de olika projekt man genomför. I det här sammanhanget är det intressant att fråga sig om det är lämpligt att ha kriterier som gäller för städer belägna på helt skilda ställen i världen, med olika förutsättningar. Det ger en bild av att Cittaslow innebär ett färdigt koncept,

en paketlösning för hur en Cittaslow ska se ut, vilket ju är långt ifrån de värderingar och den filosofi som organisationen grundar sig på. Jag tror att det är processerna som är viktiga, det vill säga att involvera folket, och att om Cittaslow ska fungera som stadsutvecklingsmetod beror på hur man tolkar kriterierna och använder sig av filosofin. Skulle utvecklingen istället kunna hämmas, om kriterierna är för hårda och ramarna för smala?

Platsmarknadsföring

Cittaslow uppkom som tidigare nämnts för att bryta en negativ utvecklingstrend hos små städer. I "Långsamhetens lov - platsmarknadsföring av Slow Cities i Italien" skriver Svärd, Widarsson och Wirell (2006) om Cittaslow som en metod att marknadsföra små städer för att vända utvecklingen och locka tillbaka invånare och företag. I uppsatsen beskriver de Cittaslow som ett möte mellan två tydliga trender, nämligen en ökande betydelse av platsmarknadsföring och ett ökat intresse för långsamhet. Platsmarknadsföringens allt större betydelse menar de, precis som Knox, beror på globaliseringen och den ökade konkurrensen mellan platser som innebär att det krävs aktiva åtgärder för att ge platsen en unik identitet. De skriver att det snabba tempot och jakten på tidsbesparing suddar ut platsers särdrag. Förutom en längtan efter det genuina och lokala finns också en längtan efter avkoppling. Det är alltså två motreaktioner som möts i Cittaslow: det lokala och genuina i motsats till globalisering och avkoppling, och långsamhet i motsats till det stress och snabbhet. I Cittaslow möts de två trenderna genom att man marknadsför långsamheten som något unikt och identitetsskapande. I uppsatsen används teorier inom platsmarknadsföring för att analysera hur Cittaslow fungerar som en metod för platsmarknadsföring. Svärd, Widarsson och Wirell skriver om marknadsföringsbegreppen: resurser, vilka styrkor och svagheter platsen har, vad som är särskiljande, image, vikten av att människor utifrån har en positiv syn på platsen, varumärke som någonting som särskiljer "varan" från andra produkter, målgrupper samt om marknadsföringskanaler, dvs. verktyg för att förmedla platsens profil. Inre marknadsföring tas också upp, eftersom studenterna i sitt fältarbete märkte hur viktigt arbetet med stadens invånare var. Uppsatsen bygger främst på intervjuer med ansvariga i organisationen samt i de tre italienska medlemsstäderna Brà, Abiategrasso och Levanto.

Jag kommer inte att fördjupa mig i de marknadsföringsteorier som ligger till grund för uppsatsen, men vill ändå redogöra för studenternas slutsatser gällande Cittaslow och platsmarknadsföring. I uppsatsens slutsatskapitel skrivs att de undersökta italienska städerna på många sätt följer modellen för platsmarknadsföring. T.ex. har städerna resurser som är knutna till konceptet, och som används i marknadsföringen, vilket tidigare i uppsatsen beskrivits som viktigt för god marknadsföring. Däremot används inte namnen och logotypen i så hög grad i städerna, enligt författarna. Svärd, Widarsson och Wirell menar dock att det skulle gynna städerna att använda logotyp och namn mer. De skriver vidare att de städer som undersökts planerar att använda sig av logotypen mer, när konceptet är bättre förankrat. Författarna menar att det är viktigt att använda logotypen men att det ska göras med viss försiktighet så att inte trovärdigheten minskar och filosofin försvagas. De har också kommit fram till att den interna marknadsföringen, att implementera kon-

cepten lokalt, är det städerna jobbat med mest och kommit längst med. Orsaken till det, menar de är att städerna redan tidigt medvetet riktat in sig mot den interna marknaden, dvs. invånarna. Författarna vill poängtera vikten av intern marknadsföring i det inledande skedet i arbetet med platsmarknadsföring. Författarna kommer också fram till att det är viktigt att få med alla grupper av befolkningen när man implementerar konceptet.

Sammanfattningsvis pekar Svärd, Widarsson och Wirell på att Cittaslow och Slow Food jobbar på ett bra sätt med marknadsföring men att organisationerna inte känner sig redo att använda konceptet i alla de delar inom platsmarknadsföring som är möjligt.

Diskussion

Platsmarknadsföring och samtidigt identitetsskapande?

För att knyta resonemangen i denna uppsats till Knox artikel om identitet och social platskonstruktion, skulle kanske förslaget om ökat användande av symbolen motverka intentionerna att skapa identitet. Att använda Cittaslow i rent platsmarknadsföringsarbete med tal om staden som en produkt kan kännas främmande för tanken om platsens själ, och på ett sätt rena motsatsen till Cittaslow som något identitetsskapande. Att först förankra idéerna och låta arbetet vara långsiktigt är därför bra ur den synvinkeln. Att jobba med intern marknadsföring, alltså mot invånarna, stämmer överens med Knox idéer om platsskapande, eftersom han menar att invånarna tillsammans med platsens yttre fysiska ramar ger platsen identitet. Att inte städerna använt sig av symbolen i ett tidigt skede utan istället låter marknadsföring utåt vara något som kommer i andra hand, har nog hjälpt att få en god kommunikation med invånarna. Arbetet sker i samspel med gräsrotterna. Det kanske är ett tecken på att Cittaslow-filosofin inte lämpar sig för ren marknadsföring. Det finns mycket i filosofin som talar emot marknadsföring, samtidigt som det finns mycket som lockar till att använda det för det ändamålet.

Kan Cittaslow bli ett nytt McDonalds?

Enligt de studenter som genomfört studien är Cittaslow en organisation där två trender möts, en längtan efter något genuint och en längtan efter det långsamma. De menar att Cittaslow är just ett sätt att marknadsföra långsamheten och det genuina. Men om man vill marknadsföra det genuina och använder sig av samma marknadsföringsteorier som globala företag som ju är totala motsatsen till Cittaslow, är det då möjligt att ta till vara på det unika och genuina? Att använda sig av logotypen i ännu större utsträckning bidrar till att man marknadsför organisationen

Cittaslow istället för det som är den lokala identiteten och det genuina och långsamma. Man kan fråga sig om logotypen ger städerna en kvalitetsstämpel eller en stämpel på att det är en typisk Cittaslow som ser ut på ett visst sätt vart man än kommer i världen. Det senare ger precis samma signaler som exempelvis McDonalds, som innebär att ”man vet vad man får” eftersom samma koncept gäller över hela världen. På samma sätt skulle en Cittaslow kunna få förväntningar på sig som innebär att staden måste leva upp till det symbolen står för. Om förväntningarna innebär att hålla en god kvalitet och värna om stadens identitet är det bra, men om förväntningarna innebär att städerna utvecklas åt samma håll och följer ett visst koncept, är det inte längre varje stads identitet som värnas utan den gemensamma Cittaslow-identiteten. En stor skillnad mellan Cittaslow och stora kedjor som McDonalds, är att de senare har ekonomisk makt på global nivå, vilket gör att de kan spela ut mindre aktörer. Det skulle aldrig bli fallet med Cittaslow så länge det är icke vinstdrivande organisation. Inom Cittaslow är det många små lokala företag som ger organisationen liv, organisationen i sig har ingen ekonomisk makt.

Del 3

Studie av Falköping

- På besök
- Falköping
- Cittaslow i Falköping - ansökningsprocess
- Intervjuer
- Analys

På besök

Första gången jag besökte Falköping var alltså i juni 2007. Jag åkte dit för att genomföra intervjuerna till den här uppsatsen och hade tidigare bara haft kontakt med några av dem som jobbat med Falköpings Cittaslow-satsning via telefon och e-post. Efter att ha läst så mycket om både Cittaslow och om Falköpings arbete, var jag spänd av förväntan. På tågresan upp satt jag och tittade ut på landskapet och samhällena som for förbi, och försökte insupa alltihop som om det vore ledtrådar till gåtan om Falköping och Cittaslow. För mot slutet av resan skulle världen där på andra sidan fönsterrutan övergå i Falbygden. Kanske förväntade jag mig att något fantastiskt skulle ske, en total förändring av landskapet som ett tecken på att jag nu är i en Cittaslow. Jag ville i alla fall inte missa någonting och gjorde därför anteckningar med beskrivningar och reflektioner under resan. Jag funderade över de kriterier som ska uppfyllas för att få ett Cittaslow-certifikat, och vad som väntade mig när jag någon timme senare skulle stiga av stationen i Sveriges första Cittaslow.

*En sjö tittar fram och försvinner bakom skogen när tåget lunkar på.
Björkhage, enar, stengärdesgårdar.*

Tänker mig att det finns stenmurar överallt runt Falköping. Och gravfält från forntiden, kanske runskrift. Men inte i staden. Där är det väl som i vilken stad som helst, eller? Ett gott liv. Syns det? Ser folk friska och glad ut? Vänlighet. Möts jag av trevliga människor? Tänker på Thailand. Där är alla vänliga, fast de underkastar sig en. Kanske inte så bra. Afrika där folk står i en klunga när man stiger av tåget, ska bära väskan, visserligen för att få betalt. Men i Falköping kanske folk är lite slutna och främst är vänliga mot varandra. I Italien är man ju mer öppen har jag fått för mig. Har det smittat av sig på Falköping? Är det folktomt? Tänker att det borde vara liv och rörelse. Eller nej, det kanske är lugnt och stilla. Folk mår gott, har ett bra liv i det lugna. Är det Italiens myller jag tänker på när jag tror att det är livat? Falköping är ju inte Italien.

En kyrka, en åker, en allé, lite industri utanför fönstret.

Hur är industrierna i Falköping? De borde vara gömda, inte domnanta. Men de måste väl finnas? Kyrkor finns det nog gott om, som spirar med sina torn runt om på landsbygden. Var man än står, ser man ett torn som visar riktningen, som sticker upp bakom kullar av ängar, hagar, åkrar, skogsdungar.

Brunvita kor betar i en frodig hage.

Djuren går nog ute mycket i Falköping. Och hästar avtecknar sig mot horisonten och förgyller landskapsbilden...

Det öppnar upp sig, solen har kommit högre på himmelen. Ett litet samhälle med villaområde där tåget stannar till.

Får för mig att i Falköping bor man i en trädgårdsstad, flerfamiljshus eller radhus eller villor med trädgårdar, gamla fruktträd. Eller i centrum trevåningshus med små pittoreska innergårdar. Putsade hus i olika färger eller trähus, målade ljusgrå eller röda eller ljusgula, eller kanske rosa. Alléer kantar de stora stadsgatorna. Plataner? Eller nej, så är det nog i Italien, men kanske lindar. Gatorna har kullersten, men också jämn markbeläggning, slipad gatsten för rullstolsburna och tanter och gubbar med rullatorer. En stadspark med en damm och perennplanteringar. En teaterscen, friluftsteater, servering. Ett torg med plataner, nej lindar.

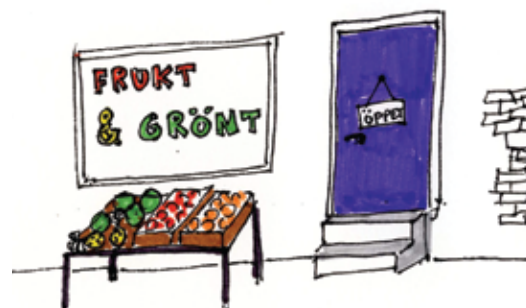
När jag till sist kom till Falköping och steg av tåget undrade jag först vad det var för en håla jag kommit till. Det tog en stund innan jag hittade den rätta vägen mot centrum, men efter en titt på kartan bestämde jag mig för en riktning och började promenera. Jag passerade en pizzeria och en matbutik och strövade genom ett, så här på vardagsförmiddagen, relativt folktomt bostadsområde med stora villor. Jag gick förbi stadshuset och biblioteket och kom sedan in till centrum. Där fanns ett litet torg med ett litet stånd och en uppställd husvagn där någon sålde ost. En liten gågata med butiker och en vanlig konsumbyggnad låg mitt i stan men också en fin gammal kyrka. Några restauranger och caféer med uteserveringar. Det såg med andra ord ut som en helt vanlig svensk småstad. Men jag tycker i och för sig att det är charmigt med helt vanliga svenska småstäder.

Jag passade på att fråga några jag mötte om deras tankar om Cittaslow, men de visste inte mycket. En tant sade att hon visste bara det som stått i tidningarna. Folk förstår nog inte varför man ska införa något italienskt i lilla Falköping, och de är arga över att pengarna inte går till något viktigare som vård och omsorg, sade hon. Vi har det bra som vi har det.

Efter att ha ätit lunch på en av restaurangerna frågade jag personalen där om de visste något om Cittaslow eller Slow Food, och om de använde varor från lokala producenter. De hade inte hört talas om någotdera. De använde i och för sig en del närproducerade produkter men inte medvetet på grund av Cittaslow.

Jag gick också fram till mannen som stod i osthusvagnen på torget, och undrade vad han ansåg om Cittaslow och var hans produkter kom ifrån. Det visade sig att han inte var från stan och inte visste något om stadens planer på att bli medlem. Visserligen sålde han produkter från Falbygdens ost, men de köper in ost från stora delar av Sverige och inte bara lokalproducerat, förklarade han. Men han hänvisade mig vidare till en liten affär runt hörnet, Mias mat, där de enligt honom skulle sälja varor från omkringliggande gårdar.

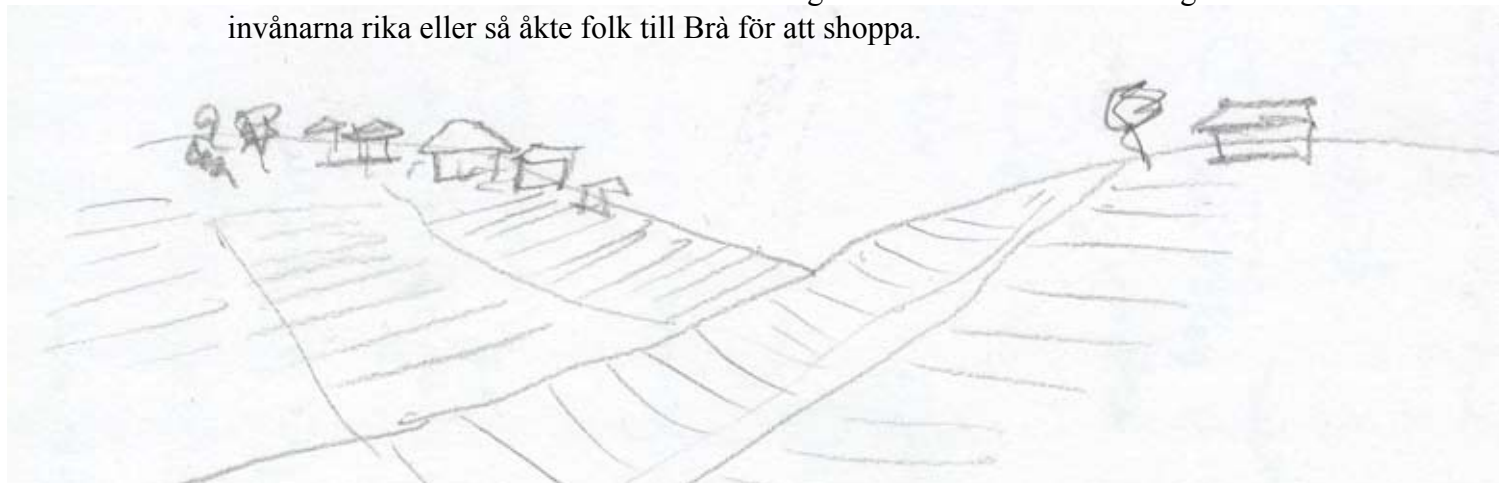
I affären fanns en liten disk med charkuterier och mejeriprodukter. Där fanns också lite information om Slow Food samt ett litet bord med kokböcker, bl.a. om det italienska köket. Tjejen bakom disken berättade att det gick bra för affären och att det fanns ett stort intresse för det närproducerade. Under en intervju senare under dagen, kom det fram att Conny Svensson, informationsansvarig på kommunen och drivande i Cittaslow-projektet, hade en nära koppling till affären. Mias mat drevs nämligen av hans fru.

Besök i Brà

Senare samma sommar som jag besökte Falköping, reste jag till Italien några dagar och besökte då staden Brà. Det är en av de städer som var med när Cittaslow grundades och där Slow Food har sitt huvudsäte. Jag och min kompis åkte dit över dagen från Genova, en ganska lång tågresor under vilken vi hann bygga upp ganska höga förväntningar. Men när vi slutligen kom fram var det inte en kotte ute, och jag blev lite konfunderad över att det gemytliga liv som jag läst så mycket om, inte syntes till. Vi insåg efter ett tag att vi kommit mitt under siestan vilket var en del av förklaringen. Lite senare kom folk ut på gatorna, men det var ändå inget direkt utmärkande med den här staden. Ingenstans fanns ett tecken på att detta var en Cittaslow och symbolen med snigeln syntes inte till. Men något vi lade märke till när vi gick runt, var att staden såg ganska välmående ut med fina kvarter och

flera bilfria gator, vilket är relativt ovanligt i Italien. De personer vi mötte verkade ovana vid turister och det var ganska svårt att få kontakt med befolkningen för de förstod inte engelska, men de var snälla och vänliga ändå. När siestan var slut och butiksägarna drog upp skydden för skyltfönstren och öppnade upp, visade det sig att många av affärerna var små exklusiva butiker med kläder, skor, delikatesser m.m. Vi funderade över hur de kunde bära sig i en så här liten stad. Antingen var invånarna rika eller så åkte folk till Brà för att shoppa.

Turistens perspektiv

Jag hade bilden av något fantastiskt innan jag besökte min första Cittaslow. Den byggde på organisationens egen beskrivning av städer som har nära till det mesta, vacker natur, njutningsfull mat och som är vänliga och erbjuder ett allmänt gott liv. Genom att läsa om en sak får man många fördomar eller förväntningar på hur det ser ut och hur det känns att vara där. Men den beskrivning som bl.a. finns på Cittaslows hemsida, är gjord av dem som bor i dessa städer och som älskar dem mer än allt annat. Att som turist besöka en plats är något helt annat. Den vänlighet och trygghet och sociala samvaro som det talas om kanske inte upplevs om man kommer ditresandes utifrån.

Vad innebär då det goda livet i en Cittaslow? Måste en stad verka fantastisk för någon som kommer utifrån eller kan den erbjuda ett gott liv ändå? Kan staden bli välmående och locka folk att stanna kvar utan att utifrån sett verka speciell? Brà var ju faktiskt en väldigt mysig stad, bättre än om det varit skyltar överallt som talade om att det är en Cittaslow. Men efter allt jag hade läst om staden innan, blev jag förvånad över det jag möttes av. Det är viktigt att komma ihåg att man med turistens ögon ser saker annorlunda än de gör som bott på en plats länge. Frågan är vad yttre marknadsföring bidrar med. Kan man kombinera en god turiststad med en god levnadsmiljö för invånarna?

Falköping

Falköping är alltså Sveriges första Cittaslow. För att få en bild av staden och för att lättare följa med i intervjumaterialet i nästföljande kapitel kommer här en presentation av kommunen.

Landsbygdskommun

Falköping är en medelstor kommun med ca 31 000 invånare, belägen i Västergötlands mellan- och slättbygd och tillhörande Västra Götalands län. Till ytan är kommunen däremot stor, en av regionens största med sina 1 050 kvadratkilometer. En stor del, nästan hälften av ytan, är åkermark och många av kommunens invånare bor på landsbygden, nära en tredjedel. Hälften av invånarna bor i Falköpings stad och resten i de små tätorterna. (Falköpings kommun 2008b)

Knutpunkt

Falköping är en knutpunkt som genomkorsas av järnvägarna Västra stambanan och Jönköpingsbanan samt Riksväg 46 och Riksväg 47. Till Göteborg kan man ta sig på mindre än en timme och till Stockholm på mindre än tre timmar. Riksväg 47 är en viktig länk mellan Göteborgsregionen i väster och Jönköpingsområdet i öster. (Falköpings kommun 2008b) Kommunen har arbetat aktivt för att etablera en kombiterminal i Falköping som går under namnet Logistic Center Skaraborg, där Falköping fungerar som nav i ett logistiskt godstransportsystem mellan järnväg och landsväg. (Falköpings kommun 2008b)

Tillverkningsindustri och jordbruk

Landsbygden var länge det som höll Falköping-området vid liv och sysselsatte be-

folkningen. Staden var mindre betydelsefull. När sedan järnvägen kom vid mitten av 1800-talet skapades många arbetstillfällen och stadens betydelse ökade, men kommunen förblev även fortsättningsvis starkt präglad av jordbrukslandskapet. (Nordmark 1990)

Jordbruket har fortfarande idag en högre sysselsättningsgrad än landet i övrigt. Men antalet arbetstillfällen domineras främst av tillverkningsindustrin, som tillsammans med byggverksamheten sysselsätter nära en tredjedel, vilket är mer än riksgenomsnittet. I kommunen finns idag flera stora industrier med många anställda t.ex. Volvo Personvagnar, Falköpings mejeri (ett lokalt mejeri som idag är ett av landets största) och Falbygden ost. I och med förbättrade kommunikationer till Göteborg, Jönköping och Skövde har en allt större arbetsmarknadsregion öppnats upp, med stora möjligheter till arbetspendling. (Falköpings kommun 2008b)

Negativ befolkningsutveckling på väg att vända

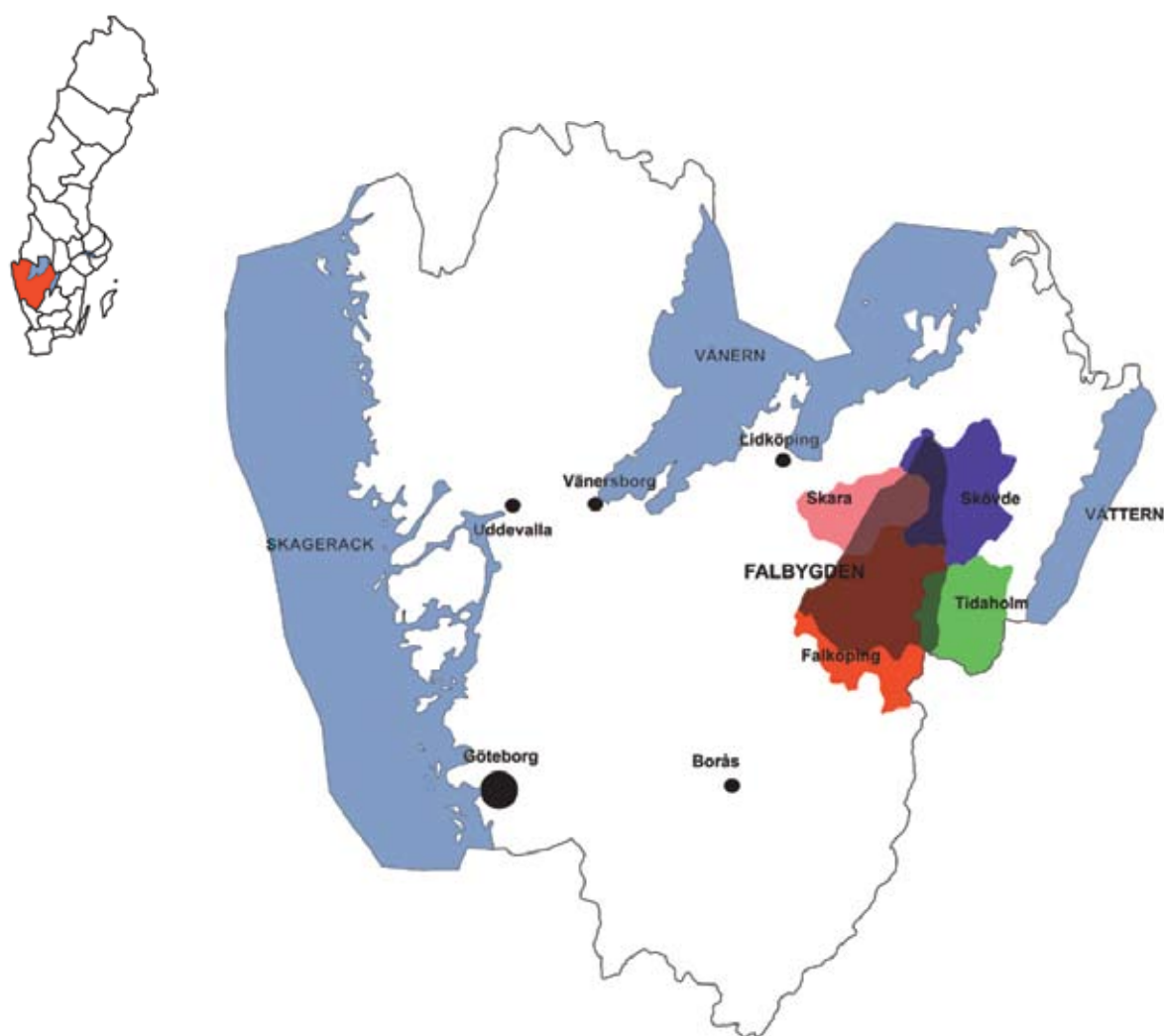
Befolkningsmängden i kommunen har varierat upp och ner de senaste 20 åren, men sjönk totalt sett fram till 2003. Därefter har antalet invånare stabiliserats och även ökat en aning, då i Falköpings stad. När det gäller de mindre tätorterna har samtliga minskat från 1985. På 1970-talet skedde en kraftig befolkningsminskning på landsbygden men den har sedan dess avstannat något, även om landsbygdsbefolkningen fortfarande minskar. En åldersgrupp som kommunen tappar många inom, är den yngre generationen dvs. de från 19 till 34 år, förmodligen främst p.g.a. studier på annan ort. Antalet in- och utflyttade till och från kommunen har också varierat, men totalt sett var det fler som flyttade från än som flyttade till Falköping mellan 1985 och 2003. (Falköpings kommun 2008b)

Falbygden

”Falbygden begyntes här, som är ett slättland utan skog, nog likt Flandern med stora ängar och vidlyftiga betesmarker. Vädret blev på slätten häftigare, en stark motvind satte så an, att snart sagt ögonen ville blåsa ut ur skallen, hästen raglade ock nästan ut ur vägen.”
(Linné 2005, sid. 81)

När man pratar om Falköping, nämns ofta även Falbygden, ibland nästan synonymt med kommunen. Citatet ovan är ett utdrag ur Carl von Linnés Västgötaresa där han beskriver hur han anländer till den högt belägna slätt som utgör Falbygden. Det man egentligen menar med Falbygden är detta speciella platålandskap som till största delen ligger inom Falköpings kommungräns, men som även sträcker

sig utanför och innefattar delar av Skara, Skövde och Tidaholms kommuner (se bild nedan). Geologiskt sett talar man om karmosilurområdet som skapar denna unika natur innefattande de speciella diabastäckta platåbergen och den bördiga högt belägna slättmarken i dalgångarna. I folkmun har den småkulliga höglätten kallats Falan, ett ord som även Linné använde i sin Västgötaresa. (Jankavs 2008-02-08)

Västergötland med Falköpings, Skara, Skövde och Tidaholms kommuner. Falbygden markerat med grått.

Gammal kulturbygd med unik natur

Falbygden karakteriseras idag av ett böljande betes- och åkerlandskap beläget på högslätten mellan platåbergen. Ett mer mosaikartat odlingslandskap finns vid Möseberg, precis vid Falköpings stad och i områdets utkanter. I bygden finns mycket nötkreatur, främst mjölkkor. (Mascher 2002)

Utsikt över Falköping stad och böljande ängar. I bakgrunden syns platåberget Ålleberg.

Falbygden är som sagt en gammal kulturbygd och utgör ett av landets tidigaste jordbruksområden. Idag finns många väl bevarade ängs- och hagmarker. (Agrarhistorisk landskapsöversikt) Människor har varit bosatta i området och brukat jorden sedan 5000 år. Ungefär två tredjedelar av landets storstensgravar eller megalitgravar finns inom Falköpings kommun. (Falköpings kommun 2008b)

Vid Falköpings kommungräns mot Skara i norr ligger Hornborgasjön som är känd för sitt fågelliv, kanske främst de häckande tranorna. Utdikningar av sjön och våt-

markerna skedde fram till början av 1900-talet men de har nu helt restaurerats, och utgör ett stort turistmål. Idag är Hornborgasjön ett naturreservat som förutom sjön och dess strandängar också innefattar en del av det gamla odlingslandskapet intill. (Falköpings kommun 2008b)

Inom kommunen finns stora områden av riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. (Falköpings kommun 2008b)

Kultur, fritid, frilufts- och föreningsliv

Enligt Översiktsplanen präglas Falköping av ett rikt kulturliv. Även föreningslivet är omfattande. Oden sportcenter är ett komplett idrottsområde med stora utvecklingsmöjligheter och stora friluftsområden, t.ex. Mösseberg, finns i nära anslutning till Falköping stad. Falbygdens museum ansvarar för att Falbygdens kulturarv tillvaratas och levandegörs. (Falköpings kommun 2008b)

Turismens intåg i näringslivet

I Falköping genom tiderna 1965-1990 (Nordmark 1990) finns ett kapitel om turismen i kommunen. Där står att Falköping var en av de första städerna i landet som tog tag i turistfrågorna på ett seriöst sätt. Det första vandrarhemmet öppnade 1965 och Mössebergsparkens vandrarhem öppnade 1970, men det var mot slutet av 70-talet och början av 80-talet som man började den första ordentliga satsningen på turism som näringsgren. År 1979 gjordes en utredning för att öka turismen och en grupp tillsattes för ”Utveckling av turism och rekreation” (Nordmark 1990, sid.113). Vid slutet av 80-talet var turistutredningen klar och man kom med förslag om satsningar på en stugby, en fast turistorganisation, cykelvägar, vandringsleder och vinterturism. Det gjordes satsningar på marknadsföring och man tryckte bl.a. upp flera broschyrer. Dessa satsningar skedde trots åtstramningar i budgeten. (Nordmark 1990)

I slutet av 80-talet föreslog kommun och näringsliv en ny organisation för turism. Förslaget innebar att en ekonomisk förening skulle bildas för att överta och utveckla den verksamhet som turistnämnden bedrivit. Föreningens uppdrag skulle vara att bedriva turistbyråverksamhet, företagsservice, konferens- och kongressverksamhet, produktutveckling och marknadsföring. (Nordmark 1990)

Under den här perioden talades även om att kommunen måste nischas sig, och att det förutom att utveckla moderna industrier, också måste ske en satsning på det som redan finns i kommunen som t.ex. jordbruket. Falköping skulle erbjuda

en bra boendemiljö, ett krypin, ett hem men med goda möjligheter att pendla till Göteborg. En ökad demokrati genom decentralisering och att lita på invånarna sågs också som en viktig punkt. (Nordmark 1990) Detta är intressant att jämföra med kommunens arbete med Varumärket Falköping och Cittaslow-satsningen som redovisas i nästa kapitel. Idag finns en ekonomisk förening med namnet Falköping Nu som har hand om frågor gällande turism, landsbygd och näringsliv.

Cittaslow i Falköping - ansökningsprocess

För att förstå var i organisationen tanken om Cittaslow uppkom och hur Cittaslow-filosofin står sig i jämförelse med Falköpings andra frågor och projekt, ger jag här en beskrivning av en lång process som startade med en logotyp och slutade med ett varumärke och Cittaslow.

Tanken föds

Processen som ledde fram till Falköpings ansökan om medlemskap i Cittaslow startade 2003, när Conny Svensson (se intervju med Conny Svensson i nästa kapitel), informationsansvarig på kommunen, fick i uppgift att ta fram en ny grafisk profil för Falköping (Svensson 2007-06-14). När han inledde sitt arbete, visade det sig att kommunens olika verksamheter hade arbetat fram profiler på egen hand och använde sig av ett femtiotal olika logotyper (Hansson 2006). Att ta fram en grafisk profil som alla ställde sig bakom blev näst intill omöjligt. Svensson insåg då att det låg något annat bakom den här problematiken, att en grafisk profil är underordnad något större, nämligen att kommunen saknade en gemensam värdegrund. (Svensson 2007-06-14)

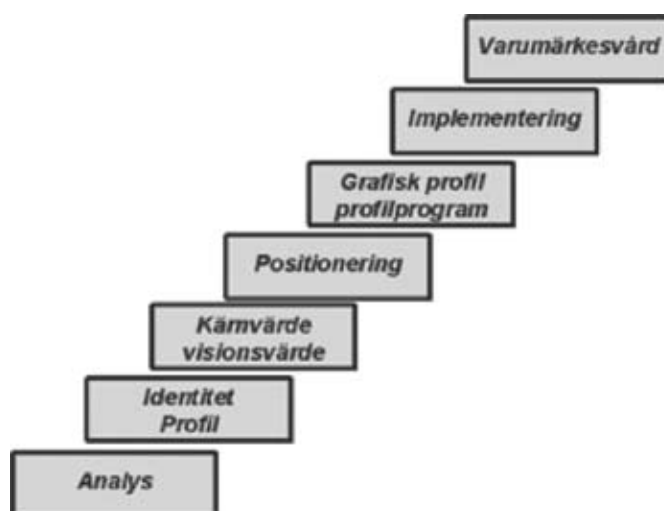
Nytt varumärke

Svensson gick tillbaka till den politiska ledningen och framförde sina tankar om att istället börja från grunden och arbeta fram ett varumärke för Falköping som baseras på en gemensam värdegrund. (Svensson 2007-06-14) Det resulterade i att Svensson fick i uppdrag att börja jobba med varumärket Falköping och bildade tillsammans med tre personer en grupp, Varumärkesgruppen. Varumärkesgruppen började träffas regelbundet under 2003 och har sedan hållit kontakten. Eftersom varumärkesbyggande för en kommun var något nytt för både Varumärkesgruppen

och den politiska ledningen och det inte fanns någon kunskap om vad gruppen konkret jobbade med gick det inte att få extra resurser. De inblandade fick avsätta sin egen tid.

Under arbetets gång fördes många diskussioner om vad ett varumärke är, vad skillnaden mellan en logotyp och ett varumärke är, om en kommun kan vara ett varumärke, hur man förhåller sig till ett varumärke osv. Enligt Svensson (2007-06-14) har det varit en lång process som fortfarande pågår och nästan ett missionerande för att visa vad ett varumärke är och varför det är viktigt.

Inom varumärkesbyggande finns flera modeller för hur man ska gå tillväga och efter att ha läst in sig på ämnet och tagit kontakt med några kommuner som jobbat med liknande frågor gjorde gruppen en egen modell som de kallar Falköpingsmodellen. Den består av sju grundstenar:

(www.falkoping.se 2007-11-28)

Anledningen till att kommunen började arbeta med ett varumärke var alltså att bygga upp en gemensam värdegrund i kommunorganisationen. Eftersom inga resurser fanns att tillgå fanns inte heller någon möjlighet att göra en omfattande analys av vad kommunens invånare tyckte om sin kommun. Några år tidigare, 1999, hade däremot en konsult anställts av kommunen för att göra en genomlysning av Falköpingsbornas tankar om sin stad och i samband med det gjordes också en SWOT-analys (styrkor, svagheter, möjligheter och hot) (Hansson 2006). Denna omvärldsanalys och SWOT-analys blev utgångspunkten i varumärkesarbetets analysfas. Med hjälp av detta material sammanfattade man Falköpings identitet

(självbild och attityd), tog fram en profil (hur man vill uppfattas som kommun) och det man trodde var kommunens image (externa bild av kommunen) (Hansson 2006).

"IDENTITET

- Vilken självbild och attityd har vi som kommun?
- Falköping har ett rikt kultur- och föreningsliv
- Oden Sportcenter. Centrum för flera olika idrottsanläggningar
- Järnvägsknut - alltid liv och rörelse kring järnvägsstationen
- Falbygden, den kotäta landsbygden
- Platåbergen
- Centrum för segelflyg
- Speciella gymnasielinjer (t.ex. Volleybollgymnasiet)
- Sveriges tråkigaste stad - ett epitet som hänger med
- Tråkigt för ungdomar - inget att göra - kvällsöppet kafé eller samlingsställe saknas
- Det nationella politikerföraktet avspeglar sig även i Falköping

PROFIL

- Den bild vi vill visa upp av Falköping. Så vill vi uppfattas som kommun.
- Falköping - Safe Community
- Den miljömedvetna kommunen
- Boendemiljön
- Vårt geografiska läge (utmärkta möjligheter till pendling)
- Vår speciella matkultur/matproduktion
- Kulturarvet (fornlämningar, gravar och guldhalskragen m.m.)
- Musikstaden
- Kulturstaden (konstgallerier, museer, revy- och teaterföreningar m.m.)
- Oden Sportcenter"

(www.falkoping.se 2007-11-28)

Nästa steg var att ta fram kommunens kärnvärden och det blev fyra primära kärnvärden: megalitkulturen, kommunikationerna, falbygdsmaten och platåbergen. För att ytterligare stärka kärnvärdena och varumärket har man översatt dem till värderingar och tagit fram tre nyckelord som ska skapa en gemensam känsla för kommunen. Nyckelorden är stolthet, öppenhet och gemenskap. Slutligen togs det fram en övergripande vision eller ett visionsvärde, Falköping – det goda livet i den lilla staden!, som ska vara kommunverksamhetens gemensamma mål.

"FALKÖPINGS VISION – DET GODA LIVET

Falköpings vision är Det goda livet. Vi vill erbjuda livskvalitet med tid för eftertanke och reflektion. En central fråga är hur kommunen kan skapa förutsättningar för att öka livskvaliteten i vår närmiljö.

Vågar vi tänka i nya banor och satsa långsiktigt? Vågar vi lita på den kraft som finns i våra unika kärnvärden? Om vi vågar vara stolta över det vi har, kommer vi att vara en kommun där människor kan förverkliga sina livsdrömmar.

FALKÖPINGS KÄRNVÄRDEN

Varumärket Falköping vilar på fyra kärnvärden som på olika sätt bekräftar vår identitet, gemenskap och stolthet. Våra fyra kärnvärden kännetecknar det som är unikt för Falköping.

- Megalitkulturen
- Kommunikationerna
- Falbygdsmaten
- Platåbergen

Megalitkulturen

Cirka två tredjedelar av Sveriges kända storstensgravar finns i Falköpings kommun. Vad säger det om vår historia? Megalitgravarna gör Falbygden unikt i världen. En fördjupad kännedom om vårt kulturarv och en ökad marknadsföring runt megalitkulturen ger oss stolthet och kunskap om vår roll i regionens och landets utveckling. Falbygdens museum och Ekehagens forntidsby ska öka vår kunskap om forntiden och Falbygdens unika ställning.

Kommunikationerna

Järnvägen är något av stadens själ. Här byggdes Västra stambanan 1858. När Södra stambanan (Falköping – Malmö) blev klar kom Falköping att bli en strategiskt viktig järnvägsknut. Stadens utveckling är nära förknippad med järnvägens utveckling i Sverige. Idag har vi tre tågstopp utmed Västra stambanan – Falköping C, Floby och Stenstorp. Etableringen av Logistic Center Skaraborg (Railport Falköping) är en ny fas i vår järnvägshistoria som skapar nya möjligheter inom sektorn för logistik.

Falbygdsmaten

Falbygden har en lång tradition som jordbruksbygd. Vi är en av Sveriges kotätaste kommuner och Falköpings mejeri utgör en viktig del av det lokala näringslivet. Tillsammans med företagare och organisationer arbetar vi aktivt med att utveckla närproducerade livsmedel och lokala råvaror.

Platåbergen

Falköping är en av Sveriges högst belägna kommuner. Höglandskapet ger en unik horisontlinje kantat av de uråldriga platåbergen. Mösseberg och Ålleberg, Gerumsberget, Varvsberget, Plantaberget och Borgundaberget, Brunnhemsberget och Billingen – alla ger de Falbygden sin speciella karaktär.”

(Falköpings kommun 2008b)

Cittaslow – en del av varumärket

Arbetet med varumärkets olika byggstenar har enligt Svensson skett parallellt och redan tidigt började de diskutera positionering, dvs. hur Falköpings kommun vill positionera sig på kommunernas marknad, men kom inte riktigt fram till vad som skulle knyta ihop det Falköping stod för. Slow Food är relativt stort i Falköping och det finns ett antal diplomerade Slow Food-restauranger. Några i Varumärkesgruppen hade hört talas om Cittaslow. Det de visste var, att det handlade om små fattiga italienska städer som hade en negativ befolkningsutveckling och som överfört Slow Food-filosofin till att gälla hela städer (Svensson 2007-06-14). Varumärkesgruppen såg samma problematik i sin stad som i de italienska städerna och började därför titta mer på vad Cittaslow innebar. Det visade sig då att Cittaslows sex nyckelområden (miljö, infrastruktur, stadens kvalitet, lokala produkter, gästfrihet, engagemang) stämde väl överens med det varumärkesgruppen kommit fram till när det gällde de fyra kärnvärdena och profilfrågorna nämligen att bygga på kulturarv, den lokala maten och landskapet. Cittaslow-konceptet kunde vara något som knöt ihop Varumärket Falköpings olika delar och ett sätt att också implementera varumärket. Därför togs Cittaslow redan tidigt med som en del i varumärkesbyggandet. (Svensson 2007-06-14) Enligt Svensson har varumärket och de fyra kärnvärdena hela tiden varit huvudspåret men att de inom varumärkesgruppen ansåg att ett medlemskap i ett nätverk som jobbar med de här frågorna skulle stärka varumärket. Under arbetets gång gjorde Svensson på kvällstid besök hos alla politiska partier i flera omgångar och berättade om varumärket och kärnvärdena och i samband med det också lite om Cittaslow. På det sättet hade varumärkesgruppen med sig politikerna från början i den här frågan. (Svensson 2007-06-14) Svensson har även haft kontakt med näringslivet och kommunförvaltningarna och informerat om varumärkesbyggandet i ett förankringsarbete som pågått under hela processen.

Projektledare och arbetsgrupper

Kommunen anställde en projektledare, Ulf Lindén (se intervju med Ulf Lindén i nästa kapitel), i två omgångar. I det första skedet var uppgiften att undersöka vilka möjligheter Falköping hade att bli medlem i Cittaslow och hur intresset bland politiker och näringsliv såg ut. Han började med att åka ut och träffa folk från olika grupper i Falköping, politiker, folk från den kommunala verksamheten exempelvis skol- och socialförvaltningen och till sist företag i kommunen, för att presentera idén och se hur den togs emot, om det var gångbart. Frågan togs emot ganska neutralt och det var inte direkt någon som ställde sig upp och gjorde vågen, enligt Ulf Lindén (2007-06-13). Några var mer positiva. Från näringslivets sida menade man att saker som stärker Falköpings varumärke i riktning mot att det är en bra plats att bo på, har företagen nytta av. Det ökar möjligheten att locka kompetent personal

som är villig att stanna länge i kommunen. Mindre företag som sysslar med småskalig livsmedelsförädling, turism och upplevelse såg nya affärsmöjligheter i samband med ett medlemskap i Cittaslow. Inom skolverksamheten ansåg rektorerna att Cittaslows klara värdegrund var något positivt som stämde överens med den värdegrund de ansåg skolan borde vila på. Ulf Lindén besökte också några skolor där han mötte elever som pratade om Cittaslow inom hemkunskap och miljö- och resursfrågor. (Lindén 2007-06-13)

Efter ett litet uppehåll då beslut fattades om att gå vidare med en ansökan, började Lindén en andra omgång som projektledare. Till att börja med var uppgiften att göra en genomlysning av kommunen för att se hur kommunen låg i förhållande till de 52 kriterier som finns för ett Cittaslow-medlemskap. Lindén tillsatte sex arbetsgrupper utifrån de sex nyckelområden kriterierna är indelade i (miljö, infrastruktur, stadens kvalitet, lokala produkter, gästfrihet, engagemang). Grupperna bestod av personal från de olika kommunala förvaltningarna och Falköping Nu (som är en ekonomisk förening samagd av kommun, näringsliv, föreningar och privatpersoner som innefattar bl.a. turistbyrå och landsbygdsutvecklare). Grupperna var blandade med medlemmar från de olika förvaltningarna för att få en bra diskussion utifrån deltagarnas skilda perspektiv och för att få kunskap om varandras verksamheter. Under 2006 arbetade grupperna sedan med var sitt nyckelområde och gjorde en genomgång av kriterierna inom respektive område. (Lindén 2007-06-13) Resultatet blev rapporten ”Cittaslow Falköping – Sammanställning av sex arbetsgruppers genomlysning av kriterierna för Cittaslow”. I rapporten görs en genomgång av varje kriterium, vad som görs idag, vad som behöver göras för att uppfylla kriteriet, förslag till utåtriktad aktivitet som gör att kommunens medborgare uppfattar målet och bidrar till att leva upp till det, samt vem/vilka som har ansvaret för att utveckla och arbeta med denna fråga. Dessutom görs en bedömning i procent av hur väl Falköping uppfyller varje kriterium samt en sammanräkning av det totala uppfyllandet av kriterierna. (Lindén 2006b) Lindén har också sammanställt dokumentet ”Konsekvenser för Falköpings kommun vid medlemskap i nätverket Cittaslow” där han bl.a. tar upp hur Cittaslow införlivas i kommunens övriga planering och insatser för att medvetandegöra kommunens medborgare.

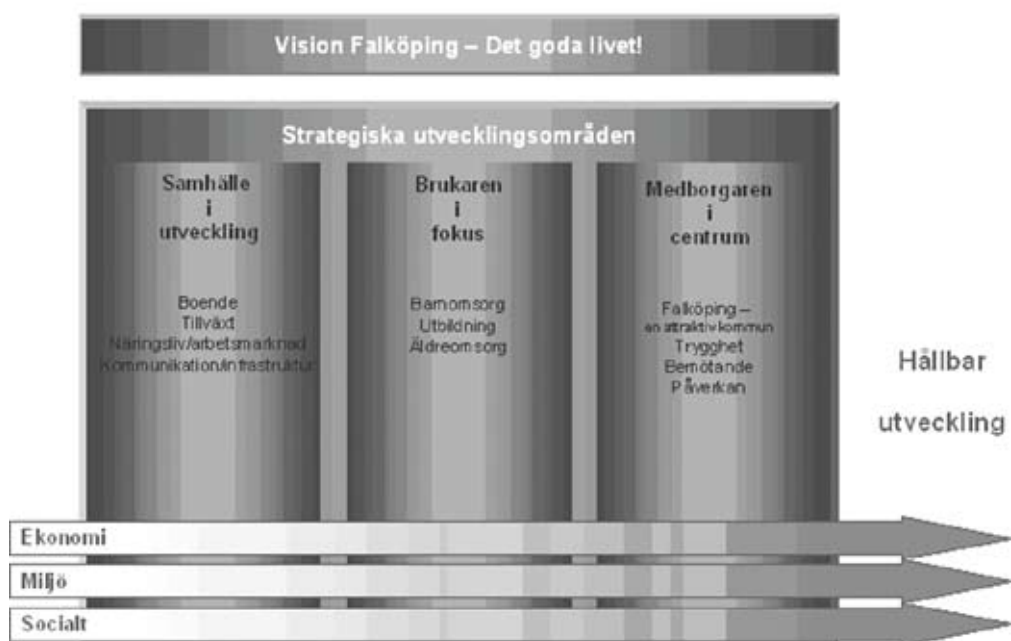
Ansökan

Utifrån dessa rapporter sammanställdes sedan en ansökan om medlemskap i Cittaslow (Lindén 2006a). På kommunens inbjudan besöktes Falköping i mars 2007 av tre delegater från nätverket (www.falkoping.se 2007-11-28). De fick bland annat en rundvisning på landsbygden och en demonstration av kommunens miljöanläggningar och energisystem. I samband med besöket överlämnades ansökan och be-

handlas i dagsläget av Cittaslow-organisationen. Vid besöket visade delegaterna uppskattning för Falköping och tyckte att kommunen höll måttet för en Cittaslow men man väntar fortfarande på det formella beslutet. (Svensson 2007-06-14)

Cittaslow i kommunverksamheten

Falköping jobbar idag med att införliva Varumärket Falköping med kärnvärden och vision samt Cittaslow i kommunens verksamheter. Kommunen har anställt en verksamhetscontroller på kommunledningsförvaltningen som har tagit fram en flerårsplan med mätbara mål som har antagits av kommunfullmäktige. Flerårsplanen grundas på visionen Falköping – Det goda livet! (Holmlind 2007-06-14)

Falköpings vision med de strategiska utvecklingsområdena. (Falköpings kommun 2007, sid. 5)

I rapporten görs inledningsvis en beskrivning av visionen, de fyra kärnvärdena samt de tre grundläggande värderingarna (stolthet, öppenhet, gemenskap). Planen delas sedan in i tre strategiska utvecklingsområden "Samhälle i fokus", "Brukaren i fokus" och "Medborgaren i centrum" (se bild ovan), som vidare är indelade i underrubriker. Varje underrubrik har sedan punkter med specifika mål. Cittaslow finns med i utvecklingsområdet "Medborgaren i centrum" under rubriken Falköping – en attraktiv kommun.

”Medborgaren i centrum

Utvecklingsområdet ”Medborgaren i centrum” vänder sig till alla som bor och verkar i kommunen.

Falköping – En attraktiv kommun

Falbygden är ett vackert kulturlandskap där odling har bedrivits i tusentals år. Det högt belägna och öppna landskapet bildar tillsammans med plåtåbergen i horisonten en speciell och karakteristisk linje. Mösseberg och Älleberg erbjuder fantastiska vyer med milsvid utsikt över bygden. Alla ska garanteras kvalitet i skola och utbildning samt ges möjlighet att utveckla och försörja sig på sina färdigheter. Kultur- och föreningslivet ska fortsätta att utvecklas liksom vårt aktiva miljöarbete. Kommuninvånarna ska kunna välja mellan olika kanaler i sina kontakter med kommunen – både elektroniska och fysiska mötesplatser ska erbjudas. Detta gör Falköping till en attraktiv kommun att bo, leva och verka i.

Under 2007 har Falköping ansökt om medlemskap i det internationella nätverket Cittaslow. Handlingsplan upprättas när Falköpings kommun har blivit medlemmar.

Önskvärt resultat

Andelen medborgare som är stolta över sin hembygd ökar.”

Mål	Utfall 2006	Mål 2007	Mål 2008	Mål 2009	Mål 2010	Mål 2011
25 Andelen medborgare som tycker att Falköpings kommun är en bra plats att bo och leva på ökar till	63 %		71 %	75 %	80 %	85 %
26 Andelen medborgare som upplever att den kommunala verksamheten är god ökar till	47 %		60 %	65 %	70 %	75 %
27 Uppfyllandet av kriterierna till Cittaslow ökar till	64 %		71 %	73 %	74 %	75 %

Mål	Ansvarig	Uppföljning	Hur ofta
25	Samtliga nämnder	SCB medborgarundersökning	1 ggr/år (hösten)
26	Samtliga nämnder	SCB medborgarundersökning	1 ggr/år (hösten)
27	Samtliga nämnder	Årlig revision	1 ggr/år (hösten)

(Falköpings kommun 2007, sid. 18)

Målet för Cittaslow är att öka uppfyllandet av kriterierna från 64 % till 75 % år 2011. För att det här ska kunna mätas har ett dokument med Cittaslows olika kriterier upprättats utifrån arbetsgruppernas rapport, där man visar vilken eller vilka förvaltningar som ansvarar för respektive kriterium samt hur väl varje förvaltning uppfyller de kriterier de ansvarar för. På det sättet blir ansvarsfrågan tydlig och vad varje förvaltning gör för att uppfylla kriterierna. Meningen är sedan att förvaltningarna årligen ska redovisa i vilken grad (i procent) varje kriterium är uppfyllt. (Holmlind 2007-06-14)

Cittaslow i översiktsplanen

Kommunen har jobbat med en ny översiktsplan och en samrådshandling utkom i januari 2008. Cittaslow nämns som en del i den övergripande visionen, men är inte på något sätt framträdande. Det är däremot lätt att utläsa en tydlig koppling till filosofin utan att Cittaslow omnämns.

”Falköpings attraktionskraft har ökat tack vare att vi tidigt identifierade och förfinade bygdens unika kvaliteter och värden under devisen Det goda livet. Den lokala matkulturen, det historiska kulturarvet och vårt läge i platålandskapet har gett oss en tydlig identitet och en stolt medvetenhet. Livskvalitet, balans och harmoni har blivit honnörsord. Falköping uttalade tidigt ambitionen att vara ett konkret alternativ till en omvärld präglad av stress. Idag är vår stadsmiljö en lugn och grönskande oas som inbjuder till eftertanke och reflektion. Lokala matmässor och kulturaktiviteter är arrangemang som uppskattas av allt fler och det har stärkt oss i vår stolthet och identitet.” (Falköpings kommun 2008b, sid. 5)

Här talar man om den lokala maten, bygdens unika kvaliteter och kulturarv. Man nämner också livskvalitet, balans och harmoni som ju är en tydlig koppling till Cittaslow. Under rubriken ”Det lokala samhället” i visionen kan man ana kommunens arbete med Cittaslow, men inte heller här nämns ordet.

”Vår medverkan i det internationella nätverket för Det goda livet har också bidragit till den positiva utvecklingen. Falköping har blivit ett lokalt samhälle i en global värld.” (Falköpings kommun 2008b, sid. 5)

I kapitlet som handlar om översiktsplanens mål, beskrivs däremot Cittaslow mer ingående.

”SLOW CITY/CITTASLOW

Cittaslow är ett internationellt nätverk med ursprung i Slow Food-rörelsen. Rörelsen startade i Italien med ambitionen att överföra Slow-filosofin till att gälla livet i en mindre kommun. Idag finns ett hundratal certifierade platser runt om i världen, men ännu ingen i Sverige. Under 2007 har Falköping ansökt om medlemskap i det internationella nätverket som fokuserar på lokala värden inom sex nyckelområden.

- Miljö
- Infrastruktur
- Stadsplanering
- Lokal produktion
- Gästfrihet
- Kunskap och engagemang

Inom varje område finns kriterier som ska uppfyllas. De är jordnära och framtidsinriktade. Många kriterier uppfyller vi redan, medan vi måste bli bättre på andra. Det systematiska arbetet med Cittaslows kriterier gör oss mer medvetna om våra egna plusvärden.

Lokal identitet – global profil

Falköping växer och utvecklas. Genom att ta vara på historien, naturen, vårt goda kommunikationsläge och den lokala maten utvecklar vi vår lokala identitet. Vi förenar den lokala styrkan med de stora förändringar som ständigt sker i omvärlden. Genom kommunens framsynthet och flexibilitet skapas förutsättningar för bra boende, livskraftiga företag och goda kommunikationer. En långsiktigt hållbar utveckling kräver att vi har miljön i fokus. Tillsammans med många framgångsrika företag arbetar vi med utveckling inom viktiga näringsområden, bland annat logistikcentrum och utveckling av biogas till fordonsbränsle. Konceptet Slow City/Cittaslow stämmer överens med våra kärnvärden och ger oss en global profil och identitet som stärker vårt varumärke och besöksnäringen.”

(Falköpings kommun 2008b, sid. 16)

Det här är det som står om själva organisationen. Cittaslow-filosofin genomsyrar alltså som nämnts den nya översiktsplanen, men namnet Cittaslow används sparsamt.

Förankringsarbete

Falköping kommun har tryckt upp några olika broschyrer som delats ut till samtliga hushåll, med information om både kärnvärdena och Cittaslow. Man anordnade också, genom Ulf Lindén en konferens den 13 november 2007, med Slow som tema, som riktade sig till småföretagare i kommunen. Jag åkte upp till Falköping

för att delta och mötte flera engagerade, både unga och äldre småföretagare. Det inleddes med en inspirationsföreläsning med exempel från kommuner som jobbat med att bygga upp identitet, genomföra nya idéer och starta upp företag. Därefter fick lokala föreningar och företag presentera sin verksamhet. Det hela slutade med en buffé av lokalt producerade råvaror och anrättningar.

Sveriges första Cittaslow

Den 7 maj 2008 mottog Falköping beskedet att ansökan om medlemskap hade godkänts och kommunen är numera Sveriges första certifierade Cittaslow.

Interviewer

*J*ag redovisar här de sex intervjuer som jag gjort med personer som alla på något sätt varit delaktiga i Falköping kommuns arbete med att bli en Cittaslow.

De fem första intervjuerna utfördes i Falköpings stadshus under två dagar, den 13-14 juni 2007. Intervjuerna varade i mellan en och två timmar och de spelades in. Jag har sedan transkriberat samtliga fem intervjuer. Därefter har jag sammanfattat varje intervju med beskrivande text men också använt mig flitigt av citat, som dock redigerats från talspråk till skriftspråk för att bli mer begripliga. Den sista intervjun gjordes i samband med att jag deltog i en Slow-konferens den 13 november 2007, och hade mer formen av ett samtal, där jag förde anteckningar. Den ska ses som ett komplement till de övriga intervjuerna. Det redovisade intervjumaterialet är omfattande, men jag tycker att det är viktigt att ge en fullständig bild av alla intervjuerna eftersom de bidrar med olika berättelser om Cittaslow i Falköping.

Det jag var ute efter när jag åkte upp var att få reda på hur det hela startade. Syftet med intervjuerna var till att börja med att ta reda på varför Falköping ansökt om medlemskap i Cittaslow, vad kommunens mål är samt hur ansökningsprocessen och förarbetet gått till.

Intervjuerna har genomförts som halvstrukturerade intervjuer, dvs. med öppna frågor utifrån en på förhand sammanställd intervjuguide (se bilaga 1), men där intervjupersonernas berättelser sedan fått styra intervjuinnehållet. Eftersom åtminstone några av personerna har olika ingångar till Cittaslow har intervjuerna utvecklats i olika riktning och beskriver Cittaslow-arbetet utifrån olika perspektiv. De intervjuade har läst intervjuerna och godkänt materialet för publicering.

I kapitlet ”Analys” diskuteras sedan intervjumaterialet kopplat till de artiklar som redovisats i Del 2.

Presentation av intervjupersonerna

Conny Svensson är informationsansvarig på Falköpings kommun och den som ansvarar för arbetet med Cittaslow.

Ulf Lindén har ett eget företag, och var anställd som projektledare på kommunen under framtagandet av Cittaslow-ansökan.

Gunilla Balutia är biträdande socialchef och var gruppledare för en av arbetsgrupperna som Ulf Lindén satte ihop inför framtagandet av Cittaslow-ansökan.

Sonja Lejmark är miljöchef och var också hon gruppledare för en av arbetsgrupperna som Ulf Lindén satte ihop inför framtagandet av Cittaslow-ansökan.

Eva Holmlind jobbar som verksamhetscontroller och har hand om kommunens strategiska planering.

Niclas Fällström är landsbygdsutvecklare på kommunen men har sin tjänst i Falköping NU.

Falköpings stadshus.

Intervju med Conny Svensson

Conny Svensson är informationsansvarig på kommunen och den som har hållit i arbetet med Cittaslow från första början. Svensson berättar att han har varit mycket i Italien och det som fångat hans intresse är italienarnas sunda avdramatiserade inställning till livet. Han menar att det delvis har med klimatet att göra och att det är lättare att leva när det är varmt och behagligt. Han tycker att de i Italien har distans till det de gör på ett annat sätt. Svensson berättar också att han imponeras av deras stolthet, trots att de inte har haft det så lätt alla gånger. De har alltid lyft sin historiska bakgrund och de är väldigt kunniga inom både musik och kultur, enligt Svensson.

Svensson jämför med Falköpingsbornas syn på sin stad och berättar att det i den omvärldsanalys som legat till grund för varumärkesgruppens arbete myntats ett nytt uttryck, nämligen att Falköpingsbon är ”ostolt”.

”Falköpingsborna var medvetna om det här med megalitkulturen, det kan man ju inte undgå, det är ganska påtagligt här. Men däremot var man inte stolt. Han myntade ett nytt uttryck i den där analysen, att Falköpingsbon var ostolt. Så man hade ingen känsla för att den här enastående megalitkulturen som är över fem tusen år gammal, genererar nån stolthet över bygden. Åker man däremot omkring i Italien nere i Toscana är folk väldigt kunniga där och lever i detta på nåt annat vis.”

När det gäller Falköpings kärnvärden, är Falköpings invånare alltså enligt Svensson, väl medvetna om att Falköping är en, över fem tusen år gammal megalitkultur, men det är inget som anses viktigt.

En annan sak som Svensson tar upp är det speedade samhället. Han menar att suget efter en djupare mening blir mer påtagligt i det allt snabbare samhället, och den kommun som vågar ta ställning och stå upp för vad den är har mycket att vinna. Svensson tror att Cittaslow är ett bättre sätt att föra fram sin stad på än traditionell marknadsföring.

”Traditionell marknadsföring har ofta handlat om att små städer ska växa till varje pris och man ska då locka alla Stockholmare att flytta hit, och man lägger ut enorma pengar på att stå på centralen i Stockholm i en monter och berätta om hur fint det är här och så. Och då... tycker jag att det är lite mer sympatiskt att vända på kuttingen istället och jobba med de som faktiskt bor här... och fokusera på att göra livet så bra som möjligt för de som bor i en liten kommun. Att vara stolt över att bo i en liten kommun med de värdena som det innebär med närhet till... jag menar cykelväg hit till jobbet så man kan cykla

hem på lunchen... istället för att tycka det är bonnigt.” ” Så jag tyckte just det här att vara stolta över det vi har och lyfta det vi har och förfina det ännu mer, är det som är lite spännande.”

Svensson tror inte heller att Falköpingsbon ser det vackra landskapet med Platåbergen, dvs. det fjärde kärnvärdet, som något värt att lyfta fram. Han tror att folk är hemmablinda och inte tänker på hur vackert det är. I arbetet med varumärket har fokus varit in i organisationen, och man har inte haft någon taktik eller strategi för hur man ska plantera detta hos, och informera om det för invånarna, berättar Svensson. Detta har också blivit påtagligt i och med att det blivit en debatt i lokaltidningen, som visar på väldigt motstridiga åsikter. Svensson säger att dessa motstridigheter beror till 90 procent på okunskap hos invånarna, och menar att kommunen misslyckats på den fronten.

”Vi har gjort tafatta försök... Den här foldern är vad vi har som har gått ut till alla hushåll. Den gick ut i fjol vid den här tiden. Där presenterade vi varumärket, våra kärnvärden och sen har vi en kort grej här också om Cittaslow. De kanaler vi använder för övrigt är webben.”

Ett problem som Svensson tar upp, är att det inte finns någon kommunal tidning som går ut till alla. De utskick som gjorts har därför varit få och det finns ingen strategi och ingen kontinuitet i det arbetet, vilket han ser som ett problem. Svensson menar nämligen att varumärket och kärnvärdena annars har hög acceptans, det är ingen som ifrågasätter dem. Politiker och tjänstemän på kommunen pratar samma språk nu, och den nya logotypen har gjort att folk får upp ögonen för vilka verksamheter som drivs av kommunen. De verksamheter som sprider good will, stoltserar numera med kommunens logotyp, vilket är positivt. På det sättet menar Svensson att varumärkesarbetet har varit fruktsamt i och med att det blivit en ökad enhetlighet. Men Svensson menar att de har långt kvar med Cittaslow-konceptet, när det gäller förankring och information.

Fördelen med en sådan enhetlighet som varumärket medför, är att det skapas en vi-anda, vilket är det Svensson haft som mål ända sedan varumärkesarbetet startades, och att skapa en gemensam värdegrund.

”För det här, de här kärnvärdena vi pratar om, det ska i sin tur generera en värdegrund, och det är det här med stolthet, öppenhet, gemenskap. Och då kopplar vi det till de här kärnvärdena. Stoltheten det är ju kulturarvet, vår plats i historien, Svearikets vagga... Det borde generera viss stolthet över bygden. Gemenskapen, då pratar vi mycket om det här att naturen och lantbruket är så väldigt viktigt. Och matkulturen och allt detta. Och öppenheten den kopplar vi till

det här öppna landskapet, de fria vidderna, här kan tanken fara fritt. Öppenheten, historiskt med västra stambanan här som har gjort att nya idéer, nya tankar har kunnat ta sig hit. Den värdegrunden är ju det som vi jobbar väldigt hårt med.

När jag frågar om Svensson tror att Cittaslow kan stärka medvetenheten om bygden, svarar han att det tror han absolut och pekar på att Cittaslow är en filosofi, som innebär tid för eftertanke och livskvalitet, samtidigt som det ju också är ett styrsystem med 52 kriterier som ska uppfyllas. Svensson ser Cittaslow som något modernt, som innebär att öppna sig för nya tankar och idéer i ett nätverk, samtidigt som man är stolt över sin hembygd och trygg i sin identitet.

”Det är båda delarna liksom. Det är farligt om det bara vore en del av det, om man bara vore protektionistisk och avskärmar sig, vi är oss själva nog. Då tror jag det är livsfarligt för utvecklingen. Utan det är just för att man har den här internationella inputen hela tiden som jag tycker att Cittaslow är så attraktivt.”

När det gäller Cittaslow-organisationens egen logotyp och användandet av den säger Svensson att de inte kommer att bry sig om det kriterium som säger att logotypen ska användas på brevpapper och alla officiella handlingar. Eftersom kommunen har jobbat så mycket med att ta fram en egen enhetlig logotyp, ser han ingen mening med att använda ytterligare en. Åtminstone är det ingenting de prioriterar. Svensson anser att man får göra en prioriteringslista över vilka kriterier som är viktigast för just Falköping.

”Och det är ju också så att man ska uppfylla 50 procent av de här kriterierna, vilket innebär att man kan strunta i att uppfylla en del. Eller kanske inte strunta i, för man ska väl ha en linje och en ambition, men man kan ju ha en prioriteringsordning, och då ser ju inte vi att märket med snigeln är det viktigaste för oss nu.”

Inte heller i Italien ser man logotypen som så viktig. Svensson säger att när han var nere i Orvieto, Cittaslows huvudstad, i somras fanns det ingenting som talade om att det var en Cittaslow när man åkte in i stan. Han blev förvånad för han hade förväntat sig någonting som välkomnade besökaren, åtminstone en flagga, men där fanns ingenting.

Svensson berättar att hans bild av vad en Cittaslow är eller bör vara har ändrat sig lite med tiden. Till en början hade han en romantiserad bild och att det skulle kännas som ett stort steg att komma till en Cittaslow. Men nu ser han det snarare som att Falköping redan är en Cittaslow eftersom kommunen uppfyller de kriterier

som krävs. Det innebär att Falköping inte behöver känna mindervärdeskomplex gentemot andra städer utan att de ska skapa en stolthet och trygghet i det de redan har. Svensson jämför återigen med sitt besök i staden Orvieto, där det först inte heller märktes att man var i en Cittaslow, men där de har en mängd festivaler och skördefester. Falköping har Mickelsmäss, den årliga skördefesten som Svensson nämner vid flera tillfällen, men han menar att staden behöver ha fler liknande evenemang där man hyllar den egna bygden och lyfter kulturliv och musikliv. För honom är Cittaslow mer liv och rörelse än slött och långsamt, men däremellan ska man ha tid för eftertanke och reflektion. Det behöver inte heller vara en stad som har något utöver det vanliga.

”Det ska inte vara någon musée-stad. Det ska inte vara för idylliskt.
Det ska vara en levande vanlig svensk stad.”

I samband med att vi under intervjun pratar om Mickelsmäss kommer Svensson in på Falköpings starka föreningsliv. Falbygdens mat- och kulturförening som anordnar skördefesterna, är nämligen en förening som fanns långt innan Slow Food kom till Falköping. Cittaslow och Slow Food tror han kan stärka detta ännu mer.

”Det är ett starkt föreningsliv i Falköping. Jag tror vi har fyra hundra olika föreningar och vi lär ha arton olika museer, och då tror jag också att Cittaslow-tänket kan skapa någon sorts dynamik. Det vill säga att man vågar ta ett steg, skapa någonting själv, lite den här entreprenörsandan. Att man duger och att man vågar.”

Ett projekt som planerats sedan en tid tillbaka, och som fått extra näring i och med Falköpings planer på att bli en Cittaslow, är byggandet av ett Megalit-centrum, berättar Svensson. Tanken är att man ska kunna gå in i gravarna men också få möjlighet att sitta ner och äta lokal mat, dvs. både mat- och upplevelseturism.

När jag frågar om Svensson ser det som ett problem att ha en italiensk förebild, när en stad som Falköping har helt andra förutsättningar, säger han att det nog är farligt att dra jämförelser så.

”Cittaslow pratar mycket om det levande torget som allmänhetens vardagsrum, och därför har de ju kriterier om att man inte ska ha förfulande neonbelysningar och liknande, eftersom det är det of-fentliga rummet. Falköping är dåliga med det, som du ser.” ”Och över huvud taget så ser det väl lite annorlunda ut, mycket beroende på den där rivningshysterin som var på 60- och 70-talen, där allting som låg runt torgen, trähus och sådant, revs för att bygga Domus, fyrkantiga bunkrar. Och det är ju den verklighet vi har att leva med.

Så att... nej det är nog farligt att dra jämförelser. Det är nog mer det filosofiska förhållningssättet till livet över huvud taget som är viktigt.”

På frågan om det finns något förhållningssätt som vi har i Sverige som vi kan vara stolta över och lyfta fram, svarar Svensson att vi är så ordning och reda. Han menar att det visar sig i hur vi källsorterar, och t.ex. att man i Falköping har en biogasanläggning, vilket är något vi kan vara stolta över och där vi ligger långt före italienarna. En annan sak som nämns är hur vi förhåller oss till tillgänglighet i och med allemansrätten. Svensson säger att den är något unikt som vi måste värna om och att naturen ligger djupt rotad hos oss, att den fyller oss med andlighet.

Svensson tror att Falköpings satsning kommer att innebära ett godare liv för kommunens medborgare. Han menar att uppfylla själva kriterierna hänger mycket på själva kommunen, men sedan gäller det att informera, skapa nätverk och involvera så många som möjligt. Svensson säger att han också ser det som ett demokratiprojekt. Man vill göra om stadshusets reception till ett medborgarkontor eller ett slags servicecenter och kanske använda biblioteken som upplysningscentraler. Han tror att man i fortsättningen kommer att driva kommunen annorlunda, mer beroende av frivilligverksamhet.

”Socialförvaltningen här i Falköping har ett hundra frivilliga pensionärer som jobbar med olika saker. Det är Cittaslow säger vi, det här är att man engagerar och involverar fler och fler i verksamheterna. Där är ju italienarna bra. De har ju aldrig haft en stark stat, utan de har fått ordna mycket själva med kooperativa lösningar och frivilligverksamhet. Där har vi mycket att lära av dem. I Sverige har vi ju den gamla folkhemstanken, som var god och fungerade bra i många många år, men kanske får man se bortom det att stat och kommun ska ordna allting. Man bygger väl kanske mer och mer på eget ansvar och eget engagemang nuförtiden, och då gäller det nog att man också, inte bara lämpar ifrån sig ansvaret utan också ger någonting tillbaka.”

Den debatt som kommunen fått mot sig när det gäller Cittaslow, säger Svensson beror på rena felaktigheter. Lokaltidningen har från första början varit negativt inställd till projektet. I tidningarna har det skrivits om att kommundienstämman gjort dyra resor till Italien och att medlemskapet kommer att kosta mycket, vilket inget av det stämmer enligt Svensson. Eftersom kunskapen om vad Cittaslow egentligen innebär är låg, tar folk det som skrivs i tidningarna för sanning. Men att det finns motståndare till spännande framtidsprojekt är inget konstigt, säger han. Det vore mer oroväckande om alla sade ja direkt. Svensson menar att man måste tänja lite på gränserna, det ökar kreativiteten. Att Falköping är Sveriges första Cittaslow tror

han kommer att generera en viss ökad besöksfrekvens, vilket i sin tur kommer att gynna de projekt som finns t.ex. Hornborgasjön och något som kallas Fågelvägen, som innebär att lokala entreprenörer skapar boende och matplatser på vägen. Vi kan vinna över många när vi får spinn på detta, säger han.

Svensson berättar att något som är lite motsägelsefullt, är att debatten om lokala produkter och lokal mat verkligen har kommit igång. Många lokala producenter är med på att det är något att satsa på, men menar samtidigt att det inte är något de behöver lära sig av italienarna. De ser inte sambandet med Cittaslow, säger Svensson, men han tror att kommunen i och med sitt arbete med varumärket och Cittaslow ändå kan ta på sig lite credit för att intresset för lokal mat har ökat.

Landsbygden är en viktig del av Falköpings kommun, och Svensson berättar att kommunen har en landsbygdsutvecklare som jobbar med att hitta utvecklingsprojekt och utveckla småföretagandet på landsbygden. Niklas Fällström, som han heter, är en gudabenådad berättare som kör guidade turer i bygden emellanåt. Han entusiasmerar och får en att verkligen öppna upp ögonen för det vackra landskapet, säger Svensson. Fällström har ett brett nätverk och känner varenda bonde och varenda dräng i bygden, och Svensson menar att utveckla landskapet och varumärket runt landskapet är en viktig del, som kommunen jobbar med genom just landsbygdsutvecklaren.

Det är också viss skillnad att jobba med varumärke för en kommun, det som kallas place-branding, än för en produkt. Svensson förklarar att man får tänka lite annorlunda, och att de själva kanske inte gjort allt i rätt ordning och så men har i alla fall funderat mycket kring det här. Styrkan med Falköpings varumärke är att de har jobbat inifrån, underifrån, utan hjälp av konsulter vilket har skapat en hög acceptans för kärnvärdena både hos politiker och allmänhet, menar han. På frågan vad som är viktigast, att marknadsföra inåt mot Falköpingsbon eller utåt, svarar Svensson:

”Ja jag har ju resonerat så här... Det är ju lite komplicerat det här att jobba med varumärke, både för ett geografiskt område men även för en arbetsplats och organisation. Min uppgift var att skapa ett varumärke för vår organisation, för kommunen, att kommunen med tre tusen anställda skulle dra åt samma håll och ha samma värdegrund. Nästa steg är sedan naturligtvis att plantera det bland kommuninvånarna och få med dem, och få acceptans för det här tänket. Och det viktigaste tyckte vi då var att börja inifrån, med den interna förankringen, och där är vi egentligen fortfarande kan man säga.”

Om man får kommunens 3000 anställda som goda ambassadörer för varumärket,

har man redan vunnit en stor del av kommunens invånare, resonerar Svensson vidare. Om alla kommunanställda har samma budskap när de går ut och berättar om det här, så sprider sig tankarna förhoppningsvis allteftersom. Det finns anledning att tro att detta kommer att mottas positivt, att folk i allmänhet köper det här tänket och att det är den bästa grunden för framtida marknadsföring, menar han. Falköping har varit med, bl.a. i en bilaga i Svenska Dagbladet tillsammans med övriga Skaraborgskommuner, där de berättat om sina profilfrågor och så, men annars tror Svensson inte att man behöver lägga ner pengar på flashiga reklamkampanjer. Vi måste ha tilltro att vi själva i form av goda ambassadörer sprider detta, åtminstone till viss del, säger han.

När det gäller kriterierna, tycker Svensson inte det varit några större problem att tolka dem och tillämpa på Falköping, förutom några språkliga missförstånd. Men han tycker att vissa saker saknas bland kriterierna.

”Det talas ju ingenting om förbud att salta på gatorna under vintertid eller så, ingenting om plogning eller snöröjning naturligtvis. Frågor som har att göra med klimatet det fanns inte med. Där borde det kompletteras.”

Vissa av kriterierna tycker kommunen inte heller har någon relevans för deras del. Svensson tar upp användandet av logotypen, förbud mot störande larmsignaler och att man ska ta fram ett program för åldringsvård som exempel. Han poängterar att en kommun i Italien inte har samma uppgift som en kommun i Sverige, som sköter mycket mer, varför en del kriterier blir oväsentliga här. Än så länge har inga kompletteringar skett, för kommunen har inte känt att de haft mandat till det, utan de har följt kriterierna rakt av. Men Cittaslow-organisationen har vid något tillfälle nämnt att Falköping skulle kunna bilda ett nordiskt nätverk för Cittaslow och ta fram nordiska kriterier eller kompletteringar, om det nu går bra för Falköping.

Svensson tror inte att kriterierna egentligen innehåller någonting utöver det kommunen redan gör. Däremot blir det en prioriteringslista. Om vi inte har några offentliga toaletter i Falköping, då måste vi fixa det, det är inga konstigheter, säger han. Han menar också att de flesta frågor, även natur- och miljöfrågor som inte direkt finns med, går att härleda till kriterierna och man är fri att fokusera på vissa delar som lyfter Falköpings särart.

”Tanken med en Cittaslow är att den ska kännas unik. Vi ska ta fram det som vi är unika på, det som är annorlunda... Det är ju själva grundtanken i Cittaslow, och då kan det inte vara så att alla Cittaslows ser likadana ut” ”Utifrån våra kärnvärden och vårt varumärke kommer vi att lyfta våra profilfrågor. Det är ju ingen motsättning i

det. Sen om det inte exakt finns med i kriterierna så bryr vi oss inte om det. Det är nog viktigt att vi tänker så.”

Även om lokalpressen varit negativt inställd till Cittaslow, har Falköping uppmärksamats i flera rikstäckande tidningar och livsstilsmagasin, radio och TV.

”Det är ju på såna ställen som Falköping aldrig nämns annars, så att ur marknadsföringssynpunkt är det nog bra. Det borde också göra att den här negativa attityden lokalt borde förändras. Och det har man även tyckt på lokaltidningen, att jo det får man säga, att Falköping nämns i större sammanhang plötsligt, det har aldrig gjorts förut. Det är ju lite spännande.”

Under intervjun kommer vi in på mångfald och segregation, och ifall minoritetsgrupper i befolkningen blir involverade i Falköpings Cittaslow-satsning eller inte. Svensson säger att Falköping har stor inflyttning av invandrare, främst lågutbildade kurder men även en hel del bosnier. I Falköping har de flesta invandrare samlats längs en gata som kallas ”gazaremsan”, som bl.a. omnämns i Ronnie Sandahls bok ”Vi som aldrig sa hora”. Det finns alltså en viss segregation, och Svensson medger att det är problem att få med invandrare i varumärkesarbetet.

”Ja det är klart... Jag har ständigt dåligt samvete för att vår webb t.ex. inte är tillgänglig mer än på svenska och lite tafflig turistengelska. Allt vårt informationsmaterial finns ju inte tillgängligt. Så det med tillgänglighet är verkligen ett jättebehov att jobba med.”

När jag frågar om Svensson tror att invandrare känner sig stolta över bygden, säger han att han är lite dåligt insatt i det, men nämner att det i samband med SFI-verksamheten finns ett projekt som kallas grön integration. Det innebär att man försöker ta tillvara kompetensen från dem som kommer utifrån, t.ex. analfabeter från Kurdistan som är väldigt bra på att odla. De kan hantverket och har kunskapen, och de kan sälja, säger Svensson. Projektet är inte direkt ett led i Cittaslow-arbetet, men han tror att sådana kreativa tankar poppar upp när man pratar i termer som har med Cittaslow och deras filosofi att göra.

Till sist tar Svensson upp att det i sista kommunstyrelsebeslutet inte var fullständig politisk enighet. Moderaterna var emot Cittaslow-satsningen. Men han ser inte det som något problem. Det är naturligt med visst motstånd och det är ingenting som äventyrar vår ansökan, säger han.

Intervju med Ulf Lindén

Ulf Lindén var projektledare för förarbetet till, och framtagandet av Falköpings Cittaslow-ansökan. När han började med detta, jobbade han på Studieförbundet Vuxenskolan i Stockholm som anordnat en del föreläsningar och andra aktiviteter om Slow Food och Cittaslow, och hade därför en del kunskap om ämnet. Eftersom han bor i Falköping blev det naturligt att han blev tillfrågad att arbeta med kommunens Cittaslow-satsning, och han blev till en början utlånad från Studieförbundet Vuxenskolan. Idag driver han företaget Slowvision och anlitas ibland av kommunen när det gäller att anordna konferenser och föreläsningar som har med Slow Food och Cittaslow att göra.

Det märks att Lindén vet mycket om Falköping och trakten runt omkring. Han berättar om Falköpings historia med järnvägen och att det varit en länslasarettstad, vilket har bidragit till att staden idag har många stora villor. De byggdes åt dem som jobbade vid järnvägen, och senare dem som jobbade på lasarettet. Men mycket av den verksamhet som fanns då, har slagit igen eller flyttat. Lindén säger att det under flera år varit en nedgång i befolkningen, fram till för fem sex år sedan då det istället ökat en aning. Han tror det beror i första hand på de många invandrare som kommit dit, men på sista tiden har förmodligen även annan inflyttning ökat. Alla kommuner vill ju öka sin befolkning, det ger ju plus i kassan, säger han. Förr flyttade många från Falköping för att studera och blev kvar på studieorten när de fick familj och barn. Men nu tror Lindén att trenden vänt lite, och att många flyttar tillbaka till Falköping när de egna barnen ska börja skolan. Han tror att den här förändringen kan ha att göra med den ekonomiska aspekten. Ett boende i Falköping är mycket billigare än i Göteborg, och om man ska hitta en bostad till rimligt pris i Göteborg har man ändå lika lång pendlingstid som till Falköping. Man ser säkert också fördelarna med en lugnare miljö här samtidigt som närheten finns till Göteborg om man vill ha storstadsliv, säger han.

Jag frågar om hur tanken med Cittaslow i Falköping kom fram och Lindén berättar lite om varumärkesarbetet som Conny Svensson startat. Lindén tror att det har varit viktigt att förslagen om ett Cittaslow-medlemskap kommit just från varumärkesgruppen. Om man vill gå med i ett sådant här nätverk blir processen förenklad om tankarna kommer inifrån förvaltningarna på det här sättet. Det har inte behövts någon motion i fullmäktige eller så, som det har varit i några andra svenska kommuner, förklarar han. I de städerna har arbetet nämligen stannat upp. Ett exempel som Lindén tar upp är Götene kommun, där företaget Dafgård sagt tydligt nej eftersom det skulle förstöra deras verksamhet. Där har alltså industrin kommit in och styrt, säger han.

Lindén berättar att han i och med sitt jobb på Studieförbundet Vuxenskolan, visste en hel del om Slow Food och Cittaslow när han började som projektledare, men han kunde långt ifrån frågan till hundra procent. Det finns inget hundra procent när det gäller Cittaslow, menar han.

”Det är en typ av process och rörelse, mer än ett väldigt statiskt dokument som man måste förhålla sig till. För så känner jag när jag har pratat med folk som håller på och jobbar med det, och när jag har läst om det, att det är tillåtet att variera. Men det finns ändå en form och man ska hålla sig inom vissa ramar, men sedan kan det se väldigt olika ut på olika platser.”

I den här processen har man litat på att de politiska partierna ska fungera som förankring utåt, och låter den demokratin fungera, säger Lindén. Det har fungerat till viss del men medger att det varit lite så och så med det på sista tiden. Från början var det politisk enighet, men i och med att arbetet inte riktigt kommit igång eftersom man i dagsläget väntar på besked från Cittaslow-organisationen om ansökan godtas eller inte, har det hunnit bli val och nya människor i kommunstyrelsen. Moderaterna bestämde sig efter valet för att inte stödja satsningen. Lindén tror att det beror till stor del på pressens negativa inställning till Cittaslow. Han tycker att det är tråkigt, för det skrivs ingenting om de stora möjligheter som finns att utveckla kommunen. Istället skylls alla fel på Cittaslow, och han drar paralleller till hur det var när Sverige gick med i EU, då allting var EU:s fel. Det som inger motstånd hos de negativt inställda politikerna är att ha en snigel som symbol. De kan, enligt Lindén inte förstå hur snigeln kan vara symbol för något som har med utveckling att göra, vi är tillräckligt långsamma ändå, tycker dem. Men Lindén berättar samtidigt att alla ser det som självklart att man ska köpa lokalproducerad mat, och att folk är för praktiskt taget allt som är Cittaslow.

”Det tror jag, där kanske skiljelinjen går. Man är inte emot det som ska göras utan man har fått för sig att det är dyrt och onödigt. Och man kan inte förstå att det finns några fördelar med att vara med i ett nätverk.”

Lindén medger att marknadsföring är en ganska stor del i Cittaslow från kommunens sida. Men han säger också att det såklart innebär att kommunen måste jobba med de kriterier som idag inte är helt uppfyllda. Det gäller bl.a. tillgänglighetsfrågor, både rent fysiskt men också kommunens service och hur lätt det är att påverka, för det finns en kraftig demokratisk aspekt i Cittaslow menar Lindén. Även gästfrihet, dvs. turistdelen måste de jobba med så att kommunen får stolta medborgare som kan stå upp för sin kommun och vara goda turistambassadörer. Men när det

gäller andra kriterier som miljö- och energifrågor, ligger däremot Falköping långt före de sydeuropeiska städerna.

När jag frågar om det fanns några svårigheter med att kriterierna är skrivna i Italien, svarar Lindén att vissa kriterier gäller sådant som är problem i Italien men inte i Sverige. Tjutande larm och ljusföroreningar och så, är inte något större problem i Falköping. Men han tillägger att det i arbetsgrupperna ändå kommit upp intressanta diskussioner även kring dessa kriterier.

”Jag menar, det finns ju ändå det här med ljud även hos oss. Och ljus är det ingen som riktigt har tänkt på. Kan det vara en förorening, frågar sig folk. Men när man väl börjar prata om det, så är det en del som säger: belysningen där är väldigt konstig, för den lyser ju faktiskt inte där den ska. Det kan bli ganska intressanta diskussioner när man börjar prata om även dessa kriterier, som gör att folk blir medvetna om hur det ser ut runt omkring.”

Den mer filosofiska biten i Cittaslow, att inte stressa och att ha tid för att umgås kan man också jobba med som kommun, tror Lindén. Som exempel tar han upp att man istället för att barnen i skolan bara kastar i sig skolmaten och springer iväg ut igen som det ofta blir, istället kan försöka göra så att skolmåltiden blir tid för att prata och sitta stilla. Då blir barnen bättre förberedda för eftermiddagen. I Italien har barnen det här med smak och mattraditioner som ett skolämne som gör att de har möjlighet att utveckla en stolthet för sin bygd på ett annat sätt, säger han.

Att vi i Sverige infört rökförbud på krogar ser Lindén som något positivt. Nu finns det stolar med filter året om där folk kan sitta och prata och umgås t.o.m. när det är dåligt väder, säger han och skrattar. Det blir lite mer liv och rörelse på gatorna som i Italien.

När jag frågar om det finns något i den svenska kulturen som man kan lyfta fram men som inte finns med i kriterierna, säger Lindén att det har han inte tänkt på. Jag påpekar att det inte finns något kriterium som rör naturen så som vi ser den, och han menar då att vi i Sverige borde kunna tillföra ett nordiskt perspektiv som inkluderar naturens betydelse och möjligheten att få vistas där. Lindén påpekar också att det här med mörker och vinter är en problematik som inte finns med i kriterierna.

Att stärka identiteten är för Lindén en viktig sak i Cittaslow och att det då handlar mycket om att tala om att vi finns, men han tycker sig se ett dilemma, nämligen jantelagen.

”Man ska inte göra sig märkvärdig. Det är jantelag så det skvätter om det ibland. Och varför ska man behöva använda nåt utländskt...”

Falköping och Cittaslow-satsningen har också skildrats utifrån i olika sammanhang, och då är attityden mot kommunen en helt annan. Folk utifrån, som skriver i bloggar och så tycker att det är spännande och roligt och bra att vi vågar, säger Lindén. Han tror att betydligt fler, än vad folk här är medvetna om, sitter och följer det här och tycker att det är spännande att se hur det går.

Lindén tycker att man ska se slow som ett vitt begrepp, om än något halvdiffust, och att det är en trend som sprider sig över världen. Han nämner boken *Slow* av Carl Honoré och att den blev väldigt populär när den kom, och att det börjar bli inne att handla det som är äkta t.ex. ekologiskt och kravmärkt.

”Hantverk har man börjat betala för, just för att man vet att det är äkta. Så det är viktigt att förstå sig på de trenderna. För samtidigt är ju just risken med det, att börjar man fuska, så kan det bli tvärt om. Då kan det slå tillbaka mot en.”

Ända sättet att nå ut till, och vinna Falköpingsbornas intresse för Cittaslow, tror Lindén är att visa på lyckade exempel där Cittaslow funnits med. Han nämner en *Slow Food*-konferens som Falköping var värdar för under våren 2007. Det gav publicitet utifrån, främst i olika specialtidningar och magasin men också på hemsidor.

”Det här med var man skapar opinion och vad folk läser, och vad som påverkar en, det förändras ju ganska mycket... Om man ser lokalt här, just med Falköpings tidning, är det väldigt många hushåll som inte har den längre.”...”Och därför blir andra sätt att kommunicera och synas på kanske viktigare än det här gamla traditionella. Jag tycker istället att det är mer positivt när man får fler träffar på hemsidor som tar upp det här... jag tror det uppväger det här negativa som skrivs.”

Lindén berättar att många tyckte att det var spännande med den här konferensen och kopplingen till Cittaslow. De upplevde bygden runt omkring som väldigt positiv och spännande att komma till, och hade aldrig besökt Falköping om det inte var för konferensen, säger han. Han tror att när folk i Falköping börjar märka detta kommer opinionen att vända. Både att det är trevligt med folk som kommer ditresandes, men också att det går att tjäna pengar på det, är något som får invånarna att ändra åsikt.

När det gäller att ha Italien som förebild och att man därför försöker likna Italien för mycket, tror Lindén inte är något större problem, men att det finns en liten risk. Han berättar att Falköping kommun därför medvetet låtit bli att åka och besöka en italiensk Cittaslow under sitt arbete. Däremot har de haft en del kontakt med Levanger i Norge, som ett nordiskt exempel, för det är ju inte meningen att man ska skapa något italienskt, säger han. Även från huvudorganisationen har de fått höra att det absolut inte handlar om att skapa en italiensk kopia utan att Falköping måste göra en egen modell.

”Och de tycker ju att det är jättekul att åka och titta på hur vi löser problemen. De vill inte komma hit för att försöka hitta en italiensk kopia. Så den delen är ju jätteviktig, att man då faktiskt bevarar det som vi är bra på och utvecklar det.”

Att kriterierna inte är anpassade för svenska förhållanden ser inte Lindén som något problem.

”Man ska ju uppnå femtio procent av kriterierna för att få söka. Sedan ska man jobba på att utveckla kommunen, så att man uppfyller fler och fler. Men finns det punkter som vi tycker är helt galna och fel, så finns det ju ingen som kommer att tvinga oss att jobba med dem. Då kan vi faktiskt säga, att den här passar inte in för oss. Vi har jobbat lite med det här istället.”

Lindén berättar att de hoppas på att fler svenska kommuner och även från hela nor- den går med i nätverket, så att de kan titta på det ur ett nordiskt perspektiv. Då finns det möjlighet att utveckla kriterierna. Men viktigast är ändå själva ”grundtänket”, säger han.

Att det riktas uppmärksamhet mot Falköping tror Lindén stärker hela regionen, som annars är ganska anonym. Kommunerna i Skaraborg har aldrig kunnat samarbeta, säger han, och därför har man aldrig kunnat gå ut med ett gemensamt budskap om vad som är regionens identitet. Folk har åkt igenom med järnväg och möjligen gjort lumpen i Skövde, men annars stannar inte folk så de får se hur landskapet ser ut.

”Det finns ett klart identitetsproblem, så ju mer vi kan fokusera på det som är unikt för Falköping och omgivningarna runt omkring, och få folk att upptäcka det och skriva om det och komma hit, desto mer tror jag att det stärker den här delen av landet.”

Att folk som bor i Falköping är medvetna om sin bygd, bl.a. det som kärnvärdena

står för, tror Lindén, men han tar återigen upp jantelagen och att det råder viss konservatism i och med att det är en utpräglad jordbruksbygd. När det gäller megalitgravarna, säger han att man mer ser det som "nån stenhög som är i vägen", och att man hellre hade velat ta vagntraktorn och köra över dem än runt dem. Och stenmurar och sånt är mest elände.

"Nu är de ju mer skyddade. Med nya EU-system får man betalt för dem också. Men det är den attityden... Man ser inte att landskapet kan ha så stor betydelse för identiteten och för att folk faktiskt vill bo här och flytta hit. Och man vet nog ungefär vad som finns, men jag tror ändå inte att man är den här riktigt positiva ambassadören för sin byggd."

Lindén säger att jordbruket har gått väldigt bra i trakterna runt Falköping, och bönderna är därför nöjda som det är. De har inte behövt satsa på andra verksamheter utan har kunnat fortsätta att rationalisera och utveckla sitt traditionella jordbruk. Att satsa på mer småskaliga alternativ bredvid har inte blivit aktuellt. Några bönder har turistaktiviteter som bo-på-lantgård men det är inte så utbrett. För tio, femton år sedan hade varenda bonde kor, men nu är det en eller två kvar i en socken, berättar han. Lindén jämför med Jämtland, där man istället för att expandera satsar på andra verksamheter, vilket gör att små gårdsmejerier och liknande växer upp. Men i Falköping finns inte så mycket av det tänket utan man är en väldigt traditionell bonne, säger han.

På senare tid har det börjat diskuteras mer kring hur man kan satsa på de lokala produkterna. Lindén nämner Mias mat, och att det sedan affären öppnats helt plötsligt finns någon som kan sälja ens produkter inne i stan, och man behöver som producent inte åka in själv eller ha en egen gårdsbutik. Han tror också att butikskedjorna kommer att dra igång försäljning av lokala produkter, och det blir mer direkt från producent till konsument. Det kommer att främja den småskaliga utvecklingen parallellt med den stora, menar han. Den storskaliga produktionen är det svårt att göra något åt i och med att man måste försörja Göteborg och Stockholm och andra stora konsumentstarka områden med livsmedel.

Runt Hornborgasjön har det vuxit fram en del verksamheter, där folk på landsbygden har börjat satsa på restauranger och boende. Där finns också möjlighet för konstnärer att ställa ut. När folk börjar se att det funkar där så tror Lindén att det sprider sig. Han berättar också om en mjölkbonde som ville prova något nytt, och öppnade därför sin gård för vinprovning. Det kommer sällskap dit och provar viner som bonden direktimporterar från småproducenter i Tyskland och Italien. Nu håller han på att bygga upp turistkontakter med en region i Italien. Det i sin

tur kräver ju att han måste fixa boende. Ett sådant projekt drar alltså med sig fler, säger Lindén.

Att kommunen har Falköpings mejeri som ett självständigt mejeri tror han har spelat roll för att Falköping ändå har kvar sin levande landsbygd och landskapsbilden med betande kor, vilket varit ett starkt kännetecken för bygden. Det har gått bra för Falköpings mejeri som månar om att sälja färsk mjölk från leverantörer man känner igen. De har också en bra ekonomi som gör att de kan betala bönderna mer än t.ex. Arla, vilket gör att det är möjligt för en bonde att klara sig på lite mindre besättningar, förklarar Lindén. Därför är Falbygden fortfarande relativt kotät. Lindén säger att man får hoppas på att mejeriet fortsätter att vara lönsamt, för det är svårt att påverka en sådan utveckling. Men att prata om sådana här samband, som att det man köper i affären påverkar hur landskapet ser ut, det tror han är viktigt.

”Ja när jag går och handlar så påverkar jag indirekt också landskapsbilden. Det är viktigt att man är medveten om, att köper jag kött ifrån betande djur så har det en betydelse. Köper jag något annat okänt, så vet jag inte vad jag egentligen stödjer.”

Sådan information och att medvetandegöra dessa samband, tycker Lindén hör hemma under Cittaslows kriterium om kunskap och utbildning. Att det finns lokala företag som Falköpings mejeri tror han underlättar det arbetet, i och med att de val man gör blir så påtagliga.

”När jag ser att det står en finsk yoghurt där, och så står där en ifrån Falköpings mejeri, då vet jag att jag faktiskt stödjer både en lantbrukare och dem som jobbar med mejeriet, när jag väljer den från Falköpings mejeri. Då behåller man ekonomin här.”

När det gäller att öka kunskapen i skolorna och låta barn besöka gårdar och se hur det fungerar har varit lite svårt i och med att det finns hårda restriktioner p.g.a. smittorisker och liknande, berättar Lindén. Det är också svårt att förklara hur varorna produceras när vägen fram till att det blir en färdig vara är så lång idag.

”Det som är det svåra idag är väl det här att det är så långt mellan produktion och förädling och var man handlar en vara. När man inte sambanden egentligen, kan det nog vara svårt att prata om det också.”

Lindén berättar att det finns en del småproducenter, bl.a. en kvinna som tillverkar ost som har en egen gårdsbutik, men att få folk att åka runt och handla är svårt när de kan gå till en affär som har allt. Den här kvinnan säljer nog mer till busslaster

med turister och till specialbutiker än till Falköpingsbor som kommer till hennes gårdsbutik, säger han. Men att Mias mat har öppnat skapar nya möjligheter. Han tror att det måste till andra system än gårdsbutiker för att hjälpa producenterna så att deras varor blir tillgängliga. Om varorna från lokala småproducenter finns lättillgängliga väljer nog folk dem framför andra varor, tror Lindén. Han påpekar också att det inte är helt lätt att vara en liten lokal producent. Många jobbar dygnet runt och bränner ut sig.

”När jag jobbade med Slow Food, så pratade vi mycket om rättvis mat. De säger ju att det inte bara är det här med att folk utnyttjas hänsynslöst på en bananplantage, utan det handlar faktiskt också om hur vi över huvud taget ser på våra producenter av mat. För många gånger är det den som har minst pengar över, som faktiskt står och gör grovjobbet och producerar.”

Lindén tror att de är bättre på att betala sina producenter nere i Italien än vi är i Sverige. Vi är mer volymfixerade, säger han, medan de i Italien är mer kvalitetsmedvetna. I Sverige har folk dålig kunskap om vad som egentligen krävs för att producera en bra produkt och därför har vi svårt att uppskatta en sådan vara och är inte beredda att betala ett så högt pris. Lindén berättar också om en undersökning som gjorts, som visat att vi i Sverige aldrig läser på innehållsförteckningen, medan man i t.ex. Frankrike och Italien alltid gör det, och förstår informationen på varan. Det förklarades med att vi i Sverige har varit överbeskyddade och litar på att Konsum eller Ica tagit in bra produkter. Vi behöver därför inte själva ha någon kunskap om det. Men, säger Lindén, alla i Italien känner såklart inte till hur hela produktionskedjan går till, och hur valet av produkter påverkar t.ex. landskapet. De har en vidrig djurhållning på många ställen, berättar han, där korna definitivt inte går ute och betar. Så på en del punkter är vi bättre i Sverige. De visar upp två sidor. De är noggranna med hantverket och hur produkter tillverkas, men de kan samtidigt köpa det kött de använder till korven eller skinkan från andra sidan Italien och har då ingen koll på hur djuren har det, säger han. När det gäller Falköping tror Lindén att det är mycket viktigt att visa upp en sann bild. När Falköping anordnade Slow Food-konferensen lät man därför deltagarna göra studiebesök som visade olika sätt att producera på samt de olika leden i produktionen.

”Då gjorde vi en studietur som visade alla delar i osttillverkningen som finns här i närheten. Vi började ett litet småskaligt ställe där de har haft fem fjällkor, och besökte sedan Falbygdens ost som ju är stora på att lagra och sälja ost. Sedan åkte vi till en som nyss har tagit i bruk en ny ladugård för åttio-nittio kor. Det var för att visa att det inte bara är fem kor som står i en ladugård, utan det handlar också om den moderna produktionen. Det var väldigt många som uppskattade just att se hur det fungerar idag.”

Det viktigaste inom Cittaslow tycker Lindén är miljötänkandet. Han tilltalas av att man ser helheten och att man ser att det inte går att plocka obegränsat av naturens resurser utan att det får konsekvenser. Man måste då ta sitt ansvar och skapa samhällen som är starka i sig själva med en lokal ekonomi, men som ändå är öppna utåt, säger han. Lindén menar att han nog har tänkt ungefär så ända sedan han var ung, och han har hört andra säga att Cittaslow egentligen är Agenda-21-arbete omsatt i det här nätverket. Han tror att det är väldigt viktigt att i framtiden jobba i internationella nätverk, där man kan lära sig av varandra. Vi i Sverige har mycket att lära oss av andra men vi har också mycket att lära ut just när det gäller miljöfrågor. Han tycker att vi har ett ansvar att dela med oss av våra kunskaper, särskilt när mycket av det handlar om klimatförändringar och så, utan att man måste tjäna massa pengar på det. Det blir säkert de som vinner ekonomiska fördelar av Cittaslow, men det är inte det primära, säger han. En annan sak som är viktig är att få med de yngre och att man i ett sådant här nätverk kan bygga upp kontakten med vänortskolor så att barnen kanske kan besöka en familj i ett annat land.

Lindén hoppas nu att kommunen så fort som möjligt får besked om att Falköping är en certifierad medlem, så att man kommer igång med det praktiska arbetet för att visa kommuninvånarna vad Cittaslow verkligen för med sig. Han hoppas också på att fler kommuner i närheten och i hela Sverige vill gå med. Man har mer nytta av Cittaslow då när man kan starta ett nationellt nätverk och samarbeta i olika frågor, tror han. Att Falköping skulle vara enda stad i Sverige som är en Cittaslow ser han inte någon mening med. I Italien däremot tror han att syftet var att skapa samarbete mellan städerna, men också att få uppmärksamhet, i och med att det fanns problem med avfolkning. Men att det ska vara något alldeles speciellt att komma till en Cittaslow tror han inte på.

”Så just om man kommer hit som turist tror jag inte man upplever den här stora förändringen när man åker över kommungränsen in i en Cittaslow. Men däremot ska man som turist veta att man kan hitta t.ex. ett antal matställen som du kan lita på serverar bra genuin mat, och du ska veta att du har en turistorganisation som tar hand om dig väldigt väl. Det handlar mer om kvalitetsstämpeln du får som besökare och turist.”

Att endast stoltsera med flaggor med den internationella symbolen på när Falköping får sitt certifikat, skulle vara ett misslyckande, säger Lindén. Medlemskapet ska vara en kvalitetssäkring.

Lindén tycker om att Cittaslow innehåller en vision om ett bättre samhälle som är

lite utopisk. Han tror inte att precis allt kommer att kunna uppnås, och det hoppas han inte heller.

”Jag hoppas på att det är ett så pass levande nätverk, att det alltid kommer att finnas lite mer utopiska tankar.” ”Det tycker jag saknas idag i politiska debatter, och i diskussioner över huvud taget. Vi är väldigt pragmatiska realpolitiker idag. Var finns visionen om det bättre samhället, det bättre livet? Och vilken väg tar vi dit?” ”Därför tror jag just för samhällsutvecklingens skull att det är jätteviktigt att kunna diskutera omöjliga frågor. Och då måste man sätta dem så pass långt bort och med höga mål. Man ska inte nå alla, tror inte jag.”

Jag frågar om det finns någon risk att inte alla får vara med i samhället, t.ex. invandrargrupper och liknande, i och med att man i Cittaslow pratar om att ta vara på den egna kulturen och det lokala, och Lindén säger:

”Ja det finns ju alltid en risk i det... Nej om Cittaslow inte hade internationella anknytningar, att man hjälper andra, så skulle jag nästan vara lite förskrämd för ett sådant här projekt. För det kan bli väldigt bevarande, att man ska bevara de svenska traditionerna och att det är det som gäller. Inget annat får förekomma. Men för vår del är det ju jätteviktigt, t.ex. om man tar mat som ett sådant område, att vi jobbar ihop med de som invandrar hit.”

Precis som Conny Svensson tar Lindén upp projektet Grön integration, där långtidsarbetslösa invandrare får delta och dela med sig av sin kunskap om lantbruk och odling. Det handlar om integration från bägge håll, menar Lindén. Han tycker att det också finns ekonomiska aspekter i det som glöms bort idag. Istället för att se det som att invandrare kostar pengar för Sverige, bör man se det som att svenska producenter faktiskt har pengar att tjäna på invandrarna. Producenterna bör försöka se vilka produkter olika grupper efterfrågar och tillfredsställa den efterfrågan, istället för att se invandrare som ett problem.

”Jag tycker inte att det ligger i Cittaslow, det här att man bara ska konservera saker. Det ligger väldigt mycket utvecklingsfilosofi bakom också, att man ska ta vara på de resurser som finns. Då är ju även människor en resurs och som vi ju inte är bra på att ta tillvara. Vi har alldeles för många som egentligen går med mycket användbara kunskaper, men som inte kan användas för att man inte har lärt sig språket, eller för att man har fel efternamn.”

Lindén berättar att en kurd på sin kolonilott, håller på att odla upp ett gräs från sin hemtrakt som används för att smaksätta en speciell yoghurt med. Landsbygdsutvecklaren har hjälpt honom med det, och de ska se om det går att utveckla. Än så

länge är det bara provodling. Lindén menar att det behövs mer av sådana projekt. Han tror att det finns mycket kunskap som aldrig kommer fram, eftersom personerna som invandrat till Sverige ofta själva inte tror att deras kunskap är något värt. De kommer från mer småskaliga jordbruksbygder, där själva hantverket har en större betydelse, och både vi och de tänker kanske att det inte kan användas i vårt mer storskaliga moderna jordbruk.

Jag frågar om pizzerior som är så vanligt i Sverige inte ska finnas i en Cittaslow, trots att det kanske är ett signum för en svensk småstad. Lindén säger då att det bara är ett rykte, det här att Cittaslow vill förbjuda McDonalds och andra snabbmats-restauranger. Däremot vill Cittaslow och Slow Food inte propagera för sådana restauranger, utan istället öka kunskapen hos folk, om hur mat produceras m.m. Sedan är det upp till var och en att välja själv.

Att alla Cittaslows kommer att se likadana ut i och med att det finns kriterier att följa tror inte Lindén.

”Nej, även om det skulle komma med fler kommuner i Sverige, tror jag inte att det blir på det sättet. Då hoppas jag ju faktiskt att var och en gör det utifrån sina villkor och utvecklar det som är bra för deras del. Mer att man bejakar olikheter och ser till att det finns skillnader så att det blir det som är det spännande och positiva istället för att allting ska se likadant ut. Så vill jag se det, men sedan finns det säkert de som ser det från andra hålllet också.” ”När man tittar på t.ex. miljöområdet och kriteriet om att man ska ta tillvara lokal energi: Vi kan göra det med de förutsättningar som finns med vår natur och våra råvaror som produceras, men hamnar du i en norrlandskommun så har de något helt annat. Ska de leva upp till den punkten, måste de göra helt andra saker. Så jag tror ändå att man måste fundera utifrån det egna perspektivet och göra det på det sättet som är mest positivt för den ort man är på. Och då kommer det att se ganska olika ut, även om målet är detsamma.”

Ulf Lindén tycker att man ska se Cittaslow som en del i hela slow-rörelsen. Nätverket, konferenser och så är viktigt för att visa hur bra Cittaslow är. Han tror att man, genom att Falköping uppmärksammas utifrån, kan vinna opinionen på hemmaplan. Det som är viktigast med Cittaslow är inte så mycket vad själva Cittaslow innebär för den enskilda medborgaren, själva kriterierna och om de får Falköping att bli en bättre stad med högre kvalitet, anser Lindén. För honom är nätverket och att vara med i ett internationellt samarbete det som är viktigast.

Intervju med Sonja Lejmark

Sonja Lejmark är miljöchef på Falköpings kommun och ansvarig för samordningen av kommunens miljöstrategiska arbete samt myndighetsutövningen inom miljöbalken, livsmiljölagen och djurskyddslagen. Det var som gruppleddare för en av arbetsgrupperna som jobbade med analysen av Falköpings uppfyllande av kriterierna och därefter framtagandet av ansökan till Cittaslow, som hon kom i kontakt med Cittaslow. Gruppen hon ledde hade ansvar för miljöpolitiken. Lejmark säger att hon utöver det inte har jobbat så mycket mer med Cittaslow, men däremot jobbar hon med hållbar utveckling, som ju kan kopplas till Cittaslow, säger hon. Mycket av det som kommunen jobbar med, t.ex. att se till så att kommunen har rent vatten och ren luft och att miljödiplomera den kommunala verksamheten, är sådant som kommer in i Cittaslow. Lejmark ser det som ett kvalitetssystem, och att det gäller att föra in det miljöarbete som redan görs i Cittaslow.

”Det gäller att implementera vårt miljöarbete i Cittaslow. Naturvårdsverket har t.ex. beviljat pengar till klimatinvesteringar och där ingår det informationsåtgärder så att man får folket. Vi gjorde en klimatalmanacka som hänger på väggen t.ex, som vi försöker dela ut till alla kommuninvånarna. Det är ju Cittaslow-arbete det också.”

Hon tycker inte att kommunen gör något extra bara för att de ska bli en Cittaslow, utan att de redan har ett miljöarbete som innefattar kriterierna. Det är snarare så att kommunen jobbar med fler miljöfrågor än de som tas upp i Cittaslows kriterier. Hon menar att de har ett miljöarbete som pågått under många år, och att man nu för in det i kvalitetssystemet Cittaslow.

Lejmark berättar att hon och personerna i hennes arbetsgrupp märkte tydligt att det är ett italienskt koncept, när de tittade på kriterierna. Hon tyckte att det var svårt att svara på en del av frågeställningarna eftersom vi resonerar annorlunda i Sverige, t.ex. när det gäller avfallsfrågor.

”Jag tyckte faktiskt att det var ganska svårt att svara på en del av de här frågeställningarna, för vi resonerar inte så här i Sverige. I Italien kanske man slänger ut sina soppor i en soptunna någonstans, i en container eller så, men vi jobbar ju med biologisk behandling av avfall och sorterar organiskt och oorganiskt. Och då märktes det att det inte var mycket bevänt med deras miljötank. Nu var det ett bra tag sedan vi gjorde det här men jag vet att jag tänkte på det några gånger, just att det är skillnad mellan Italien och Sverige.”

Jag nämner att Svensson och Lindén tidigare tagit upp naturvärdena som en sak som saknas i kriterierna för att det ska passa svenska förhållanden, och Lejmark

håller med. Hon säger att natur- och kulturvärdena dessutom är så oerhört viktiga för Falköping och ingår i Varumärket Falköping, ser det som en nackdel att dessa delar inte finns med.

”Ja det är klart, det är ju en diff mellan varumärket, med megalitkulturen och platåbergen och Cittaslow. Det är klart att det är en nackdel att inte det finns med. Men vi kanske kan få en svensk touch på det hela.”

Lejmark menar att det är viktigt att få med det unika med Falköping, och tycker inte riktigt att de lyckats förmedla det i den rapport som sammanställdes.

”Jag är inte helt säker på att vi riktigt har fått fram det här i beskrivningen. Det unika. Vad är kärnvärdena i Falköping? Och det måste vi göra ur ett helsvenskt perspektiv, utifrån vår värdegrund här. Men det är nog en process det också.”

Lejmark berättar att kommunbudgeten bygger på visionen ”det goda livet”, och att jobba med hållbar utveckling. Det är visionen att hitta det goda livet som är det viktigaste, säger hon, och det gäller att implementera kvalitetssystemet Cittaslow i budgetsyste- met. Det får inte bli en rörelse för sig. Det finns då en risk att Cittaslow glöms bort, särskilt eftersom det inte alls är förankrat hos folket.

Lejmark menar att folk inte har tagit Cittaslow till sig, och att de tycker att de är slöa som de är redan. Ska Falköping bli ännu slöare?, säger de. För Lejmark är Cittaslow samma sak som Agenda 21-arbete, så hon tycker att det är jättebra, men det får inte bli ett arbete på för många fronter. Vi måste ha ett styrsystem, säger hon. Hon fattar inte riktigt hur det ska gå ihop, för kommunen har ju inte tid att jobba med hur många styrsystem som helst, men Cittaslow i sig är bra. Hon tycker att det vore bra om man fick till Cittaslow tillsammans med det andra arbetet.

Det som Lejmark ser som positivt med Cittaslow är att det skapas status. Men hon menar att det måste vara ett brett nätverk .

”Det ska vara ett brett nätverk, det ska inte bara vara ett litet gäng folk som åker och nätverkar. Hela systemet ska leva. Men nätverk är ju bra, vi lär oss av andra, och ur turismsynpunkt kan det vara jättebra. Men vi kan inte ha det som en separat fil. Det ska vara en enhet, för det är Falköping det handlar om, och Falköpings värdegrund.”

Lejmark tror att det kommer att bli svårt att förankra Cittaslow hos Falköpingsbon så länge man kallar det Cittaslow.

”Jag tror inte att det ska heta Cittaslow. Nej, det tycker Falköpingsbon är något fjompigt, det tror jag. Jag kan tänka mig att man skulle kunna förankra Cittaslow i ett samhälle i storstadsmiljö, men här har vi en bondekultur sedan årtusenden tillbaka, och vi får inte glömma det. Det är djupt rotat, och i Falköping tar man små steg.” ”Jag tror att man har en stark identitet i sin kulturbygd och är stolt över den på sitt sätt, och då kanske det känns lite konstigt med det här Cittaslow.”

Jag frågar vad Lejmark ser som det största målet med Cittaslow och hon säger att för henne är det att få miljöfrågorna ännu högre på dagordningen. Det ska inte bara vara ord utan bli verklighet, det här med ekologiskt hållbart, menar hon. Hon ger ett exempel:

” Jag svarade på en motion till min miljönämnd, ett förslag till beslut. Det var en motion om att vi inte ska sprida bekämpningsmedel på gatorna. Och då skrev jag, att om vi menar något med Cittaslow kan vi inte sprida bekämpningsmedel. Så vi kan ju nyttja det för att föra upp miljöfrågan högre.”

Lejmark tror att det är svårt för vanliga människor att ta till sig tankarna med Cittaslow. De kommunanställda får ju betalt för engagemanget, och har hållbarhetsarbetet i hjärta och mage, som hon uttrycker det.

”Det är lättare att ta till sig det hela för oss som tilldelats mer kunskap, än för vanliga människor. Hur ska vi få dem med oss, hur ska vi få rörelsen i gång? Det ska ju vara nästan frikyrkorörelse om det här ska bli bra. Det är svårt i Agenda 21, och det här är ju Agenda 21.”

Lejmark tror att Cittaslow kan ha betydelse för att landskapet runt Falköping bevaras och utvecklas, i och med att det finns kriterier som handlar om lokal mat. Hon tror att det är bra att ta med sig Cittaslow-tänket i den förändringsprocess som jordbruket genomgår med omstrukturering och rationalisering. Jordbrukarna måste hitta andra inkomstmöjligheter på sina gårdar, och ta tillvara på att vi människor vill ha upplevelser, säger hon. I och med att tidsavstånden krymper och det blir närmare till Göteborg med bättre förbindelser, framstår Falbygden som en oas. Men hon tror att det är ett enträget arbete, och att det gäller att kommunen tänker Cittaslow i varje fråga om allmänheten ska ta till sig det. Lejmark berättar att Falbygden ligger lite efter när det gäller omstruktureringen och de konsekvenser den medför. Falbygden har fortfarande kvar ett relativt småskaligt jordbruk,

men verkligheten kommer ifatt oss också, säger hon. Hon säger att det nog finns en politisk ambition att bevara det småskaliga jordbruket och det vackra landskapet, men det är ändå EU som styr med sina bidrag. Men kommunpolitikerna stödjer fullt ut satsningen på lokalt odlade livsmedel, säger hon. Medvetenheten hos medborgarna räcker dock inte. EU:s jordbruksstöd är mycket starkare. Hon tror inte folk börjar gå upp till kamp med lie och räfsa.

”Det här är starka krafter, och Falbygden är bara en liten bricka i hela det här spelet.”

När det gäller det lokala Falköpings mejeri säger hon:

”Vi har ju ett starkt lokalt mejeri här, men det finns många jättar som hotar att ta över. Vårt mejeri är oerhört förankrat här i bygden, så det håller nog ett bra tag till. Men det är inte säkert att de alltid kommer att kunna betala lite högre priser, och då blir det intressant för stormejerierna att köpa ut det. Så det gäller att vara på sin vakt hela tiden. Vårt lokala mejeri har stor betydelse tror jag också i ett Cittaslow-perspektiv.”

På det hela taget hoppas Lejmark att man nu kommer igång ordentligt med det praktiska arbetet med Cittaslow och att man hittar ett bra styrsystem, för då tror hon att ett medlemskap kommer att vara bra.

”Jag hoppas att kommunen jobbar intensivt med att vi ska bli en Cittaslow, och att vi hittar ett styrsystem som passar Falköping. Då tror jag att det kan bli riktigt bra, och att vi bygger broar med andra nationer och städer, det är också. Men det får inte gå för lång tid innan något händer. Det är nu arbetet börjar och det är en utmaning. Och sedan är underifrånperspektivet väldigt viktigt. Det går inte att trycka i folk det här med Cittaslow, det går inte. Man måste komma på det själv. Och det ska ju inte vara något för kvinnor ’50 plus’, som är samhällets kulturbärare, såna som jag alltså (skratt)...”

För att sedan kunna få med alla i det här arbetet, och att alla får del av det goda livet, även invandrare tror Lejmark att det är viktigt att jobba långsiktigt. Det går inte att lägga ner det här om fyra år utan det gäller att hålla ut och först efter 50 år ger det kanske genomslag. När det gäller att locka folk från storstäderna, så tror Lejmark att Cittaslow och satsningen på Falköpings natur- och kulturvärden och landskapet, däremot kan vara avgörande för att man väljer just Falköping att bosätta sig i. Lejmark tycker att det blir komplext när man ska se på hur Cittaslow påverkar de sedan gammalt boende i Falköping. Vad har de att vinna?, frågar hon sig. De har bott där i hela sitt liv och är nöjda som det är. Mor Anna kanske har ett

gott liv redan och behöver inte nåt annorlunda, hon blir förvirrad, säger Lejmark. Men de som flyttar till Falköping väljer ju Falköping just för det goda livet, så de vinner ju på det.

Lejmark tror inte att Falköping kommer att satsa så mycket mer på turism än de gjort tidigare. Det är främst en del Arn-turism som man har jobbat med. Hon säger att det ju såklart finns möjligheter att satsa på turism runt Hornborgasjön ännu mer, och skjutsa folk ut i naturen med miljöbilar som går runt och visar på det goda och verkligen marknadsför Falköping. Mösseberg är ju en oerhörd tillgång, säger hon. Det ligger en kurort i stadens utkant, och den besöks mest av folk utifrån, berättar Lejmark men hon påpekar också att det är lite Cittaslow-tänk över kurorten. Hon menar att stora delar av Falköping, särskilt landsbygden alltså redan omfattas av sådana tankar.

När vi pratar om stolthet, tror Lejmark att det finns en stolthet för bygden, men att folk inte kopplar det till Cittaslow.

”Det finns i myllan här, i Falbygdsmyllan. Men man förstår inte, tror jag, om vi säger att det är Cittaslow det handlar om.”

Lejmark tar också upp att det har varit negativ kritik i tidningarna, där man skrivit om dyra resor till Italien och liknande i samband med Cittaslow. För att komma ifrån kritiken tror Lejmark att det snarare handlar om att medvetandegöra för Falköpingsbon hur vackert här är. Hon tror att om folk utifrån börjar uppmärksamma Falköping p.g.a. Cittaslow, så resulterar det i en sammanhållning och en stolthet. Hon nämner också jantelagen.

”Ja, då måste sådana som du tala om det hela tiden, så att vi blir sedda. Och det skapar ju en viss sammanhållning och stolthet. Det handlar mycket om stolthet i systemet, men vi har mycket Jante på Falbygden. Det gäller att komma förbi det.”

Eftersom alla städer är olika och har olika förutsättningar tror Lejmark att det vore bättre om det istället fanns några grundkriterier, och att varje stad sedan kunde ha sina egna kriterier utifrån sitt varumärke. Hon nämner återigen att det är viktigt att få in Cittaslow i samma styrsystem som den övergripande visionen och målen och baka in det i kommunens dagliga arbete, för att det inte ska verka som några konstigheter.

”Det var samma sak när vi jobbade med Agenda 21. Folk fattade inte vad det var, men om vi säger miljöstrategiskt arbete som vi jobbar med idag, om vi kallar det så, då är det ju helt annorlunda. För

då anser folk att det är något viktigt och bra, fast det många gånger är samma sak.”

Lejmark säger slutligen att det är viktigt att stödja politikerna i det här så att Falköping håller ut, och att hon kan använda sig av det och driva miljöfrågor. Men det gäller att göra något nu, så att man visar resultat.

Intervju med Gunilla Balutia

Gunilla Balutia är biträdande socialchef på socialförvaltningen och var gruppleddare för den arbetsgrupp som behandlade frågor som tillgänglighet till grönområden, toaletter, allmänna platser, rörelsefrihet, möjlighet till vila, tillträde, öppenhet till kommunens kontor, rapporter till allmänheten m.m.

Balutia säger att hon inte riktigt minns vad det handlade om. Tyvärr gick det väldigt fort, säger hon, de hade väldigt kort tid på sig i arbetsgruppen. Hon berättar att de träffades två gånger och mejlade med varandra däremellan så att de till slut fick ihop det. Det var kanske lite grann en nackdel om man ska leva långsamt säger hon och skrattar lite.

Det fanns många bra idéer i gruppen, säger hon, men att det som sagt var ont om tid.

”Jag hade tyckt att det hade varit bättre om vi haft lite mer tid på oss, så att man hade hunnit känna in lite mer vad detta handlar om. Jag hann mellan de här mötena, inte förankra i min egen förvaltning och prata med t.ex. till min chef. Och det hade varit bra om vi hade hunnit jobba en stund i gruppen, gå tillbaka till sin egen förvaltning, testa av tankar och idéer, och sedan komma tillbaka. Det tror jag hade varit jättebra.”

Balutia tyckte att det var väldigt roligt och bra att jobba i en grupp med människor från olika yrkesgrupper med olika erfarenheter. Det kommer upp så många nya idéer då menar hon och tar upp ett exempel på en fråga som de diskuterade i gruppen. Kommunen har inte råd att sköta grönområden så att de ser trevliga ut, utan det är vildvuxet på många ställen. Gruppen tyckte att det inte var bra, utan att det behövs ett politiskt ställningstagande som gör att grönområdena blir lika prioriterade som t.ex. skola och omsorg, och att man bör se frågan ur ett folkhälsoperspektiv, berättar Balutia. Om staden inte ser välvårdad ut påverkar det medborgarnas känsla för sin stad.

”Och då menar vi att om har vi en ostädad stad, ger det inget gott allmänt intryck, och då känner man kanske inte som medborgare heller att man bor i en kommun som är något speciellt.”

Balutia tycker att den viktigaste frågan är hur man implementerar Cittaslow hos medborgarna, och hur man får dem att känna att Falköping är något speciellt. Hon ser det som ett stort problem att så många är emot, och att det blossat upp en negativ debatt i tidningen.

”För det som vi återkom till när vi satt och diskuterade de olika frågorna, var: hur ska medborgarna känna att det är något speciellt med vår kommun? Och det är väl det som är kärnfrågan. För det finns ganska mycket kritik ute hos allmänheten. Man tycker att det här är en dum grej och man förstår inte vad det är. Och det tror jag är vårt största problem. Politiskt vill ju nästan alla politiker, men det är faktiskt en gruppering som har ställt sig helt emot detta i alliansen. Alla är inte på tåget, och alla medborgare är definitivt inte på tåget. Sedan tror jag också att det finns jättemånga medborgare som inte vet över huvud taget att det här existerar eller att man har sökt. Så det är väl en jätteintressant fråga hur man implementerar det här.”

När jag frågar vad som är det viktigaste målet med Cittaslow svarar Balutia:

”Ja jag ser ju som ett väldigt viktigt mål, med eller utan Cittaslow, det här att verkligen belysa att det är ett starkt positivt värde att bo i en landsbygdsstad, en mindre stad. Det kan stärka vår kommun att locka människor att bo här. Det här med att vi har frisk luft och att vi har bra kommunikation, ja allt det här som vi har haft väldigt länge. Jag vet inte om Cittaslow behövs för det, men kan det hjälpa till så är det ju bra.”

Balutia tror inte att Falköping kommer att bli en enorm inflyttningskommun, men det största målet är att helt enkelt behålla att det är gott att leva där. Däremot vet hon inte riktigt hur det ska göras genom Cittaslow, och hon tror även att folk i Falköping i allmänhet har svårt att se det. Hon frågar sig vad som egentligen är mervärdet med Cittaslow. Tanken med att leva det goda livet i det lilla samhället tycker hon däremot är bra.

”Tanken, det här att man ska leva det goda livet i det lilla samhället, det tycker jag är en jättebra idé, men det är inget nytt för mig, därför att jag har levt här ganska länge nu och jag tycker att det är jättebra. Jag har alltid tyckt att det har varit bra här, även innan jag visste att det fanns något som hette Cittaslow.”

Men det här med att ha ett attraktivt utseende på staden, och satsa på underhåll, tror hon däremot är en viktig sak, och att folk reagerar väldigt mycket mot att det är misskött. Att Cittaslow kan påverka den här utvecklingen mot en attraktiv stad tror Balutia handlar väldigt mycket om vad man lägger i det här politiskt, vad man gör av medlemskapet. Om man ska vara en bra Cittaslow måste man åtgärda sådana synliga saker, för hon ser det som en god signal för en Cittaslow, att det ser fräscht ut, men då måste det göras också. Just det som syns i staden är viktigt. Annars tycker inte folk att det är något mervärde att vara en Cittaslow. Balutia tror

att kommunen har en stor utmaning framför sig. Medborgarna måste märka att vi är en Cittaslow.

”Det är ju inget mervärde att vara en Cittaslow om det inte märks. Då är det ju noll och ingenting. Det måste på bli ett mervärde, så att man känner att detta har Cittaslow medfört, det var ju åtminstone jättebra. Det kan inte bara vara någonting som är på pappret. Det köper man inte.”

Balutia menar att folk är intresserade och tror på de saker som Cittaslow står för, men folk ser inte kopplingen till Cittaslow. De tycker redan att Falköping har de här sakerna.

”Och det här med megalitkulturen och maten det tycker man är jättebra, men hur det hänger ihop med Cittaslow förstår man inte, för det har ju alltid funnits. Vad är det för nytt nu? Sedan tror jag att man står inför en gigantisk pedagogisk uppgift, att saluföra det här och vad det är som är mervärdet.”

Om att medvetandegöra det goda livet i Falköping medför att fler vill flytta dit, så tycker Balutia att det är bra, då har Cittaslow haft ett värde. För kommunen så betyder det en bättre ekonomi vilket ju är bra. Men hon tycker att det är en svår fråga det här med vad som är mervärdet. Hon säger:

”Jag tror på idén, men att få det till att bli verklighet, det tror jag är svårt.”

När jag frågar om hon tror att invånarna i Falköping är stolta över sin stad och sin bygd, svarar hon att det beror ju på vad det innebär att vara stolt. Hon säger att många som är födda och uppvuxna i Falköping inte skulle kunna tänka sig att jobba någon annanstans, och hon menar att så är det många som tänker på väldigt många orter runt om i Sverige. De älskar den platsen de bor på och hon menar att de känner en slags stolthet, om det nu är det man menar med stolthet. Så känner säkert väldigt många i Falköping, säger hon. Men det kanske inte är stolthet man känner, utan snarare trygghet eller nöjsamhet, tror hon. Men om folk är stolta är svårt att veta.

”Man känner trygghet, tror jag. Man känner mycket folk, man är förankrad, man har kanske släktingarna här, men stolthet, det är svårt att veta. Förför skulle jag vilja säga istället. Man skulle fråga folk: är du nöjd med att bo här? Och på den frågan tror jag många skulle svara ja. Men på frågan, är du stolt, tror jag många skulle svara, vad då stolt, och så drar man lite politiska skandaler som har vart här i stadshuset, och då är man ju inte stolt.”

För att få folk att känna stolthet måste man nog först identifiera vad stolt innebär, säger Balutia. Hon menar att det kanske är när man gärna pratar om något inför andra.

”Om jag träffar mina vänner som bor i en annan stad och säger att det är så fint i Falköping, å jag tycker det är underbart där, ja då är man nog stolt.”

Balutia berättar om en resa, en årlig sommarutflykt med den förvaltning som hon tillhör. De åkte med buss med landsbygdsutvecklaren Niclas Fällström som guide. Hon säger att Fällström är oerhört kunnig om bygden och har jättemycket kontakter, och är dessutom jättetrevlig och rolig och pratar bred västgötska. Han visade platser som de aldrig sett förr, berättar Balutia, och det var så vackert så det var inte klokt och så intressant, säger hon. Hon berättar att då kände hon sig stolt och tänkte, vad fint vi bor.

Balutia tror inte att folk i allmänhet åker ut så där till alla de här platserna, det måste vara lite mer händelser, säger hon. Hon säger också att det finns en del aktiviteter ute på landsbygden, företag på landet och det här med den lokala maten och kravodlat, vilket är mycket positivt. Det finns en del konferensställen som kommunen använder och även andra arbetsplatser, men hur folk i allmänhet ser på staden och landsbygden och kopplingen däremellan har hon svårt att säga. Det har precis pågått en diskussion som handlade om ifall skolorna på landet ska få vara kvar, och Balutia säger att den politiska ledningen har tagit tillbaka beslutet om att lägga ner vissa skolor, och nu ändrat sig och låter de vara kvar. Det ser hon som väldigt positivt för det är ett stort värde att skolan finns på landet. Men om man ska se till det goda livet finns det också en nackdel att folk bor på landet, säger hon. De som bor på landet är beroende av bilen för att handla och åka till arbetet, och det förstör miljön.

Balutia återkommer till att huvudfrågan är hur folk ska känna att Falköping är en speciell kommun. Det finns så många andra kommuner i närheten som är precis lika trevliga och där man känner lika mycket stolthet över sin bygd. Det finns oändligt vackra ställen i Skara, Skövde, Tidaholm eller varsomhelst. Svårigheten är att få folk att känna det här, säger hon. Hon menar att folk har svårt att förstå vad som är mervärdet med Cittaslow.

”Jag har också lite svårt att förklara vad det är som egentligen är mervärdet. Annars tycker jag att själva idén att försöka leva det lilla livet i den lilla staden och att kunna bo kvar här och inte behöva

flytta för jobb utan kunna pendla, inte förstöra miljön, äta den lokala maten, värna om vår historia. Allt det är ju kanon.”

Balutia säger att det är klart att kommunen måste jobba för att inte tappa för stor del av befolkningen, för då blir det svårt att behålla service och klara den kommunala ekonomin.

Vi pratar om Falköpings mejeri och dess betydelse för Falköping och Cittaslow. Balutia tycker att det låter ju jättebra det lokala Falköpings mejeri i kombination med Cittaslow. Men hon undrar vad som händer om Falköpings mejeri säljs, för hon tror inte att kommunen och Cittaslow kan påverka det.

”Det beror ju helt på hur det går för mejeriet, hur klarar de sig ekonomiskt. Plötsligt kanske ett utländskt stort bolag köper upp dem. Vad händer då? Det kan ju mycket väl hända, för de frågar ju inte kommunledningen om de tycker att det är lämpligt ur Cittaslow-synpunkt att vi säljer mejeriet till Nestlé eller vad det kan vara. Så går det inte till, utan plötsligt sker ju sådana förändringar som man inte kan styra över. Kommunen kan ju inte styra över näringslivet på det sättet.”
”Vi lever ju i den internationella världen också, så på vilket sätt kan Cittaslow hjälpa företagarna att inte köpas upp?”

Balutia har svårt att tro att det skulle skapas en trend som gjorde att man kan påverka en sådan förändring. Det måste till något sensationellt, att Falköping hittar nyckeln till allt det här, säger hon. Hon undrar om det är realistiskt. För att över huvud taget kunna påverka pekar hon återigen på vikten av att få med sig folk, att jobba underifrån.

”Underifrånperspektivet är ju det enda perspektiv som gäller när man ska genomföra en förändring. Uppifrånförändringar köper vi inte.”

Balutia säger att hon gillar tanken bakom Cittaslow, och att hon gillar att bo i en småstad. När hon har varit i t.ex. Göteborg och kommer hem, så tycker hon att det är jätteskönt. Det är frisk luft, hon har nära till allt och hon känner folk, vilket är starka värden för henne, berättar hon. Men Balutia förstår inte riktigt hur det ska genomföras. Hon tror att man måste börja med att jobba inåt mot invånarna.

”Jag tror egentligen att man måste gå inåt för att kunna gå utåt. Och jag tror att först och främst måste vi gå inåt, så att folk tror på detta i Falköping.”

Hon menar att om folk i Falköping tycker att det är toppen att bo där, då märks det också utåt. Men det går inte att gå andra hållet och försöka locka folk utifrån att

flytta dit med tal om ”det goda livet” om inte Falköpingsborna själva pratar om det goda livet.

Balutia säger att hon inte vet hur folk ute i samhället tänker, men hon berättar om hur hon har reagerat. Hon har berättat om Cittaslow och gjort lite propaganda, pratat om kärnvärdena och hänvisat till hemsidan och så för sina väninnor som inte bor i Falköping. Och de tycker att det låter jätteintressant och spännande, säger hon. Balutia menar att man på så sätt kan göra reklam för staden och tala om det lilla livet och att det finns fördelar med landet. Men hon poängterar också att hon har ju fått fördelen att vara med i en av arbetsgrupperna och fått kunskap om Cittaslow som inte vanliga människor har fått. De som jobbar på kommunen får detta till sig och har ett ansvar att jobba med detta utifrån sin kunskap, men vanliga människor har inte den kunskapen och inte den drivkraften som en anställd har. Hon berättar som exempel om en aktivitet som hölls för de kommunanställda vid jul.

Vi var på ett ställe utanför stan och Ulf Lindén berättade om Cittaslow, och så fick vi varsin kokbok om Cittaslow-mat eller Slow Food-mat i julklapp. Det var ju en jättefin grej, vi fick verkligen intresse för detta då.”

För att folk ska bli engagerade måste de tycka att det är lite spännande, tror hon. Hon undrar hur de certifierade städerna i Norge har gjort, och hur de i Italien har jobbat med att få ut budskapet. Balutia berättar om en reklamfilm om Falköping kommun som visas för alla nyanställda som en introduktion till kommunen. Den är jättebra säger hon, och ger en väldigt positiv bild av kommunen. Men Balutia tror inte att folk känner till den, och att det är få som går in på hemsidan, där den ligger, och tittar. Hon tror att det är ett problem, eller snarare en utmaning, att just komma på hur man ska nå folk. Det är nyckeln, säger hon.

Balutia tror inte heller på att använda Cittaslow som namn.

”Det är inte bra. Det är inte vårt språk. Man talar om det goda livet istället, och det är väl bättre att försöka saluföra det ordentligt, och försöka att inte nämna Cittaslow alls, för jag tror att det retar många.”

Folk utifrån tycker att det låter spännande, men folk i Falköping tycker att det låter fjantigt.

När jag frågar vad Balutia har för förväntningar på Cittaslow-medlemskapet, svarar hon:

”Ja jag hoppas ju verkligen att det skulle kunna innebära att det blir gott att leva här. Och att man skulle lyfta fram det lite mer så att vi finns med på kartan som det goda lilla livet, att här är något speciellt.”

En annan sak som hon tror på är att göra staden attraktiv rent utseendemässigt. Det skulle vinna mycket goodwill hos medborgarna, säger hon.

”Då skulle man tänka, aha nu äntligen har det hänt någonting. Kan man då koppla det till det goda livet eller Cittaslow, då tror jag att man skulle vinna många människor. För det retar väldigt många att det ser ut som det gör idag. Och så retar det folk ännu mer att man talar om det goda livet och att vi ska bli så speciella, det går ju inte ihop. Men om man satsade på att vi ska ha en jättevacker stad, då tror jag folk skulle säga, att nu är det himla fint att bo här. Här är gott att leva när det är vackert. Det tror jag faktiskt.”

När det gäller kriterierna säger Balutia att de i gruppen pratade mycket om att vissa kriterier var väldigt italienska. De var direktöversatta och inte alls omgjorda för svenska förhållanden. En del var lite lustiga. Hon säger att för att underlätta skulle man kanske göra det lite mer svenskt, och se vilka frågor som verkligen är relevanta. Ett kriterium som Balutia tar upp är det att ha en plan för att eliminera onödig och vanställande affischering. Kommunen har strikta regler för sådant redan, så det händer nästan aldrig i Falköping, säger hon. Vidare berättar hon att en annan fråga handlade om att man inte ska ha öppna sopkärl, vilket man ju heller aldrig har i Sverige, men som kan vara problem i Italien.

Vi pratar lite om allemansrätten, och Balutia tror att folk i Sverige inte ens tänker på att vi har något så fantastiskt, för vi är så vana vid den. Hon tror att man absolut kan lyfta upp det lite mer. Hon tror att det goda livet egentligen handlar om ganska enkla saker, det vanliga livet, och där ingår sådant som att ha områden att promenera i lättillgängliga och så. Balutia berättar om en stor park i stan som de skulle vilja rusta upp och göra något av. Det behövs mötesplatser i stan säger hon, som gör att det blir trevligt. Men hon ställer sig också frågan, hur gör man för att folk ska komma dit? Det hjälper inte att ha massa bra idéer för hur man kan rusta upp om ingen kommer dit sedan.

Intervju med Eva Holmlind

Eva Holmlind arbetar som verksamhetscontroller på kommunledningsförvaltningen och har under våren 2007 jobbat fram en flerårsplan. Hon har inte varit med från början i Cittaslow-satsningen utan kom in efter att arbetsgrupperna tagit fram en ansökan. Hon har i sitt arbete funderat över hur Cittaslow ska kunna implementeras i kommunens övriga verksamhet, eftersom man som medlem i Cittaslow är skyldig att mäta hur väl de olika kriterierna uppfylls. Holmlind säger att det ju är viktigt att få med dessa mål i verksamheten så att inte Cittaslow blir ett race som kör bredvid.

Holmlind förslag var att kommunen sätter upp ett mål gällande kriteriernas uppfyllnadsgrad, dvs. vart kommunen vill nå. Idag uppfyller kommunen, enligt den rapport som arbetsgrupperna tagit fram, kriterierna till 64 %, och den politiska ledningen satte då upp målet att man fram till 2011 ska ha uppfyllt 75 % av kriterierna. Holmlind ansåg att Cittaslow hörde hemma i utvecklingsområdet Medborgaren i centrum, och där under rubriken Falköping är en attraktiv kommun. (se avsnittet om processen?)

Holmlind berättar att hon i sitt arbete funderade vidare över om man också kunde mäta Cittaslow på förvaltningsnivå, eftersom det fanns med på kommunnivå. Därför har hon definierat en ansvarig förvaltning för var och ett av de sex områdena i Cittaslow. Holmlind menar att det nu är viktigt att få acceptans från varje förvaltning att de tar ansvar för att försöka uppfylla de kriterier som tillhör deras förvaltning. Hon ser det som att hon är ansvarig för detta och ska, tillsammans med Conny Svensson ha ett möte med personer ur kommunledningsförvaltningen där de går igenom varje punkt och återupplivar det här och gör klart vem som har vilket ansvar. När sedan varje förvaltning redovisar i den årliga revisionen, så redovisar de även Cittaslow. Förvaltningen kan då själv välja vad som är viktigast att börja med och se vad som ger mest effekt. Om det är ett kriterium som endast är uppfyllt till några få procent, är det kanske viktigast att börja med det, det ger störst effekt, resonerar Holmlind.

Holmlind berättar att hon när hon började jobba på kommunen som verksamhetscontroller och kom i kontakt med Cittaslow, tyckte Cittaslow var något konstigt som man inte riktigt visste vad det var. Men när hon sedan under sitt arbete började titta på vad det handlade om började hon inse att det inte var något konstigt.

”Men när man tittar på det som står här om t.ex. stadens ljusmiljö och tillgänglighet till grönområden och till lekplatser, så är det inget konstigt. Det är bra grejer allt ihop.”

Hon menar därför att det är viktigt att kommunen kan visa det, att det blir någon struktur på det, så att människor kan ta på det och förstå att det faktiskt är sådant kommunen jobbar med redan idag.

Det har mest handlat om att visa inåt i organisationen vad det är, fortsätter hon. Men sedan finns den andra biten som också är jätteviktig, att visa för medborgarna vad det innebär. Att informera invånarna är ett kriterium i Cittaslow som man bedömt är uppfyllt till 16 %, säger Holmlind och förklarar:

”För att öka den här måloppfyllnaden som bara är på 16 procent, så är det ett antal aktiviteter vi behöver göra. Då får den förvaltning som är ansvarig börja titta på vad vi kan göra, t.ex. evenemang på torget eller vad det nu må vara, information till allmänheten, för att uppfylla det här kriteriet.”

De här aktiviteterna är kopplade till Cittaslow, inte till att informera om kärnvärdena, säger Holmlind. Kärnvärdena, menar hon är kopplade till den övergripande visionen, Falköping det goda livet.

”Kärnvärdena för mig är kopplade till vår vision, Falköping det goda livet. Och visionen är ju övergripande, det är ett paraply för hela kommunen. Det är det långsiktiga målet, en riktning, dit ska vi. Det är det som vi har definierat i de fyra kärnvärdena.”

När jag frågar vad Holmlind ser som viktigast att informera om både inåt och utåt, Cittaslow eller kärnvärdena, säger hon:

”Det är kärnvärdena. Cittaslow är en del för att komma dit.”

Men hon säger sedan att egentligen är inget viktigare än det andra, utan olika delar i den strategiska planeringen. Hon tror att det är viktigt att hålla isär begreppen och inte blanda ihop det.

”Jag tror man får hålla isär begreppen, och inte blanda ihop det. Pratar vi vision och kärnvärden, då pratar vi om vision Falköping – det goda livet. Alla organisationer har en övergripande vision och det är ett framtida önskvärt tillstånd, som inspirerar och det ska vara utvecklande hålla över tid. För att komma dit, så måste vi jobba med ett antal strategier, och det är våra strategiska utvecklingsområden här som vi har definierat, som stödjer den här visionen.”

Holmlind säger att de strategiska utvecklingsområdena talar om vad man ska göra, inte hur. I detta måste också en gemensam värdegrund finnas med, och det är den som är definierad om stolthet, öppenhet, gemenskap. Hon berättar vidare att för att komma närmare visionen och kunna börja jobba med utvecklingsområdena, behöver man definiera målen, vad det är man vill uppnå. Som exempel har satt som mål att man 2011 ska ha uppfyllt 75 % av kriterierna. För att nå det målet behöver vissa saker göras och då är det nere på förvaltningsnivå, förklarar hon.

Holmlind säger att hon är för dåligt insatt i vad Cittaslow-kriterierna handlar om för att ha någon åsikt om dem. Men hon tror inte att gemene man har någon kunskap om vad Cittaslow innebär. Man läser en insändare i tidningen, och så tar man ställning utan att veta vad man tar ställning till, säger hon.

Holmlind tycker att kommunen redan jobbar med många av de saker som Cittaslow handlar om, men hon tror däremot att det blir ett betydligt bättre driv i frågorna. De kommer att följas upp, och det som följs upp, blir också gjort, säger hon. Hon tror också att det blir lättare att prioritera. Man kan inte göra allt på en gång och med en sådan plan kan man välja att jobba med ett visst område det här året, och ta ett annat område nästa år.

När jag frågar om hon tycker att allting som kommunen bör jobba med finns representerat i Cittaslow-kriterierna, säger hon:

”Vi har ju våra verksamheter, och de är inte representerade. De innefattas ju inte av Cittaslow-kriterierna.”

Jag tar upp att Conny Svensson pratat om allemansrätten och att naturvärden inte finns med specifikt i kriterierna, och Holmlind tror att de saker som finns med bland kriterierna får mer fokus än det som inte finns med, även om kommunen jobbar med de andra frågorna också.

”Ja det här kommer ju att bli väldigt tydligt och mätbart, i och med att vi kommer att följa upp det. På det sättet får det ett helt annat fokus.”

Men hon säger också att det inte får bli att man glömmer bort den andra verksamheten.

”Nej så får det inte bli. Vi har ju mätetal på den andra verksamheten också, och det är viktigt att implementera Cittaslow i verksamheten, så att man känner att det hänger ihop.”

Hon säger att ambitionen är att man ska se det som en helhet, och inte se Cittaslow som en egen del.

Holmlind säger att Översiktsplanen som höll på att tas fram vid intervjutillfället, kommer att ha samma inledning som Flerårsplanen, och att den är en del i att nå flerårsplanen.

Jag frågar om Holmlind tror att Cittaslow kan stärka Falköpings identitet, och hon svarar:

”Ja det tror jag. Vi är en landsbygdskommun som värnar om närproducerat och jordbruket. Jag tycker att det är klockrent verkligen.”

Hon tror att det är viktigt hur kommunen går ut med information om Cittaslow, så att det inte uppfattas negativt. När ansvarsfördelningen för varje kriterium är klar, så att man får ett tydligt ansvarstagande, kan aktiviteterna rulla igång.

Holmlind ser det som självklart att Falköpings vision är Det goda livet, och att Cittaslow bara är ett av många andra mål i flerårsplanen.

Möte med Niclas Fällström

Jag har bestämt möte med Niclas Fällström vid stationen, för att fråga honom om hur han ser på Cittaslow, eftersom jag under de intervjuer jag gjort några månader tidigare blev tipsad av att prata med just honom. Han kommer med sin bil och tar mig till ett litet mysigt café. När vi kommer in hälsar han på det unga kassabiträdet och de byter några ord. Han berättar för mig att det var en ung tjej som startade upp caféet för inte så länge sedan och att det nu går riktigt bra. Det är sådana idéer och sådana projekt han gillar, säger han, och berättar om flera olika nyuppstartade företag runt om i kommunen.

Fällström berättar att han är positiv till Cittaslow men tycker att det har gått lite fel i själva processen. Det skulle kanske ha gått långsammare, så att man hinner vänta in folk, säger han. Något som enligt Fällström är bra är att Cittaslow nog kan bidra till ett ökat intresse för lokal mat, så det blir lönsamt för producenterna. Det finns både marknad och logistik, men inte tillräckligt med producenter, menar han.

Det unika i Falköping är enligt Fällström naturen, som i sin tur möjliggjort historien. Platåbergen är så höga vilket gjorde att folk kunde bosätta sig här när vattenståndet var högt. Han tycker att folk ska bli mer medvetna om hur fint det är i Falköping med naturen och historien. Det, kombinerat med det moderna och med kommunikationerna, som också är bra i Falköping.

Det märks att Fällström är en eldsjäl som gillar att möta människor och älskar sin bygd och brukar guida turister. Något han också brinner för och tycker är väldigt spännande är nyföretagande. Han jobbar med projekt på Falköping NU, och jag ber honom berätta lite om Grön integration, som jag tidigare hört talas om. Han säger att det där handlar om att ta tillvara invandrades kompetens när det gäller odling, chark m.m. Han har också ytterligare idéer om att man t.ex. skulle ta in de invandrarkvinnor som vill till ett möte på mejeriet, och låta dem spåna om idéer t.ex. smaksättning av yoghurt, med kryddor från det kurdiska köket. Istället för alla pizzerior som drivs av kurder skulle de kunna servera kurdisk mat. Fällström tror att det främjar även lokal mattradition och intresset för mat och lokal odling.

Fällström jobbar också aktivt med Leadermetoden, som på många sätt liknar Cittaslow. Han berättar om flera projekt, och finns där för att inspirera folk som kommer med idéer.

När det gäller Cittaslow tror han på långa perspektiv för bra resultat, och ett brett perspektiv.

Leader är en förkortning på franska som ungefär betyder: samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi. ”Leadermetoden gör det möjligt för invånare och företag på landsbygden att arbeta med lokal landsbygdsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället. Syftet är att med stöd av lokal kunskap och lokalt engagemang uppnå målsättningarna för utveckling av landsbygden.”

(Jordbruksverket 2006)

Analys

I detta kapitel ska jag diskutera intervjumaterialet, ansökningsprocessen och Falköpings förhållningssätt till Cittaslow. Jag utgår från de två perspektiv som redovisats i uppsatsens andra del, i kapitlet ”Stadsutvecklingsmetod eller platsmarknadsföring”.

Men jag börjar med en kort redogörelse för de intervjuades inställning till Cittaslow. Det visade sig nämligen under intervjuerna att de fem intervjupersonerna hade lite olika inställning till Cittaslow beroende på hur de varit involverade i arbetet, vilket kan vara intressant att poängtera inför diskussionen som följer. På det stora hela var alla fem positivt inställda till själva filosofin, men Lejmark, Balutia och Holmlind som kommit in i ett senare skede i arbetet var mer kritiska i sitt förhållningssätt.

Svensson som varit initiativtagare till projektet är en eldsjäl, en Italien-fantast som tror på satsningen till fullo. Även Lindén, som ju blev projektanställd för att jobba med Cittaslow, har en mer självklar ingång till Falköpings Cittaslow-satsning och menar att det är just att vara medlem i ett internationellt nätverk som är viktigt. Han har dessutom startat ett eget företag som sysslar med olika Slow-arrangemang, varför det är naturligt att han står bakom idéerna. Balutia och Lejmark som båda varit delaktiga i framtagandet av ansökan, menar att det är viktigt att de frågor som kommunen och de olika förvaltningarna jobbar med idag, får lika stor vikt som de frågor som tas upp i Cittaslows kriterier. De menar också att det viktigaste är att implementera Cittaslow hos Falköpings invånare. Holmlind som kom in i projektet först efter att ansökan tagits fram, är noga med att påtala att Cittaslow endast är en liten del i Falköpings utvecklingsarbete. Hon är inte insatt i vad Cittaslow innebär men tycker att den grundläggande filosofin verkar bra. Såväl Balutia som Lejmark och Holmlind beskriver att de var skeptiska i början men blev mer positiva när de fick grundligare kunskap. Man kan alltså säga att intervjupersonerna är mer posi-

tiva till Cittaslow, ju mer insatta de är i frågan, vilket faller sig ganska naturligt.

I intervjuerna var det några ämnen som kom att bli extra framstående: vikten av underifrånperspektiv och svårighet att få med sig Falköpings invånare, kriteriernas relevans, att skapa en gemensam värdegrund för kommunen och svårigheten att implementera Cittaslow i verksamheten.

Processen

Som framkommit i intervjuerna infördes Cittaslow i Falköping som en del i kommunens arbete med att ta fram Varumärket Falköping. Arbetet med varumärket ledde fram till kommunens värdegrund dvs. de fyra kärnvärdena samt en övergripande vision, Falköping – det goda livet. Kommunen anser att värderingarna och filosofin inom Cittaslow stämmer överens med Falköpings kärnvärden och används därför för att stärka identiteten och varumärket samt för att ge Falköping en global profil. Hur stämmer detta överens med Mayers och Knoxs analys av Cittaslow som en alternativ stadsutvecklingsmetod, och som främjande av social platskonstruktion?

Varumärkesbyggande baseras på traditionell marknadsföring och Svensson berättar att han i början av arbetet med varumärket, läste på en hel del om hur en kommun kan skapa sig ett varumärke med en tydlig identitet. Enligt Knox är Cittaslow något helt annat än vanlig marknadsföring. Istället menar Knox att Cittaslow är något som, till skillnad från t.ex. New Urbanism (där man försöker bygga in identitetsskapande element som marknadsförs), grundar sig på lokalt engagemang för bl.a. kultur och matproduktion som i sin tur främjar den lokala ekonomin. Med tanke på hur kommunen bygger sitt varumärke kan man säga att man i Falköping har använt sig av konceptet Cittaslow ur marknadsföringssyfte, och skulle enligt Knoxs resonemang misslyckas i sitt försök att skapa en identitet, trots att det är det som är målet. Men under intervjuerna framkom tydligt att kommunen inte vill se det som enbart marknadsföring. Svensson uttrycker det som att Cittaslow är bättre än traditionell marknadsföring, där man enbart vill locka stockholmare att flytta till sin kommun med flashiga broschyrer. Istället vill de i Falköping genom Cittaslow, som han säger:

”...fokusera på att göra livet så bra som möjligt för de som bor i en liten kommun”

Svensson menar att idén till Cittaslow kom i samband med varumärkesbyggandet, men att medlemskapet ska användas som ett sätt att implementera varumärket och

kärnvärdena hos medborgarna. Även Holmlind säger att det viktigaste för kommunen inte är Cittaslow i sig, utan att bygga upp en stark kommun med invånare som är stolta över sin bygd och det den står för, dvs. det som kärnvärdena och visionen uttrycker. Samtidigt säger Lindén att marknadsföring utåt är en viktig del. Även Svensson talar om publicitet i stora svenska dagstidningar och livsstilsmagasinet som något mycket positivt. Dessutom pratar flera av intervjupersonerna om dålig publicitet i lokaltidningen och problem med att implementera Cittaslow hos kommunens invånare. Allt detta visar att det finns en dubbeltydig inställning till Cittaslow.

Svårigheten att ta till sig Cittaslow för invånarna beror förmodligen på att det är ett koncept som kommer utifrån, med ett namn som klingar italienskt, och som dessutom kan uppfattas som långsamt och bakåtsträvande. Enligt Lindén kan folk inte förstå hur man kan ha en snigel som symbol för något som har med utveckling att göra. Det är ingen i Falköping som direkt motsätter sig kärnvärdena, som t.ex. satsningen på lokal mat som funnits redan före tankarna om Cittaslow, men folk ser inte kopplingen till Cittaslow. Det är ingen som har bett om att bli medlemmar i Cittaslow. Däremot är engagemanget stort för nyföretagande och lokal matproduktion. Att kommunen fått uppmärksamhet utifrån för sitt arbete med Cittaslow och därför till viss del använt sig av Cittaslow i marknadsföringssyfte, har gjort att invånarna fått information om Cittaslow utifrån och därmed fått bilden av att detta är något de är påtvingade, vilket har skapat en negativ inställning. Detta visar på att det kan vara negativt att använda sig av logotypen och namnet, när det gäller att få med sig invånarna. Även intervjupersonerna har kommenterat det, och är överens om att man inte bör använda sig så mycket av varken logotypen med snigeln eller namnet. Balutia menar:

”Det är inte vårt språk. Det goda livet talar man om istället, och det är väl bättre att försöka saluföra det ordentligt, och nästan inte nämna Cittaslow, för jag tror att det retar många.”

Något som motsäger detta är att Svensson och Lindén talar om, att den publicitet Falköping får i riksmidia kan bidra till att få den lokala tidningen och medborgarna att ändra uppfattning och bli mer positiva. Att läsa om sin stad i Dagens Nyheter eller se ett reportage på TV4 kan göra att man blir stolt och får upp ögonen för sin egen kommun och Cittaslow.

I uppsatsen ”Långsamhetens lov - marknadsföring av Slow Cities i Italien” (se sid. 49) beskriver författarna att de italienska städerna i deras undersökning vill vänta med att använda sig av logotypen tills filosofin bakom Cittaslow är mer väletablerad hos invånarna. Knox skriver också att Cittaslow skulle kunna användas ur

marknadsföringssynpunkt på längre sikt, men att för att bygga en identitetsstark stad är det aktiviteterna som skapas lokalt genom Cittaslow som är det viktiga. I Falköping kan man därför säga att man jobbar på två fronter samtidigt vilket skapar den här tvetydigheten. Samtidigt som man pratar om att få invånarna stolta och engagerade för sin hembygd och skapa ett gott liv för de som verkligen bor där, pratar man om vikten av att synas i riksmidierna. Intervjupersonerna är överens om att Cittaslow egentligen inte innebär att kommunen ska jobba med något nytt utan att allt redan finns i Falköping. På det sättet är filosofin redan implementerad hos invånarna och del av en stadsutvecklingsmetod. Det är själva namnet som är svårt att implementera, särskilt när det är det som uppmärksammas utifrån. För Falköpings del borde det vara viktigt att bestämma sig för vad som är viktigast, att synas utåt eller jobba med de som bor i kommunen. I de nya broschyrer som trycks upp är man i Falköping därför noga med att använda sig av visionen och kärnvärdena istället för Cittaslow. Det innebär att man efter att ha fått en negativ debatt, har börjat jobba med aktiviteterna istället för Cittaslow som marknadsföring. Detta sätt att använda sig av Cittaslow liknar det som Mayer och Knox beskriver som en alternativ stadsutvecklingsmetod.

Gemensam värdegrund

Cittaslow-arbetet och hela varumärkesarbetet startade som nämnts för att skapa en gemensam värdegrund inom kommunorganisationen. Svensson är noga med att påpeka att man i första hand riktat sig inåt i organisationen. Han menar att detta är viktigt för att sedan kunna gå ut med ett gemensamt budskap till invånarna och utveckla kommunen utifrån det. Talar detta emot Knox teorier? Knox menar att det, för att lyckas med att bygga identitetsstarka städer genom Cittaslow, är viktigt att ta en tydlig ställning för filosofin. Han menar att det är viktigt att hela kommunorganisationen och politikerna står bakom. Självklart måste man också få med sig invånarna. Men frågan är om det är nödvändigt att invånarna är insatta i organisationen Cittaslow och hur den fungerar, eller om det räcker med att få information om kommunens värderingar och hur invånarna kan engagera sig för att skapa ett bättre samhälle i den lilla skalan. Det kanske fungerar, att man i Falköping börjar med att skapa en gemensam värdegrund och gemensamma mål, bl.a. med hjälp av Cittaslow, inom organisationen och sedan använder sig av själva aktiviteterna som Cittaslow förespråkar när man kommunicerar med invånarna, utan att nämna namnet. Problemet är att Cittaslows kriterier säger att kommunen ska informera invånarna om Cittaslow. Det är återigen denna paradox som gör arbetet med Cittaslow problematiskt. Svensson menar dock att de inte tänker bry sig om just det kriteriet så mycket eftersom man enbart behöver uppfylla 50% av kriterierna.

I framtagandet av ansökningshandlingen arbetade man, under Lindéns ledning, i tvärsektoriella arbetsgrupper, dvs. med folk från olika förvaltningar. Detta beskriver både Balutia och Lejmark som något positivt. Balutia menar att hon lärde sig mycket av att diskutera med personer med andra erfarenheter och kunskaper än hon själv. När det gäller att få med hela kommunorganisationen i arbetet är detta bra. Men både Balutia och Lejmark menar att processen gick alldeles för fort. De hade inom grupperna inte riktigt tid att diskutera så mycket som de ville. Balutia tycker inte heller att hon hann sprida informationen vidare till sina kollegor på förvaltningen, varför kunskapen till viss del stannade inom arbetsgrupperna. Även Lindén menar att det gick lite fort. Svensson säger att de har lärt sig mycket på vägen och hade kanske gjort annorlunda med den kunskapen de har idag.

När det gäller politikerna så var alla partier positiva till en början. När intervjuerna genomfördes hade moderaterna ändrat uppfattning och röstade emot att Falköping skulle ansöka om medlemskap. Det har med andra ord varit lite turbulent, men varken Svensson eller Lindén tror att det är något problem. De poängterar att det är en process som tar lång tid. Enligt Knox skapas identitet under lång tid genom en långsam process och kanske är det den som har påbörjats i Falköping. Frågan är bara om kommunen lyckas hålla isär begreppen. Falköpings vision och kärnvärden som är det som man ser som Falköpings identitet å ena sidan, och Cittaslow å andra sidan. Att skilja på begreppen är något som Holmlind menar är mycket viktigt. Hon säger att alla organisationer måste ha en övergripande vision och i Falköpings fall är det Falköping- det goda livet, med sina fyra kärnvärden. Sedan har kommunen definierat tre utvecklingsområden, dvs. vad som ska göras för att nå visionen. Cittaslow är bara en liten del i ett av utvecklingsområdena.

Implementera i organisationen

Som Holmlind säger i citatet ovan, gäller det för kommunen att försöka nå sina mål och jobba utifrån värdena rent konkret, efter att ha skaffat sig en gemensam värdegrund. Det är också detta som Mayer och Knox menar skiljer Cittaslow från andra stadsutvecklingsmetoder. Men det finns två olika perspektiv på detta, att implementera i själva organisationen och att sedan få igång arbetet ute bland invånarna. Det Holmlind jobbar med som verksamhetscontroller är att göra upp en strategi för kommunorganisationens arbete. Lejmark pratar om att det finns så många olika system att följa i dagens Sverige. På miljösidan är det bl.a. Agenda 21-arbete och Sveriges 16 nationella miljömål som man ska jobba med, och alla förvaltningar har sina egna kvalitetssystem. Lejmark frågar sig hur man ska väva in Cittaslow-kriterierna i kommunens övriga arbete, så att inte de blir något alldeles eget. Även

Knox menar att det är viktigt att Cittaslow blir en del av kommunorganisationen för att man ska lyckas. Holmlinds arbete visar att kommunen är på god väg att föra in Cittaslow-kriterierna i kommunens verksamhetsplan. Att hennes tjänst nyligen tillkommit visar kommunens ambition att försöka samordna arbetet på bred front.

Även i den nya översiktsplanen (se sid. 71) har Cittaslow-filosofin genomsyrat innehållet. Däremot har man varit försiktig med att använda namnet och logotypen i Översiktsplanen. Detta följer Knoxs tankar om att låta filosofin speglas i hela kommunorganisationen.

Underifrånperspektiv

Något som är grundläggande i Mayers och Knoxs resonemang om en alternativ stadsutvecklingsmetod är att man får ett engagemang på gräsrotsnivå. De menar att Cittaslow främjar aktiviteter som talar till gräsrötterna. Samtliga intervjupersoner talar om att man har haft problem att nå ut med Cittaslow till invånarna, dvs. gräsrötterna. De säger att kunskapsnivån gällande Cittaslow är väldigt låg bland Falköpingsborna. Främst Balutia och Lejmark sätter det som nummer ett på dagordningen. Balutia säger:

”Underifrånperspektivet är ju det enda perspektiv som gäller när man ska genomföra en förändring.”

Enligt Svensson har kommunen, som tidigare nämnts, i första hand satsat på att bli eniga inom kommunorganisationen. Han medger att de har misslyckats lite när det gäller att förankra arbetet hos medborgarna. Men Svensson säger också att man från näringslivets sida har varit positiva till Cittaslow, när han har gått ut och informerat om kommunens satsning. Både Lindén och Svensson har varit ute och talat med de största företagen bl.a. Volvo och Falbygdens ost i ett försök att förankra idéerna, och menar att det varit nästan enbart positiva reaktioner. Man kan då fråga sig om detta är en del i att få med sig gräsrötterna. Enligt Mayer och Knox är det en fördel om det finns ett positivt klimat för småföretagande och på det sättet bra att engagera näringslivet för att få ekonomi i satsningen. Men då gäller det att locka just småföretagare som ju kan räknas till gräsrötterna, inte enbart de stora företagen som exempelvis Volvo.

Förutom de större företagen finns flera småföretag som blommat upp den senaste tiden. Flera av intervjupersonerna pratar om att kommunen har en väldigt aktiv landsbygdsutvecklare som är bra på att engagera folk och har kontakter bland

invånare i hela kommunen. Niklas Fällström, som han heter är bra på att förmedla det positiva med bygden och visa folk hur vackert Falköping är. När jag träffade Fällström berättade han om flera unga företagare som nyligen startat upp sina verksamheter. Det handlar om allt från café-verksamhet och matproduktion till nya uppfinningar som saluförs. När jag deltog i Slow-konferensen, fick jag höra flera engagerade nyföretagare berätta om sina projekt, bl.a. några som satsat på ”att bo på lantgård”. Även Lindén talar om det aktiva föreningslivet och nämner, bl.a. producenter som satsar på egen vinproduktion, egen korvtillverkning och osttillverkning.

Falköping Nu, som är den fristående ekonomiska förening som jobbar med turism, landsbygdsutveckling och näringslivsfrågor, är där Fällström har sin bas, även om han är anställd av kommunen. Där jobbar han också med projekt som Grön integration, där man försöker ta tillvara invandrares kunskaper inom odling. Han jobbar också mycket med Leader-projekt i kommunen. Dessutom brukar Fällström guida turister för att han tycker att det är så roligt.

Att Falköping har en sådan aktiv förening som Falköping NU, går i linje med Knoxs tankar om att ett redan aktivt företags- och föreningsliv är en fördel när Cittaslow ska fungera som en alternativ stadsutvecklingsmetod. Att det dessutom handlar om företagande kopplat till mat, lokal kultur och bygd, som Fällström brinner för visar på likheter med Mayers och Knoxs beskrivning av Cittaslow i de fallstudier de genomfört. Den konferens som genomfördes den 13:e november, riktad mot småföretagare som även jag deltog i, visade på mycket engagerade Falköpingsbor, även om deltagarna var ca 40 stycken och inte kan representera hela befolkningen.

En annan aktiv förening, som även deltog i ovan nämnda konferens, är Falbygdens mat & kultur, som årligen arrangerar skördefesten Mickelsmäss på höstkanten och Vårfru mäss på våren. Lindén berättar att det brukar vara mycket uppskattade arrangemang. Falbygdens mat & kultur fanns innan Slow Food kom till Falköping. Slow Food har också en aktiv lokal förening. Falköping har bl.a. varit värd för en stor Slow Food-konferens, som både Svensson och Lindén berättar om. Falköpings kommun var enligt dem mycket uppskattad som värd, och konferensen var också mycket uppskattad av Falköpingsborna.

För att återknyta till Falköpings varumärkesarbete, framkom det där att en av Falköpings styrkor och del av Falköpings identitet är just ett aktivt föreningsliv, vilket poängteras i såväl Översiktsplanen som på Falköpings hemsida.

Det finns alltså ett aktivt engagemang från gräsrotterna när det gäller företagande, och ett aktivt föreningsliv. Det finns dessutom en positiv inställning till att satsa på lokalproducerad mat och nya idéer, men trots det finns den negativa attityden till konceptet Cittaslow kvar. Det kan ha att göra med Falköpingsbon syn på sig själva och bygden, som någonting om inte utmärker sig och inte är något att lyfta fram. Svensson uttrycker det som att Falköpingsbon är ostolt, något som diskuteras mer under rubriken ”Falköpings kärnvärden”.

Kriterierna

Det som gör Cittaslow till en stadsutvecklingsmetod som främjar den sociala platskonstruktionen och därmed skapar städer med identitet, är det faktum att man utgår från det lokala och platsspecifika (se tabellen sid. 36). Hur fungerar det från början italienska konceptet i Sverige? Lyckas de, utifrån italienskt perspektiv framtagna kriterierna, lyfta fram det som är unikt för Falköping och skapa ett gott liv? Den negativa debatt som förts i Falköpings lokaltidning har handlat om just att man försöker införa något italienskt i lilla Falköping. Intervjupersonerna berättar att folk inte vet så mycket mer om Cittaslow, än att det är något italienskt som de inte alls kan koppla till sin kommun.

Även om intervjupersonerna är eniga i frågan om att det är Falköpings kärnvärden som är det som i huvudsak ska implementeras i kommunen, och Cittaslow mer en väg att nå dit, finns det vissa kriterier de ställer sig frågande till. De är inte relevanta i Sverige och för Falköpings del och det märks att de är framtagna i Italien, menar de. Exempelvis är kriteriet om störande billarm något som intervjupersonerna nämner. Svensson menar att billarm kanske är ett problem i Italien men inte i Falköping. Detsamma gäller kriteriet ljusföroreningar och störande neonskyltar. Men Lindén säger att det ändå blivit intressanta diskussioner när det gäller t.ex. ljus. När personerna i arbetsgrupperna diskuterade frågan började de se på staden med nya ögon, och insåg att det t.ex. fanns flera platser där belysningen inte var tillräcklig eller inte tillgodosåg behoven. Balutia tar upp kriteriet om vanställande affischering, vilket kommunen redan har strikta regler för och är därför onödigt för Falköpings del. Ett liknande exempel som hon nämner är att man inte ska ha öppna sopkärl, vilket inte heller händer i Sverige. I Italien däremot har man stora problem med sophanteringen. Många av kriterierna är självklara i en svensk stad, menar intervjupersonerna. Främst när det gäller miljöfrågor är Sverige långt framme. Lindén påpekar att svenska kommuner fungerar annorlunda än italienska, där verksamheter som t.ex. sophantering och äldreomsorg inte sköts kommunalt. Han säger också att det ju bara är 50 % av kriterierna som behöver uppfyllas. Skulle det vara några punkter som Falköping tycker är galna och helt irrelevanta för

kommunens del, så är det ju inte någon som kommer att tvinga Falköping att jobba med dem.

Svensson säger att kriterier som har med vårt annorlunda klimat här i norden att göra saknas. Det finns t.ex. inga kriterier för snöröjning eller plogning. Den svenska allemansrätten är också en sak som kanske bör lyftas fram, menar han, och hela vårt förhållande till naturen som skiljer sig från italienarnas.

Lindén hoppas på att fler svenska kommuner ska bli medlemmar, men även kommuner från hela norden, så att man gemensamt kan titta på Cittaslow ur ett nordiskt perspektiv. Han menar att man då kan utveckla kriterierna. Även Svensson pratar om att ta fram en nordisk modell. Även Balutia är inne på samma spår och tycker att, man för att underlätta borde göra kriterierna mer svenska. Lejmark drar det ett steg längre och menar att, eftersom alla städer har olika förutsättningar, vore det bästa om det fanns några grundkriterier, och att varje stad sedan kan ha sina egna kriterier utifrån sitt varumärke.

Varken i Knoxs och Mayers artikel ”Slow Cities: sustainable places in a fast world” eller Knoxs artikel ”Creating ordinary places: Slow Cities in a fast world”, diskuteras kriteriernas relevans för städer utanför Italien. De fokuserar på själva metoden och de aktiviteter som Cittaslow främjar, alltså det konkreta arbetet som följer i spåren av kriterierna. Att det är det konkreta arbetet som är viktigt håller intervjupersonerna med om. Falköping uppfyller ju redan de flesta av kriterierna och de är därför mer en formalitet. Svensson och Lindén menar att medlemskapet är en kvalitetsstämpel. Balutia och Lejmark poängterar vikten av att det händer något och att det praktiska arbetet kommer igång, framförallt för att visa medborgarna varför man ska gå med i ett internationellt nätverk. Frågan är då hur viktigt det är att uppfylla de framtagna kriterierna för medlemsstäderna. Det viktigaste kanske är att jobba med den metod som Cittaslow förespråkar med sin filosofi och med sina kriterier. Sedan är det upp till varje stad att se vad som är intressant för dem att jobba med. Lindén menar också att Cittaslow inte ska ses som något statiskt, utan att det är en process. Det finns vissa ramar, men inom dem är det upp till var och en, menar han.

En risk med kriterierna i Cittaslow skulle kunna vara att alla städer utvecklas på liknande sätt, och blir likadana. Mayer och Knox menar att det är tvärt om i Cittaslows förhållande. Sättet på vilket man jobbar med det lokala och med invånarna hindrar att städerna blir ensartade. Lindén tror inte heller att detta är ett problem och säger att man t.ex. för att uppnå kriteriet om att ta tillvara lokal energi, måste lösa det på olika sätt beroende på förutsättningarna. En norrlandskommun måste

utnyttja de råvaror och den natur som finns, och i Falköping måste man utgå från det som finns där, säger han.

En annan viktig sak, som jag frågade mig när jag läste kriterierna och filosofin, var om Cittaslow välkomnar alla sina medborgare, eller om det enbart är något för kultureliten. Filosofin innebär att man strävar efter att lyfta fram det lokala, vilket är bra till skillnad från när allting måste vara homogent. Men det kan också innebära att vissa grupper utesluts. Enligt Mayer och Knox är Cittaslow en metod som skapar jämlikhet, till skillnad från andra stadsutvecklingmetoder som skapar homogena samhällen där mindre grupper utesluts. Som jag nämnt i diskussionen i anslutning till avsnittet "Slow Cities: sustainable places in a fast world" är detta motsägelsefullt. Intervjupersonerna tror däremot inte att det är något problem just i Cittaslow. Lindén säger att det hade kunnat bli alltför bevarande, om det inte varit för den internationella anknytningen, och att det för Falköpings del är viktigt att samarbeta med de som invandrat hit. Men han säger också att de har mycket kvar att arbeta med i den frågan.

"Jag tycker inte att det ligger i Cittaslow, det här att man bara ska konservera saker. Det ligger väldigt mycket utvecklingsfilosofi bakom också, att man ska ta vara på de resurser som finns. Då är ju även människor en resurs och som vi ju inte är bra på att ta tillvara. Vi har alldeles för många som egentligen går med mycket användbara kunskaper, men som inte kan användas för att man inte har lärt sig språket, eller för att man har fel efternamn."

Lindén berättar om projektet Grön integration som Fällström håller i, där man försöker ta tillvara den kunskap som folk från olika kulturer besitter när det handlar om odling.

Att se Cittaslow som något bevarande och lokalt där inte alla tillåts vara med, eller som ett öppet nätverk som är för nya idéer och utveckling, handlar väl om vad man läser in i och hur man tolkar kriterierna och filosofin. Mayer och Knox nämner att de städer som varit föremål för deras studie, var relativt homogena småstäder. Att lyckas med att införa Cittaslow i ett mer splittrat och segregerat samhälle tror jag kan vara problematiskt. Då gäller det att hitta projekt som når ut till, och engagerar alla grupper i samhället, i alla led, vilket är betydligt mer komplicerat än t.ex. i en homogen svensk småstad.

Något som bör påpekas i det här sammanhanget är att Cittaslow har formulerat om kriterierna efter det att arbetsgrupperna gjorde ett första utkast till ansökan och diskuterade kriterierna utifrån det underlag som då fanns tillgängligt. De kri-

terier som redovisas på engelska i uppsatsens första del, är de nya kriterierna. De gamla kriterierna finns bifogade i Bilaga 2. Att kriterierna skrivits om visar att organisationen Cittaslow försöker bli mer och mer anpassad för ett internationellt sammanhang.

Identitet

De fyra kärnvärden som Falköping kommun tagit fram dvs. megalitkulturen, kommunikationerna, falbygdsmaten, platåbergen stämmer alla bra överens med Cittaslows filosofi. Det handlar om kulturbygd, historia och lokal mat precis som Cittaslow, och dessa kärnvärden kom alltså till före tankarna på att bli medlem i nätverket. I Cittaslow pratar man också om stolthet för sin bygd och de traditioner som finns lokalt. Men Falköpingsborna är inte stolta över sin bygd och tycker inte att de har något värt att lyfta fram. Svensson säger att Falköpingsbon är ostolt och han menar att man i Italien är mycket mer stolt för sin bygd, och kan mycket mer om sin bygd. Lindén pratar om jantelagen, och menar att man i Falköping inte tycker att man ska sticka ut på något sätt, man ska inte vara förmer än andra. Balutia för ett intressant resonemang om stolthet. Hon tror att många i Falköping inte skulle kunna tänka sig att bo på någon annan plats, och likadant känner säkert många på andra platser runt om i Sverige. Men om det innebär att vara stolt, det frågar hon sig. Det kanske snarare handlar om trygghet och nöjsamhet. Att vara stolt innebär kanske istället att man gärna berättar för andra, som inte bor där, om sin stad. Lejmark tror att Falköpingsbon på ett sätt är stolt, att det finns i Falbygdsmyllan, men att lyfta fram det och tala om Cittaslow, det förstår man inte. Hon säger:

”Jag tror att man har en stark identitet i sin kulturbygd och är stolt över den på sitt sätt, och då kanske det känns lite konstigt med det här Cittaslow.”

Är det då så viktigt att visa upp en stolthet? Räcker det inte att bara vara nöjd som man har det, som invånarna i Falköping verkar tycka enligt intervjupersonerna? De vet att det finns storstensgravar och ser platåbergen varje dag, men det är inget de går och tänker på eller vet så mycket om egentligen. Hur viktig är kunskap för identiteten och stoltheten? Flera av intervjupersonerna pratar om att folk är hemmablinda. Är det något som skadar känslan för staden och bidrar till att man blir mindre nöjd?

Knox menar att identiteten stärks när invånarna själva får jobba med sin bygd och känner sig delaktiga. Han menar att det är i mötet med andra och i utbytet av erfa-

renheter som identiteten byggs upp. Han pratar också om att aktiviteter knutna till årets växlingar, som festivaler och skördefester, ger en känsla av kontinuitet långt tillbaka i tiden. Detta ser han som viktigt för att bygga upp en plats identitet, eller snarare människors känsla för platsen. På ett sätt handlar det om kunskap om den egna bygden, men ännu mer handlar det om att bara vara där och delta i det sociala livet knutet till platsen och bygden. Som Knox säger, uppstår identiteten i mötet mellan människan och platsen, och utan endera parten skulle det som vi kallar platsidentitet inte existera. Det är människans förmåga att knyta an till platser och bosätta sig, som gör det möjligt att skapa denna känsla, enligt Knox. Man kan säga att det enligt Knox resonemang är viktigt med kunskap om platsen, men att den ska erövrats genom erfarenhet och engagemang och inte pådyvlas uppifrån.

Att gå ut med broschyrer till invånarna om Falköpings kärnvärden kan vara bra för kännedom om hur kommunen jobbar, men det tror inte jag, med hänvisning till diskussionen ovan, genererar en känsla för bygden. Men att arrangera festivaler och skördefester, oavsett om de är kopplade till Cittaslow eller kärnvärdena, ger tillfälle för folk att träffas och känna att de uppskattar sin stad, de som bor där och det som finns där. Svensson pratar också om arrangemang med lokala revyer och musiker vilket går i samma linje, likaså det aktiva föreningslivet och de nya småföretagen som ofta är kopplade till den lokala kulturen och bygden, t.ex. när det gäller lokal matproduktion.

Balutia pratar mycket om att stadens utseende påverkar stoltheten för staden, att staden är välskött. Många av kriterierna i Cittaslow handlar om stadens utseende vilket på det sättet kan bidra till en bättre stad för Falköpingsborna som de kan vara stolta över. Men som Balutia påpekar är det då viktigt att det händer något och att det verkligen märks en skillnad i stans skötsel. Enligt Mayer och Knox spelar det också roll på vilket sätt man jobbar med sådana saker. I en av fallstudierna som Mayer och Knox gjort, visar de hur ett gammalt problem med vandalism i en stadsdel plötsligt försvinner, när man drar igång ett projekt tillsammans med invånarna i stadsdelen. Kanske sådana projekt startas upp även i Falköping som en del i Cittaslow-satsningen?

Ger Cittaslow ett mervärde?

Samtliga intervjupersoner är överens om att Falköping i stort sett redan jobbar med allt det som Cittaslow innebär. Enligt Svensson ska Cittaslow vara en kvalitetssäkring och kriterierna ett sätt att sätta siffror på verksamheten, något som Holmlind instämmer i. Men både Lejmark och Balutia menar att det måste finnas ett mervärde för att det ska vara lönt att gå med i nätverket, och de frågar sig vad mervärdet

är. För att invånarna ska ta till sig Cittaslow måste de kunna se poängen. Så här säger Balutia:

”Och det här med megalitkulturen och maten det tycker man är jät-tebra, men hur det hänger ihop med Cittaslow förstår man inte, för det har ju alltid funnits. Vad är det för nytt nu? Sedan tror jag att man står inför en gigantisk pedagogisk uppgift, att saluföra det här och vad det är som är mervärdet.”

Lejmark menar att kommunen när det gäller miljöarbetet, egentligen omfattar mer än det som tas upp i Cittaslow, och att det snarare blir att det nuvarande arbetet förs in i det nya ”kvalitetssystemet” Cittaslow. Hon säger att Cittaslow är rena Agenda 21-arbetet alltihop nästan. Hon undrar därför vari mervärdet ligger.

Mycket av Cittaslow-arbetet har också stora likheter med Leadermetoden som utvecklats inom EU och som vi i Sverige har använt oss av. Falköping NU och Fällström som arbetar med landsbygdsutveckling, jobbar aktivt med Leadermetoden och kan visa på flera lyckade Leader-projekt. Fällström menar att det finns underlag för sådana aktiviteter som Cittaslow innebär men att man måste vänta in folk och inte gå för snabbt fram. Han menar att det finns en marknad för lokala produkter osv., men ännu inte tillräckligt med producenter. Det är ett långsiktigt arbete som inte blir verklighet bara för att man blir medlem i nätverket. Fällströms resonemang tyder på att det finns en vilja att dra igång nya projekt, men det är inte beroende av Cittaslow.

Något som man i Falköping är väldigt stolt över, och som nämns av flera intervju-personer, är det lokala mejeriet Falköpings mejeri. Allt fler småmejerier tvingas stänga igen eller köps upp av stora företag, och frågan är om Cittaslow kan påverka så att Falköpings mejeri har större chans att överleva. Intervjupersonerna tror dock att det är svårt att påverka de stora krafterna som t.ex. jordbruksreformer och EU-pengar. Det kan nog inte Cittaslow råda bot på, menar man. Lejmark tror däremot att mejeriet tvärt om är viktigt för Cittaslow-arbetet.

”Vi har ju ett starkt lokalt mejeri här, men det finns många jättar som hotar att ta över. Vårt mejeri är oerhört förankrat här i bygden, så det håller nog ett bra tag till. Men det är inte säkert att de alltid kommer att kunna betala lite högre priser, och då blir det intressant för stormejerierna att köpa ut det. Så det gäller att vara på sin vakt hela tiden. Vårt lokala mejeri har stor betydelse tror jag också i ett Cittaslow-perspektiv.”

Mayer och Knox ser tydliga kopplingar, främst till Agenda 21-arbetet, och menar

att Cittaslow innebär att man bygger vidare på de verksamheter som redan finns. Det som Cittaslow tillför är enligt dem att kriterierna och filosofin ger invånarna en morot att utveckla nya idéer och starta nya projekt. Problemet i Falköping är att just Cittaslow-satsningen till största delen gett negativa reaktioner från invånarna. Möjligtvis kan det på sikt skapa engagemang när invånarna ser att det skapas nya möjligheter att engagera sig och bli delaktiga i utvecklingsarbetet. Men frågan är om det är medlemskapet i sig som är den bidragande faktorn. Lindén pekar på att det finns stora fördelar med att vara med i ett internationellt nätverk, och samarbeta med andra städer. Han menar att man har mycket att lära av varandra, vilket i så fall skulle vara ett mervärde. Men jag tror att det långsiktiga arbetet med att engagera invånarna, är det som skapar den positiva spiralen och som är det som betyder mest för kommunen. Hur stor del själva medlemskapet i organisationen Cittaslow har i detta är svårt att svara på.

Del 4

Avslutning

- Slutdiskussion och slutsatser
- Avslutande kommentarer

Slutdiskussion och slutsatser

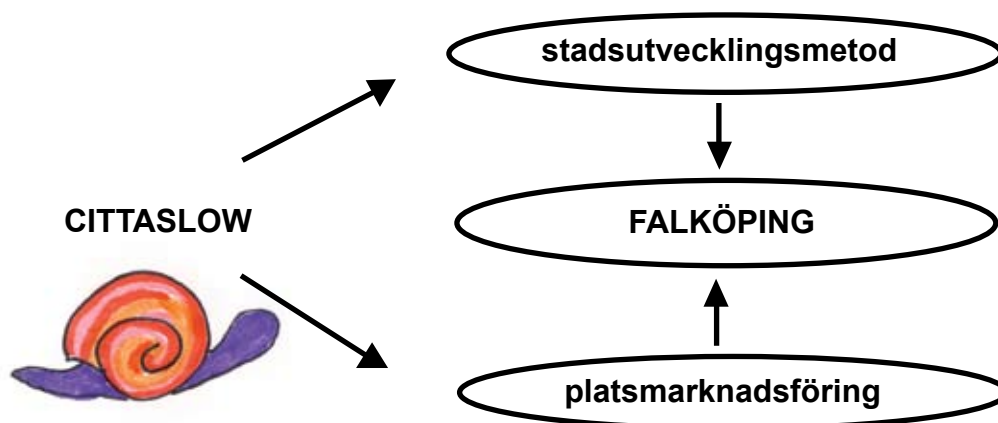
Är då Cittaslow en bra metod för att lyfta en stads identitet? Vad har studien av Falköping lett till för slutsatser? Jag ska i den här sista delen ge mina reflektioner kring frågan hur Cittaslow kan tolkas.

Redan i tidigt stadium slog det mig att Cittaslows filosofi innehåller flera paradoxer. Städernas lokala identitet och det unika ska framhävas, men det genom att man uppfyller centralt skrivna kriterier och använder sig av en gemensam logotyp. Det handlar om det goda livet för invånarna i en liten stad, men samtidigt riktar man sig mot turister. Initiativet ska komma från gräsrotterna, men organisationen grundades av borgmästarna i några italienska städer. Vissa menar att Cittaslow är en stadsutvecklingsmetod långt från marknadsföring, andra att det handlar om just platsmarknadsföring osv.

I Falköping upplevde jag att de på kommunen hade en ganska ödmjuk syn på Cittaslow, och det handlade i första hand inte om att uppfylla kriterierna och använda sig av logotypen. Kommunen såg det mer som en del av strategin, och ett styrsystem för att nå målet med att bli en bra kommun, att verkställa de egna visionerna och lyfta upp de egna kärnvärdena. Men jag märkte att det också här, under ytan, fanns en komplexitet och ett dubbelt förhållningssätt till Cittaslow. Samtidigt som man talade om att använda sig av något annorlunda än traditionell marknadsföring och jobba med de som faktiskt bor i Falköping, nämndes uppmärksamheten från olika stora riksmidier som väldigt positivt. Det finns ett rikt föreningsliv och många verksamheter som påminner om Cittaslow i kommunen och man talade om lokalt engagemang, men invånarna var ändå starkt kritiska till medlemskap i Cittaslow. Vissa menade att det först och främst gäller att kommunorganisationen får en gemensam värdegrund, och andra att det viktigaste är att nå ut till invånarna. Några ansåg att det är själva tankarna i Cittaslow som är huvudsaken, medan några lade vikten vid att vara med i ett stort internationellt nätverk.

Denna tvetydighet menar jag handlar om att det finns stora tolkningsmöjligheter i Cittaslows filosofi, trots hårda kriterier, vilket ju i sig är en paradox. Dessa tolkningars ytterligheter dvs. *Cittaslow som en alternativ stadsutvecklingsmetod som främjar social platskonstruktion* och *Cittaslow som platsmarknadsföring* kan, som jag tidigare nämnt, sättas mot varandra. Enligt mitt sätt att se det har Falköpings förhållningssätt till Cittaslow handlat om bäge (se modellen nedan).

När Falköping började tala om Cittaslow var det i samband med kommunens varumärkesarbete, som ett sätt att positionera sig på kommunernas marknad. Men man såg det samtidigt som ett sätt att konkret börja jobba med kärnvärdena. Redan här ser jag en konflikt i användningen av konceptet. När man inte har så mycket kunskap om ämnet, och som i det här fallet, är första stad i Sverige som jobbar med Cittaslow, är det inte så konstigt att man begår misstag och är trevande i början. Jag tycker att det verkar som att kommunen inledningsvis såg möjligheterna att marknadsföra Falköping med hjälp av Cittaslow, men när man sedan fick invånarnas negativa reaktioner och mycket dålig publicitet, blev man mer försiktig. Istället började kommunen då fokusera på själva filosofin, och metoden som bygger på att långsiktigt engagera Falköpingsborna och skapa en positiv utveckling. Men jag tycker fortfarande att det finns vissa saker i kommunens resonemang som visar på att man vill utnyttja Cittaslow i marknadsföringssyfte utanför Falköpings gränser.

Att på detta sätt använda sig av Cittaslow både som marknadsföring och som en metod att utveckla staden, tror jag kan vara problematiskt. Det som blir problemet är när man visar en bild utåt, och en annan bild inåt mot invånarna. Att marknads-

föra Cittaslow utåt för att locka folk och inte informera stadens invånare tillräckligt gör att invånarna känner sig överkörda, när de till slut nås av informationen.

Jag tror att man i Falköping har höga ambitioner och vill skapa festivaler, möten för människor, arbeta med invånarna och skapa engagemang, men att konceptet Cittaslow när det använts i marknadsföringssyfte utan invånarnas acceptans, har fått svårighet att bidra till detta. Jag tror alltså att kommunens ambition är att använda Cittaslow som en stadsutvecklingsmetod som skapar ett identitetsstarkt Falköping, men att man istället till viss del använt det som platsmarknadsföring.

Identitet

Knox tror på Cittaslow som en stadsutvecklingsmetod som skapar platsidentitet. Med identitet menar han då den känsla som uppkommer mellan människa och plats som är beroende av en mängd komponenter. Jag tror att det är två olika typer av identitet som förmedlas i de två förhållningssätten till Cittaslow. Stadsutvecklingsmetoden talar till den identitet som varje invånare känner för sin stad, (Knoxs definition) medan platsmarknadsföring vill visa upp en identitet, som jag egentligen tycker ska kallas en bild utåt. Möjligtvis kan de två tolkningarna av Cittaslow hjälpa varandra på traven och stärka varandra, om det görs på rätt sätt och i rätt takt. De måste vänta in varandra. Det blir svårt när man som i Falköpings fall gick ut med en bild som ännu inte invånarna ställt sig bakom. Jag tycker att Knoxs definition är bra, och är tveksam till att Cittaslow genom marknadsföring kan bidra till detta, och jag tror att det är svårt att komma ifrån att det blir marknadsföring med tanke på det sätt som organisationen är uppbyggd.

Om Cittaslow ska skapa platsidentitet, tror jag att det i stor utsträckning beror på hur processen ser ut när man genomför Cittaslow. För Cittaslow i sig ger inte identitet, inte heller uppfyllandet av kriterierna. Att t.ex. som i Falköping, som någon av intervjupersonerna berättar, göra ett stort megalitcentrum skapar inte heller i sig identitet. Men det kan ge ekonomi och en positiv utveckling och kanske engagera folk, vilket kan bidra till en stärkt identitet. Det gäller att skilja de två sakerna åt. Visserligen kan marknadsföring leda till en positiv ekonomisk utveckling i kommunen vilket påverkar invånarna positivt i och med att kommunen får en större budget att röra sig med. Men det är inte detsamma som att stärka identiteten, även om det kan påverka.

Det är ofta i den lilla skalan folk lär känna sin stad t.ex. genom möten och olika aktiviteter eller genom en promenad i omgivningarna. Den fysiska miljön bidrar också på sitt sätt till identiteten eftersom det handlar om just samverkan mellan

människa och plats. Kanske är Cittaslow ett bra sätt för själva kommunorganisationen att samordna insatserna för en god miljö, och skapa möjligheter till möten och utbyte av erfarenheter för invånarna. Cittaslow kanske är en fungerande metod om den stannar inom kommunorganisationen. Men i det fallet tycker jag att det inte längre handlar om Cittaslow. För det går inte att gå med i ett internationellt nätverk där grundfilosofin baseras på demokrati och underifrånperspektiv, och sedan inte få med sig kommuninvånarna. Knox och Mayer (2006) menar att certifikatet och kriterierna är en morot för kommuninvånarna. Men jag tror inte att ett sådant koncept tilltalar merparten i en liten svensk kommun. Möjligtvis kommer man på sikt att acceptera Cittaslow precis som man accepterat Agenda 21, men det är långt ifrån något som alla är delaktiga i. Jag tror inte att själva medlemskapet i Cittaslow är nyckeln till en positiv stadsutveckling, men möjligtvis kan det vara en bidragande faktor.

En annan sak som är intressant att uppmärksamma är att intervjupersonerna i många fall talade om Falbygden istället för Falköping. Falbygden innefattar ju delar av andra kommuner förutom Falköping. Att som kommun försöka bygga upp en identitet kan vara svårt när den administrativa gränsen inte överrensstämmer med gränsen för det område (i det här fallet Falbygden) som karaktäriserar kommunen. Kommunerna skulle kanske kunna bygga upp ett samarbete kring Cittaslow och skapa Cittaslow i Falbygden. Men det går inte eftersom Cittaslow-kriterierna är begränsade till att gälla en liten stad. Kan identitet knytas till en kommun på det sättet? Vilket är mest identitetsskapande: kommungränsen med alla de aktiviteter som skapas inom kommunen, eller de geografiskt och historisk naturliga gränserna?

Dynamisk organisation

Conny Svensson och Ulf Lindén är övertygade om att ett samarbete i ett nätverk är viktigt, och det kanske det är, men kriterierna och certifikatet spelar då mindre roll. Jag tror att intervjupersonernas förslag om att varje stad istället får skapa sina egna kriterier utifrån vissa punkter, skulle vara en bättre lösning. Att Cittaslow kan fungera som ett nätverk för diskussion om hur man kan skapa bra miljöer och utveckla småstaden till en hållbar småstad ser jag som mer rimligt och som något bra. Så länge man inte lägger vikten vid kriterierna finns möjligheter att skapa en dynamisk relation mellan städer där man samarbetar. Att känna starka band till sin bygd och sitt hem och att identifiera sig med en plats är komplext, och Cittaslow-filosofin innehåller flertalet av de komponenter som skapar identitet. Det är bra att denna diskussion förs upp på dagordningen.

Trots att Cittaslow har sin utgångspunkt i slow-rörelsen och reaktionen mot det

snabba samhället, har just hastighet inte varit särskilt framträdande i intervjuerna och i det praktiska arbetet med Cittaslow. Det kanske inte heller är någon risk att Cittaslow blir något bevarande och bakåtsträvande och något som stänger ute de som inte passar in, som jag tänkte kunde vara risken i början. Istället för att isolera sig och enbart göra motstånd mot allt nytt och det snabba livet, kan jag på ett sätt tycka att Cittaslow är en organisation som erkänner globaliseringen men är emot monopolism och likriktning, och för dynamik och diversitet. Det är en bra utgångspunkt så länge man lyckas hålla det där. Men jag tror fortfarande att organisationen, så som den är uppbyggd med kriterier och certifikat, ger signaler mer mot marknadsföring.

Cittaslow i den svenska planeringsprocessen

I Falköping blev kriterierna och Cittaslow en del i kommunens strategiska verksamhetsplan. Man kan fråga sig om Cittaslow istället på ett tydligare sätt skulle kunna användas i den svenska planeringsprocessen i detaljplanering och översiktlig planering. Om man tittar på Cittaslows kriterier (sid. 19) så har många av dessa en direkt koppling till fysisk planering, inte bara de som går under kategorin Stadsplanering utan även de under t.ex. Infrastruktur och Miljö. Enligt svensk lagstiftning genom PBL (Plan- och bygglagen) och MB (Miljöbalken) ska man i planeringsarbetet ta hänsyn till en mängd faktorer gällande miljö men också sociala och demokratiska aspekter. För många av Cittaslows kriterier har vi alltså redan policies och riktlinjer, t.ex. naturvårdsprogram, kulturmiljöprogram, tillgänglighetspolicies m.fl. som kommunen är skyldiga att ta hänsyn i sin planering. Skulle då Cittaslow kunna tillföra något ytterligare till planeringsprocessen? Som några av intervjupersonerna nämnde så får inte Cittaslow bli ännu en checklista att ta hänsyn till i kommunens arbete. Detsamma gäller i själva planeringsarbetet. På ett sätt verkar det logiskt att Cittaslow skulle kunna fungera som en övergripande vision som hör hemma i översiktsplanearbetet i och med att kriterierna är så pass omfattande, men samtidigt är det just det konkreta i kriterierna och handlingskraften som enligt Knox (2005) är Cittaslows styrka. Att istället, eller också, försöka införa Cittaslow i detaljplanearbetet, som ju är direkt verkande, skulle förmodligen innebära att kriterierna blir just en checklista med punkter att bocka av under framtagandet av en detaljplan. För att det ska fungera krävs nog dessutom en ombearbetning av kriterierna och framtagande av en svensk eller nordisk modell så att denna checklista blir väl anpassad för våra förhållanden. Som tidigare nämnts ansåg intervjupersonerna att kriterierna inte var särskilt väl anpassade till svenska förhållanden, t.ex. när det gäller vårt kallare klimat och med vårt annorlunda förhållande till naturen. Allemansrätten nämns av naturliga skäl inte i något av kriterierna.

Det optimala hade kanske varit om Cittaslow hade kunnat ersätta alla de checklistor, styrdokument m.m. som man i en kommun idag har att arbeta efter, ett paraply som samlar allting så att det blir mer lättöverskådligt. Men med den lagstiftning vi har både nationellt och internationellt skulle en sådan samordning bli näst intill omöjlig, just eftersom Cittaslow är något man går med i frivilligt.

För den kommun som blir medlem i nätverket Cittaslow tror jag istället att det är själva filosofin i Cittaslow som är det som skulle kunna bidra till en positiv utveckling för kommunen. I Falköpings översiktsplan nämns arbetet med Cittaslow väldigt kort i inledningen men däremot genomsyrar filosofin hela dokumentet utan att ordet Cittaslow nämns. Jag tror att det är rätt väg att gå, vilket man i Falköping, som jag nämnde tidigare, insett efter att ha haft en del motgångar med motstånd från allmänheten under arbetet med att införa konceptet. Genom en vision som pekar mot en hållbar småstad och med ett förhållningssätt som innebär en positiv inställning till och som främjar lokalt engagemang, tror jag att man kan få igång en positiv utveckling i kommunen. Översiktsplanen är det dokument som både utåt mot invånarna ger signaler om vart kommunen vill i sin utveckling, och ger riktlinjer åt kommunens planerare, och är därför ett viktigt dokument som kan vara väsentligt för Cittaslow-arbetet. Men jag tror också att Cittaslows filosofi inbegriper saker som inte finns med i en översiktsplan, varför jag tror att filosofin även måste vara en del i kommunens övriga verksamhetsområden och den övergripande verksamhetsplanen precis som i Falköping. En av de viktigaste ingredienserna, där Falköping misslyckats något, tror jag är att gå ut och informera och möta invånarna, men då inte sälja in själva Cittaslow utan kanske inspirera folk att engagera sig i sin kommun och sin närmiljö. Det kan vara genom ett Agenda 21-projekt eller genom att starta upp en egen förening eller delta i den årliga skördefesten. Att på detta sätt engagera folket och satsa på det lokala kan förhoppningsvis i sin tur bidra till en stärkt identitet.

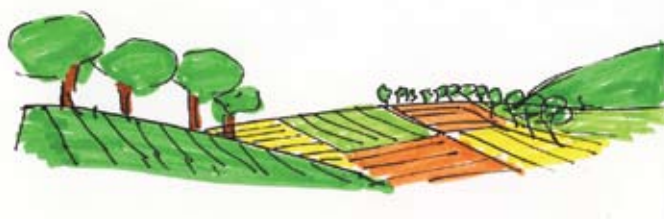
Jag tror att det finns två viktiga uppgifter för Cittaslow när det gäller att skapa en positiv utveckling för kommunen. Det ena är att sparka igång kommunorganisationens arbete och utifrån Cittaslows filosofi få igång en diskussion om den egna kommunens utveckling. Därigenom bidrar organisationen med ett verktyg som manar till handlingskraft och en vilja till förändring och förbättring. Cittaslows andra uppgift är det mer genomgripande sättet som Cittaslow engagerar befolkningen på vilket innefattar många olika komponenter och är svårare att ta på. Framför allt kräver detta långsiktiga mål och är ett arbete som kräver tålamod från kommunens sida.

Utopi eller verklighet

I kapitlet "Land, stad eller mittemellan" skriver jag om Frängsmyrs utopiska framtidsbild som han kallar Det goda livet, och ställer mig frågan om Cittaslow är just en utopi om det goda livet eller faktiskt något som fungerar i verkligheten. (Det är ett lite lustigt sammanträffande att man i Falköping har valt att använda sig av "det goda livet" i sin vision, och att man i översiktsplanen skriver "det internationella nätverket för Det goda livet" istället för Cittaslow.) Det finns många komponenter i organisationen Cittaslow och Falköpings tolkning som är motsägelsefulla och därför är min inställning till Cittaslow också väldigt kluven. Det enda svar jag kan ge på frågan ovan är att det kanske kan fungera, men det är långt ifrån en garanti eftersom det beror på hur man väljer att använda sig av medlemskapet och vad man vill få ut av det.

I samma kapitel som jag tar upp Frängsmyr skriver jag om boken "Vem älskar Yngve Frej". Jag vill här återknyta till den i ett försök att sammanfatta min, eller kanske snarare som jag uppfattat det, Falköpingsbornas syn på Cittaslow. Om ni minns, så stannade några förbipasserande storstadsbor till hemma hos den gamla skomakaren på landet. De var intresserade av det gamla trasiga orvet, vilket skomakaren inte alls kunde förstå. Men de betalade bra för det. På samma sätt kan inte Falköpingsborna förstå meningen med Cittaslow. De ser inte poängen med att lyfta upp och sätta ett skimmer på det som för dem bara är vardag och inget speciellt, det ger inget mervärde för dem. Men om man får bra betalt för det är det kanske en annan sak. Cittaslow som organisation med sina kriterier och sin logotyp skulle kunna bli som med skomakarens orv, vilket jag tror i det långa loppet har svårt att skapa en långsiktig positiv utveckling och stärkt identitet. Men de metoder som Cittaslow förespråkar tror jag har många poänger. Jag vet inte om det var en så bra liknelse, men jag älskar denna bok om krocken mellan det gamla och nya, och känner så starkt för det långsamma liv ute i skogen som Claesson beskriver. Samtidigt inser jag att dessa små ensamma gårdar och de samhällen som en gång existerade där ute i skogen, håller på att försvinna. Kanske inger ändå Cittaslow ett hopp om att livet i bygden åter en gång ska blomstra. Som Ulf Lindén i Falköping uttrycker det:

"Jag hoppas på att det är ett så pass levande nätverk, att det alltid kommer att finnas lite mer utopiska tankar." "Det tycker jag saknas idag i politiska debatter, och i diskussioner över huvud taget. Vi är väldigt pragmatiska realpolitiker idag. Var finns visionen om det bättre samhället, det bättre livet?"

Avslutande kommentarer

Som avslutning vill jag kommentera mina resultat och de metoder jag använt. När det gäller intervjuerna tycker jag i efterhand att de gav mig ett bra och relevant material, både när det gäller ansökningsprocessen, mer filosofiska frågor och kommunens fortsatta arbete. Det kan däremot vara en brist att jag endast intervjuat folk med koppling till kommunen, men som jag beskrev i början hade det varit svårt att få tag i invånare med tillräcklig kunskap om ämnet för att det skulle vara värt att genomföra intervjuer. Att invånarna var dåligt insatta och många gånger negativt inställda fick jag information om av intervjupersonerna vilket gav tillräcklig upplysning. Det hade varit intressant att intervjua några fler på kommunen, som inte varit direkt involverade i ansökningsprocessen, som ju alla de intervjuade varit. Det hade gett en bild av hur väl implementerade tankarna om Cittaslow var inom kommunorganisationen, utanför ”den innersta kretsen”, om det nu finns en sådan. Jag märkte ju att ju mindre insatta de intervjuade var i frågan, desto mer kritiska var de. Även intervjuer med någon från näringslivet, eller någon av de engagerade småföretagarna hade bidragit med ytterligare perspektiv. Nu fick jag nöja mig med att delta i Slow-konferensen som Ulf Lindén höll i, vilket gav mig en liten aning om hur deltagarna såg på ”slow”. Jag vill alltså poängtera att de slutsatser jag dragit och de diskussioner jag fört, är baserade på fem (eller sex) personers individuella berättelser om Cittaslow i Falköping. Det kan därför inte ge en total bild av hur varken kommunen eller dess invånare ser på Cittaslow men utgör ändå ett intressant material.

Under intervjuerna använde jag mig av öppna frågor, men i och med att jag efterhand fick en allt bättre bild av hur processen gått till kunde jag ställa mer specifika frågor, vilket också påverkat intervjuerna och gjort att de fått lite olika karaktär.

Gällande valet av litteratur, hade jag i början väldigt svårt att avgränsa mig, vilket gjorde att jag först efter intervjuerna bestämde mig slutgiltigt för vilken litteratur

jag skulle utgå ifrån i analysen. Jag hade läst igenom de valda artiklarna före intervjuernas genomförande men bara som bakgrundsinformation om Cittaslow, inte som den huvudsakliga teorin. I och med att jag vid intervjutillfället inte hade en aning om hur ansökningsprocessen gått till, hade det varit svårt att välja teorier innan. Intervjuerna blev därför till viss del styrande i valet av litteratur. Att på förhand varit bättre inläst på teorin, hade förmodligen påverkat intervjuernas utformning, men jag tror att det främst varit en nackdel, eftersom frågorna då riskerat att bli alltför ledande.

När det gäller informationssökningen om själva Cittaslow upplevde jag det lite problematiskt med all fakta på italienska. Den engelska översättningen var inte heller den bästa på organisationens egen hemsida. Detta har gjort att jag till viss del varit tvungen att förlita mig på andras tolkningar. Eftersom jag i uppsatsen pratar mycket om just hur man tolkar kriterierna och filosofin kan jag se det som en brist. Det hade varit väldigt roligt att kunna italienska och därigenom få förstahandsinformation, men nu kan jag tyvärr inte det. Även i Falköping hade man problem med att förstå den engelska översättningen av kriterierna, men det verkar som att man från Cittaslow-organisationens sida försöker bättra sig, i och med att de som jag nämnt gjort en nyöversättning.

I många svenska kommuner, jobbar man med liknande frågor som Cittaslow förespråkar, utan att för den skull vara medlemmar i nätverket. De är kanske inte heller intresserade av att vara det. När jag inledningsvis kontaktade kommuner som haft funderingar på att gå med i Cittaslow, fick jag från några svaret att de tyckte att sätet att jobba på verkade intressant men att de valt att göra det på egen hand istället. Det hade varit intressant att jämföra hur en sådan kommuns arbetssätt skiljer sig från Falköpings som ju valt att faktiskt gå med. Kanske kan kommuner med en positiv utveckling klara att dra igång engagemanget utan lockbetet Cittaslow, medan städer med en mer negativ utveckling kräver en morot?

Jag hoppas till sist att detta arbete har varit tankeväckande och bidragit till att lyfta frågan om hur vi kan styra våra städers utveckling.

Referensförteckning

Skriftliga källor

Berntsson, Viveca (red.) (1995). *Den måttfulla staden. 1. uppl.* Karlskrona: Stads-
miljöavd., Boverket

Beskow, Elsa (1981). *Tant Grön, tant Brun och tant Gredelin: saga.* [Ny utg.]
Stockholm: Bonniers juniorförl.

Claesson, Stig (1986). *Vem älskar Yngve Frej.* [Ny utg.] Stockholm: Bonnier

Falköpings kommun (2007). *Flerårsplan 2008 – 2011 Utveckling - Tillväxt - Valfärd.* Falköping: Falköpings kommun.

Fogelström, Per Anders (2007). *Mina drömmars stad: roman.* [Ny utg.] Stockholm: Bonnier

Frängsmyr, Tore (1990). *Framsteg eller förfall: framtidsbilder och utopier i västerländsk tanketradition. 2. uppl.* Stockholm: Allmänna förl.

Germundsson, Tomas & Mels, Tom (red.) (1999). *Människans landskap: uppsatser från en forskarkurs.* Lund: Inst. för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lunds universitet

Green, Rolf (red.) (1984). *Falbygden 1984: årsbok.* Falköping: Falbygdens hembygds- och fornminnesförening

Hansson, Frida (2006). *Kunskapsfätig anställd eller motiverad ambassadör? - En studie om varumärkesbyggande inom Falköpings kommun.* D-uppsats. Högskolan för lärande och kommunikation. Jönköping

Honoré, Carl (2006). *Slow: lev livet långsamt.* Stockholm: Bazar

Howard, E. (1985). *Garden cities of tomorrow.* New rev. ed. Attic books

Knox, Paul L. (2005) Creating ordinary places: Slow Cities in a fast world. *Journal of urban design* 1, 1-11. Abingdon: Carfax

Knox, Paul L. & Mayer, Heike. (2006) Slow Cities: sustainable places in a fast world. *Journal of urban affairs: the journal of the urban affairs association* 4, 321-334. Greenwich, Conn.: JAI Press

Linné, Carl von (2005). *Carl von Linnés västgötaresa*. [Ny utg.] Stockholm: Natur och kultur

Lo-Johansson, Ivar (1978). *Kungsgatan*: roman. [Ny utg.] Höganäs: Bra böcker

Mascher, Catharina (red.) (2002). *Agrarhistorisk landskapsöversikt: Västergötland och Dalsland*. Göteborg: Länsstyrelsen Västra Götaland

Nordmark, Ulla (red.) (1990). *Falköping genom tiderna. 6, Falköpings kommunala historia 1965-1990*. [Falköping]: [Kommunstyr.]

Rådberg, Johan (1994). *Den svenska trädgårdsstaden*. Stockholm: Statens råd för byggnadsforskning

Voltaire (1944). *Candide eller Optimismen*. Stockholm: Forum

Wahlberg, Mats (red.) (2003). *Svenskt ortnamnslexikon*. Uppsala: Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI)

Svärd, Ann-Charlotte, Widarsson, Åsa & Wirell, Theres (2006). *"Långsamhetens lov" Platsmarknadsföring av Slow Cities i Italien*. Kandidatuppsats. Lunds Universitet. Campus Helsingborg. Institutionen för Service Management.

Elektroniska källor

Cittaslow. Hemsida. [Online]. Tillgänglig: <http://www.cittaslow.net/>. [2007-11-25]

Cittaslow. Hemsida. [Online]. Tillgänglig: <http://www.cittaslow.net/>. [2008-08-09]

Falköpings kommun (2008a). Cittaslow – ett internationellt nätverk för det goda livet!. [Online]. Tillgänglig: <http://falkoping.se/menystartsida/detgodalivetcittaslow/informationsmaterialochlankar.html>. [2008-08-11]

Falköpings kommun (2008b). Översiktsplan 2008-2020 [online]. Tillgänglig: <http://falkoping.se/huvudmeny/boifalkoping/framtidfalkoping/oversiktsplan20082020.html>. [2008-08-30]

Falköpings kommun. Hemsida. [Online]. Tillgänglig: <http://www.falkoping.se/>. [2007-11-25]

Falköpings kommun. Hemsida. [Online]. Tillgänglig: <http://www.falkoping.se/>. [2007-11-28]

Jordbruksverket (2006). Leader inom landsbygdsprogrammet [online]. Tillgänglig: <http://folkhogskolan.com/INTERNATIONELLT/Dokument/SJV%20Leader-information.pdf>. [2008-09-05]

Lindén, Ulf (2006a). Ansökan om medlemskap i Cittaslow [online]. Tillgänglig: <http://falkoping.se/menystartsida/detgodalivetcittaslow/falkopingsansokantillcittaslow..html>. [2008-08-30]

Lindén, Ulf (2006b). Cittaslow Falköping – Sammanställning av sex arbetsgruppers genomlysning av kriterierna för Cittaslow [online]. Tillgänglig: <http://falkoping.se/menystartsida/detgodalivetcittaslow/falkopingsansokantillcittaslow.html>. [2008-08-30]

Lindén, Ulf (2006c). Konsekvenser för Falköpings kommun vid medlemskap i nätverket Cittaslow [online]. Tillgänglig: <http://falkoping.se/menystartsida/detgodalivetcittaslow/falkopingsansokantillcittaslow..html>. [2008-08-30]

Slow Food International. Hemsida. [Online]. Tillgänglig: <http://www.slowfood.com/>. [2007-11-25]

Muntliga källor

Balutia, Gunilla. Intervju. [2007-06-14]

Fällström, Niclas. Intervju. [2007-11-13]

Holmlind, Eva. Intervju. [2007-06-14]

Jankavs, Peter. Arkeolog. Falbygdens museum. Telefonsamtal [2008-02-08]

Lejmark, Sonja. Intervju. [2007-06-14]

Lindén, Ulf. Intervju. [2007-06-13]

Svensson, Conny. Intervju. [2007-06-14]

Bilaga 1: Intervjuguide

Syfte

Syftet med intervjuerna är till att börja med att ta reda på varför Falköping ansökt om medlemskap i Slow City, vad kommunens mål är samt hur ansökningsprocessen och förarbetet gått till. Falköping är en kommun som har haft en befolkningsreduktion, och man vill därför göra staden mer attraktiv genom att ta fram det unika i staden och skapa en identitet. Därför vill jag också ta reda på om man tror att Slow City kan ge Falköping en identitet, eller om man tycker att Falköpings identitet stämmer överens med Slow City-konceptet. Kommunen har gjort en varumärkesanalys och jag är även intresserad av vad som kom först, framtagandet av varumärket Falköping eller tankarna om Slow City-medlemskapet.

Målgrupp

Intervjuerna görs med kommuntjänstemän på Falköping kommun samt projektledaren för ansöknings- och förarbetet inom Falköpings Slow City-projekt.

Teman

Anledningen till medlemskap

Arbetsprocessen

Förväntningar

Platsen, kommunen

Identitet

Frågor

Berätta om hur arbetet började, vad kom idén ifrån? (Vad kom först, en önskan om förändring eller idén om Slow City?)

Vad fångade ditt intresse mest i Slow City-konceptet?

Vad var den viktigaste anledningen till att ansöka?

Har du någon förebild? (stad)

Berätta om arbetsprocessen.

Var det lätt att översätta kriterierna till Svenska förhållanden?

Hur ser du på kriterierna? Är de strikta, kan de tolkas mer fritt?

Var det kriterier som inte går att tillämpa Falköping?

Några kriterier som saknades, kan läggas till?

Hur tycker du arbetet har gått?

Vilka förväntningar har du?

Vad tror du medlemskapet kommer att göra för kommunen?

Vad är det viktigaste målet?

Gott liv för de boende, attraktion utifrån, turism...?

Hur ser du på Falköpings identitet? Vad är Falköpings identitet?

Vad är unikt med Falköping? Kan Slow City förstärka det?

Kan Slow City ge Falköping identitet? Eller stämmer Falköpings identitet överens med Slow City-tankarna?

Bilaga 2: Cittaslow-kriterier

Requirements for excellence

Environmental Policies

1. Verification of the quality of the air, of water, of the soil within the parameters established by law.
2. Plans for the promotion and dissemination of differentiated refuse collection including urban refuse and special wastes.
3. Dissemination and promotion of industrial and domestic composting
4. Existence of a purification plant for urban or cooperative sewage.
5. Municipal plan for saving energy, with reference particularly to the use of alternative sources of energy (renewable sources, green hydrogen, mini hydroelectric power plant) and producing heat from RSU and biomasses.
6. Ban on the use of O.G.M. in agriculture.
7. Municipal plan for the regulation of commercial art and traffic signs.
8. Systems for controlling electromagnetic pollution.
9. Program for controlling and reducing noise pollution.
10. Systems and programs for controlling light pollution.
11. Adoption of systems of environmental management (EMAS and ECOLABEL or ISO 9001; ISO 14000, SA 8000 and participation in Agenda 21 projects).

Infrastructure policies

1. Plans for improving and for the reclamation of historical centers and/or works of cultural or historical value
2. Plans for safe mobility and traffic
3. Bicycle tracks connecting schools and public buildings.
4. Plans favoring alternative mobility over private transportation and for the integration of traffic with public means of transportation and pedestrian areas (extra-urban car parks linked to public transportation, escalators, moving walkways, rail or cable installations, cycling tracks, pedestrian itineraries providing access to schools, work places, etc.)
5. Verification of the application of D.L. 503/'96 to guarantee that public places and those of public interest are accessible for the disabled and the removal of architectural barriers and access to technologies.
6. Promotion of programs to facilitate family life and local activities (recreation, sports, activities aimed at creating bonds between school and family, assistance, including home assistance for the elderly and chronically ill, social centers, regulatory plan of municipal business hours, public lavatories).
7. Center for medical assistance.
8. Quality green areas respecting the minimum complement of equipment as established by the D.M. 1444/'68 and service infrastructures (interconnecting green areas, play grounds, etc.)
9. Plan for the distribution of merchandise and the creation of "commercial centers for natural products".
10. Agreement with the shopkeepers with regards to the reception and assistance to citizens in trouble: "friendly shops".

11. Redevelopment of deteriorating urban areas and projects for the reutilization of the city.
12. Program for an urban restyling and upgrading.
13. Integration of the U.R.P. functions, with Slow City information windows.

Technologies and facilities for Urban Quality

1. Window for bio-architecture and programs for the training of personnel assigned to the information project for the promotion of bioarchitecture
2. Equipping the city with cables for optical fiber and wireless systems
3. Adoption of systems for monitoring electromagnetic fields.
4. Providing refuse containers in keeping with the environment and the landscape and removal according to established timetables.
5. Programs and promotion for planting public and private places with important environmentally suitable plants, preferably autochthonous in line with criteria of landscape gardening.
6. Plans for providing services for the citizens (Dissemination of municipal services via internet and plans for creating and educating the citizens in the use of an internet-based civic network).
7. Plan for controlling noise in specifically noisy areas.
8. Plan concerning colors.
9. Promotion of telework.

Safeguarding autochthonous production

1. Plans for the development of organic farming.
2. Certification of the quality of artisan produced products and objects and artistic crafts.
3. Programs for the safeguarding of artisan and/or artistic craft products in danger of extinction.
4. Safeguarding traditional methods of work and professions at a risk of extinction.
5. Use of organic products and/or those produced in the territory and the preservation of local traditions in restaurants, protected structures, school cafeterias).
6. Programs for educating taste and nutrition in schools in collaboration with Slow Food.
7. Favoring the activities of wine and gastronomic Slow Food Presidia for species and preparations risking extinction.
8. Census of the typical products of the territory and support of their commercialization (updating of markets for local products, creation of appropriate spaces).
9. Census of trees in the city and enhancing the value of large trees or “historical trees”.
10. Promoting and preserving local cultural events.
11. Promoting “urban” and school gardens for autochthonous cultures grown with traditional methods.

Hospitality

1. Training courses for tourist information and quality hospitality.
2. Using international signs in the tourist signs of the historical centers with guided tourist itineraries.
3. Reception policies and plans to facilitate the approach of the visitors to the city and access to information and services (parking, extension/elasticity of opening hours of public offices, etc.) with particular regards to scheduled events.
4. Preparation of “slow” itineraries of the city (brochures, websites, home pages, etc.)
5. Making the tourist operators and storekeepers aware of the need for a transparency of prices and the exhibition of rates outside the business establishments.

Awareness

1. Campaign to provide the citizens with information on the aims and procedures of what a Slow City is, preceded by information of the intentions of the Administration to become a Slow City.
2. Programs to involve the social fabric in acquiring the “slow” philosophy and the application of Slow City projects and in particular: educational gardens and parks, book facilities, adhesion to the project of the germ plasma bank.
3. Programs for the dissemination of the Slow City and Slow Food activities.